

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Katedra aplikované ekologie

**Analýza cestovního ruchu ve venkovském mikroregionu
Kutnohorsko a návrh jeho environmentálně šetrného rozvoje**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Mgr. Karel Houdek

Autor práce: Bc. Petra Hrbová

Praha 2015

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra aplikované ekologie

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Petra Hrbová

Regionální environmentální správa

Název práce

Analýza cestovního ruchu ve venkovském mikroregionu Kutnohorsko a návrh jeho environmentálně šetrného rozvoje.

Název anglicky

Analysis of tourism in rural micro Kutnohorsko and design of its environmentally friendly development.

Cíle práce

Smyslem a cílem zadání je na základě systematické rešerše odborných podkladů, ale i praktických příkladů řešení z jiných lokalit, ověřit, ale také doložit smysl a reálnou efektivnost aplikace environmentálně šetrného rozvoje turistiky a cestovního ruchu v zájmu objektivního prosazování principů trvale udržitelného rozvoje v zájmovém území.

Metodika

Metodika práce bude vycházet z Metodického pokynu pro zpracování diplomových prací, rešerše odborných podkladů, jako i ze zkušeností obdobných samosprávných orgánů. Zejména ze zkušeností s aplikací koncepčních dokumentů v zájmu environmentálně šetrné podpory rozvoje turistiky a cestovního ruchu v zájmovém území na základě zkušeností z ČR, jako i sousedních zemí.

Doporučený rozsah práce

60 až 65 stran

Klíčová slova

Cestovní ruch turistika, environmentálně šetrná turistika a cestovní ruch, environ. územní limity, trvale udržitelný rozvoj, územní plánování

Doporučené zdroje informací

Pásková M., 2000: Udržitelný rozvoj cestovního ruchu aneb co vydrží prostředí ve jménu rozvoje cestovního ruchu

Studnička P., 2012: Současný stav řízení cestovního ruchu v České Republice

Čertík M. et al., 2001: Cestovní ruch – vývoj, organizace a řízení

Dvořáková K. et Nejedlá B., 2002: Vliv cestovního ruchu na životní prostředí

Foret M. et Foretová V., 2001: Jak rozvíjet místní cestovní ruch

Horner S. et Swarbrooke J., 2003: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času

Indrová J., 2001: Cestovní ruch a EU

Malá V. et al., 2002: Základy cestovního ruchu

Pásková M. et Zelenka J., 2002: Výkladový slovník cestovního ruchu

Pásková M., 2008: Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu

Vaško M., 2002: Cestovní ruch a regionální rozvoj

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Mgr. Karel Houdek

Elektronicky schváleno dne 13. 4. 2015

prof. Ing. Jan Vymazal, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 4. 2015

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan

V Praze dne 20. 04. 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem Diplomovou práci zpracovala samostatně a uvedla jsem všechny literární prameny a zdroje, ze kterých jsem čerpala informace.

V Praze dne 20. 4. 2015

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu své diplomové práce Mgr. Karlu Houdkovi za odborné vedení při zpracování této práce.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá environmentálně šetrným rozvojem cestovního ruchu ve venkovském mikroregionu Kutnohorsko.

První část práce je věnována literární rešerši vzniklé studiem odborných podkladů a jejich následnou kompilací. V rešerši jsou vysvětleny základní pojmy cestovního ruchu, jeho druhy a formy, současná legislativa, vývoj cestovního ruchu v ČR, vliv na životní prostředí či trvalá udržitelnost.

Druhá část diplomové práce sleduje území z mnoha pohledů. Jsou zde zpracovány přírodní podmínky, geografická poloha mikroregionu, demografické údaje, historie, kultura, sociální prostředí, technická i dopravní infrastruktura. Část práce je také věnována kapitole cestovního ruchu. Na základě těchto zjištěných údajů byla vypracována SWOT analýza poukazující na silné, slabé stránky, možné příležitosti a hrozby.

Třetí a zároveň poslední část má na základě zjištěných poznatků navrhnout možnosti přispívající k rozvoji environmentálně šetrného cestovního ruchu v zájmovém území.

Klíčová slova: cestovní ruch, turistika, environmentálně šetrná turistika a cestovní ruch, environmentální územní limity, trvale udržitelný rozvoj, územní plánování

Abstract

The diploma thesis deals with an environmentally friendly development of tourism in the rural micro-region of Kutná Hora.

The first part of the thesis pays attention to the literature research (review) that is based on the study and a subsequent compilation of professional materials. The basic terms of tourism, its types and forms, current legislation, the development of tourism in the Czech Republic, the impact on the environment or sustainability are explained in this part.

The second part of the thesis studies the region from many perspectives. Natural conditions, a geographical location of the micro-region, demographics, history, culture, social environment, technical and transport infrastructure are processed here. A part of the thesis is also devoted to tourism. Based on the findings, a SWOT analysis that evaluates strengths, weaknesses, opportunities and threats is performed.

Finally, the third and last part of the thesis makes suggestions that contribute to the development of an environmentally friendly tourism in the chosen and aforementioned location.

Key words: tourism, environmentally friendly tourism, environmental territorial restrictions, sustainable development, regional planning

Obsah

1.	Úvod.....	13
2.	Cíl práce	14
3.	Literární rešerše	15
3.1.	Definice cestovního ruchu	15
3.2.	Vymezení základních pojmů cestovního ruchu	16
3.3.	Druhy a formy cestovního ruchu	17
3.4.	Legislativa cestovního ruchu	21
3.5.	Vývoj cestovního ruchu v ČR.....	21
3.6.	Udržitelný rozvoj cestovního ruchu.....	23
3.7.	Vliv cestovního ruchu na životní prostředí	24
4.	Metodika	27
5.	Charakteristika zájmového území.....	28
5.1.	Identifikace lokality.....	28
5.1.1.	Geografická poloha.....	29
5.1.2.	Přírodní podmínky	29
5.1.2.1.	Geomorfologie.....	29
5.1.2.2.	Geologie	30
5.1.2.3.	Hydrologie	33
5.1.2.4.	Pedologie.....	36
5.1.2.5.	Vegetace.....	36
5.1.2.6.	Fauna	39
5.1.2.7.	Přírodní pozoruhodnosti	40
5.1.3.	Klima.....	43
5.1.4.	Alokace obce/regionu vůči okolí.....	43
5.2.	Historický a kulturní vývoj	44
5.2.1.	Vývoj osídlení obce	44

5.2.2.	Historicko – demografický vývoj obyvatelstva	45
5.2.3.	Kulturní bohatství	51
5.2.4.	Sportovně společenský život	69
5.2.5.	Duchovní život.....	71
5.3.	Pracovní příležitosti	71
5.3.1.	Alokace – vzdálenost zaměstnání	71
5.3.3.	Nezaměstnanost	73
5.3.4.	Významní podnikatelé.....	73
5.4.	Bytový fond v obci	73
5.4.1.	Byty	73
5.4.2.	Počet žádostí o byt	74
5.4.3.	Možnost další výstavby – územní plán a jeho aktuálnost	74
5.5.	Občanská a technická vybavenost obce.....	74
5.5.1.	Školy.....	74
5.5.2.	Zdravotní péče	75
5.5.3.	Sociální péče	75
5.5.4.	Telekomunikační služby.....	77
5.5.5.	Bankovní služby	77
5.5.6.	Inženýrská infrastruktura	77
5.5.6.1.	Pitná voda	77
5.5.6.2.	Kanalizace	77
5.5.6.3.	Rozvoj elektrické energie, rozvod plynu	78
5.6.	Doprava a její intenzifikace.....	78
5.6.1.	Silniční doprava	78
5.6.2.	Železniční doprava	80
5.6.3.	Veřejná doprava: obslužnost, dostupnost	80
5.7.	Životní prostředí.....	80

5.7.1.	Kvalita ovzduší.....	80
5.7.2.	Nakládání s odpady	81
5.7.3.	Vzhled obce, městská zeleň	82
5.7.4.	Hluk, vibrace, záření	83
5.7.5.	Monitoring.....	83
5.7.6.	Ochrana krajiny – přírodní potenciál	83
5.8.	Cestovní ruch	84
5.8.1.	Turistický profil oblasti.....	84
5.8.2.	Možnosti pohybu návštěvníků	84
5.8.3.	Možnosti zábavy, kultury a společenských zážitků	86
5.8.4.	Stávající poptávka/nabídka	91
5.8.5.	Podpora cestovního ruchu	91
5.8.6.	Vztah místních občanů k návštěvníkům.....	93
5.8.7.	Ubytovací kapacity	93
5.8.8.	Stravovací kapacity	94
5.8.9.	Vytíženost kapacity.....	95
5.9.	Hospodaření obce	95
5.9.1.	Výdaje a příjmy	95
6.	Výsledky práce	97
6.1.	SWOT ANALÝZA – vyhodnocení současného stavu a rozvojového potenciálu mikroregionu Kutnohorska	97
6.2.	Současný vliv cestovního ruchu na sledované území	99
7.	Návrh na rozvoj environmentálně šetrného cestovního ruchu v mikroregionu	100
8.	Diskuze	103
9.	Závěr.....	105
10.	Použité zdroje	106
11.	Seznam obrázků	110

12.	Seznam tabulek	111
13.	Grafy.....	111
14.	Přílohy	112

Seznam použitých zkratek

CR – cestovní ruch

ČSÚ – Český statistický úřad

EVL – evropsky významná lokalita

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MAS – místní akční skupina

MŠ – mateřská škola

NPP – národní přírodní památka

PP – přírodní památka

PR – přírodní rezervace

SDH – sbor dobrovolných hasičů

TJ – tělovýchovná jednota

ÚSES – územní systém ekologické stability

VKP – významný krajinný prvek

WTO – Světová organizace cestovního ruchu

ZŠ – základní škola

ZUŠ – základní umělecká škola

1. Úvod

Cestovní ruch představuje v dnešní společnosti významný faktor přispívající k rozvoji regionů, mikroregionů i obcí. Jeho historie směřuje již do počátků civilizace a je spjata se jmény jako Marco Polo, Kryštof Kolumbus či Thomas Cook. Díky stoupajícímu zájmu se cestovní ruch neustále vyvíjí a stává se tak oblibou celého světa, neboť zahrnuje různé formy poznání, přináší nové zkušenosti a nabízí také prostor k odpočinku a relaxaci.

Podstatně se cestovní ruch podílí na stránce ekonomické. Kromě příjmů přináší i mnoho pracovních příležitostí. Na straně druhé může různými vlivy negativně ovlivnit životní prostředí. Nadměrná kvantita a nevhodné provádění cestovního ruchu vede také ke snížení biodiverzity, zvyšování emisí, rostoucí erozi a v nejhorším případě k celkové devastaci území.

Cílem cestovního ruchu je proto počínat si tak, aby k negativním změnám nedocházelo. Touto problematikou se zabývá trvale udržitelný cestovní ruch. Ten si klade za cíl provádět cestovní ruch takovým způsobem, který bude šetrný ke svému okolí a který zároveň zachová podmínky pro budoucí využití.

Mikroregion Kutnohorsko utváří dobrovolné sdružení pěti obcí ve Středočeském kraji, které spojuje bohatá kultura a historie. Z hlediska turistiky patří mikroregion k výrazně navštěvovaným místům. Ročně se zde vystřídají stovky místních, ale i zahraničních turistů přijíždějících za unikátní kulturou spojenou s příjemným prostředím. Cílem diplomové práce je poukázat na současný stav a možnosti pro budoucí rozvoj environmentálně šetrného cestovního ruchu v tomto území.

2. Cíl práce

Smyslem a cílem zadání je na základě systematické rešerše odborných podkladů, ale i praktických příkladů řešení z jiných lokalit, ověřit, ale také doložit smysl a reálnou efektivnost aplikace environmentálně šetrného rozvoje turistiky a cestovního ruchu v zájmu objektivního prosazování principů trvale udržitelného rozvoje v zájmovém území.

3. Literární rešerše

3.1. Definice cestovního ruchu

Cestovní ruch je v dnešní době významnou součástí soudobé společnosti a každého z nás. Uspokojuje naše potřeby spojené se změnou prostředí, odpočinkem, relaxací, poznáváním či novými zážitky. Kromě potřeb společnosti se také stává čím dál více podstatnou složkou přispívající k rozvoji ekonomiky (Indrová et al., 2007).

Cestovní ruch má tedy mnoho definic. Může být formulován jako „krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich obvyklého pobytu, za účelem pro ně příjemných činností“ (Horner et Swarbrooke, 2003). Dle Páskové (2009) představuje cestovní ruch sociální jev určité lidské mobility. Foret et Foretová (2001) ve své knize definují cestovní ruch jako činnost osoby, jež cestuje na dobu přechodnou na místo mimo své trvalé bydliště, za cílem jiné než výděleční činnosti. Dle Bormanna (1931) se jedná o cesty podnikané s cílem zábavy, zotavení, obchodu, povolání či mnoha jiných aktivit, které souvisejí s prozatímní změnou místa bydliště. Nejedná se však o vyjížděky za prací, neboť jde o cesty nepravidelné a dočasné. Jiní autoři, jako například Ogilvie (1933) a Norval (1936) při definici pohlíží především na stránku ekonomickou a cestovní ruch je podle nich vázán se spotřebou hmotných a nehmotných statků, hrazených z financí získaných na území trvalého bydliště. Fedor (1937) vidí cestovní ruch jako příliv a odliv cestujících v konkrétním místě či státu a vyzdvihuje aspekt přemístění a přepravy. Pro Posera (1933) jsou důležité zejména změny způsobené cestovním ruchem v místě návštěvy.

Za cestovní ruch se považují i činnosti jako rekreace, procházky v přírodě, jízda na koni, pěší turistika, jízda pro radost, horolezectví a jiné turistické aktivity (Richards, 2011). K jeho provádění existuje celá řada míst, zahrnující moře, hory, pouště, letoviska, města, metropole, včetně různých druhů provozování (objevování, odpočinek) a praxe (lyžování, pití vína, hraní golfu, návštěvy, atd.). Významný podíl na jeho utváření mají i turisté. Cestovní ruch je přítomný ve všech možných složkách, které si můžeme představit: příroda, jídlo, doprava, obrazy, místa, města, firmy, obce, počítačové systémy atd. (Darbellay et Stock, 2011)

Mezníkem v definování cestovního ruchu se stala Mezinárodní konference v Ottavě v červnu roku 1991, jejíž organizaci měla na starosti Světová organizace cestovního ruchu (WTO), která definovala cestovní ruch jako činnost osoby, podnikající cestu na dobu přechodnou (kratší než 1 rok) do místa mimo její trvalé bydliště, s jiným než výdělečným cílem cesty v místě návštěvy (Indrová et al., 2007).

3.2. Vymezení základních pojmů cestovního ruchu

Návštěvník - osoba, jejíž cesta směřuje do jiného místa mimo její trvalé bydliště (Foret et Foretová, 2001). Malá et al. (2002) pak ještě rozlišuje návštěvníka z hlediska mezinárodního cestovního ruchu, kde se jedná o osobu cestující do jiné země mimo její trvalé bydliště na dobu kratší než 1 rok s účelem cesty jiným než výdělečným. A z hlediska domácího cestovního ruchu jako osobu cestující na místo mimo své trvalé bydliště ve stejné zemi na dobu kratší než 6 měsíců s jiným než výdělečným cílem cesty.

Turista - osoba, jež při své cestě přenocuje (Foret et Foretová, 2001). Podle Páskové et Zelenky (2002) se jedná o cestující osobu, která na místě návštěvy stráví minimálně 24 hodin s cílem využití svého volného času a rovněž při své cestě přespí.

Výletník - osoba, která na své návštěvě stráví dobu kratší než 24 hodin (Foret et Foretová, 2001). V mezinárodním turismu se jím rozumí osoba směřující do jiné země mimo své trvalé bydliště na méně než 24 hodin bez přenocování během cesty (Palatková, 2011).

Destinace cestovního ruchu – v užším pojetí se jedná o oblast v daném regionu typickou svou významnou nabídkou atraktivit a infrastruktury, v širším pojetí jde o regiony či země, které koncentrují velké množství atraktivit cestovního ruchu a které jsou typické svou vysokou a dlouhodobou koncentrací návštěvníků (Pásková et Zelenka, 2002).

Turistika – jde o druh cestovního ruchu, při kterém je pohyb účastníka vyvolán vlastní silou, jedná se tedy o aktivní formu cestovního ruchu. Do turistiky se řadí například pěší turistika, cykloturistika, vysokohorská turistika, hipoturistika, dobrodružný cestovní ruch, vodní turistika, běh na lyžích (Pásková et Zelenka, 2002).

Environmentálně šetrná turistika a cestovní ruch – tento druh cestovního ruchu bere v potaz ochranu životního prostředí a šetrný vztah k přírodě. Příkladem může být ekoturistika, venkovská turistika, agroturistika či chalupaření a chataření (kolektiv autorů, 2006).

Environmentální územní limity – představují určité hranice, které by neměly být v území překročeny a bylo tak zachováno přírodní bohatství. Limity mohou být stanoveny pro jednotlivé složky životního prostředí, ať už se jedná o ovzduší, vodu, půdu, krajinu, nakládání s odpady, péči o krajinu či biologickou rozmanitost (Ministerstvo životního prostředí, 2004)

Trvale udržitelný rozvoj – jedná se o takový rozvoj, který nabízí jak současným, tak zároveň budoucím generacím uspokojovat jejich základní životní potřeby, aniž by snižoval rozmanitost přírody a zachovával přirozené funkce ekosystémů (Pásková et Zelenka, 2002). Trvale udržitelný rozvoj pohlíží na 3 roviny a to: ekonomickou, spojenou s hospodářským rozvojem a rostoucími příjmy obyvatelstva; sociální zabývající se rozvojem lidské osobnosti, zdravím, vzděláváním, sociální spravedlností a soudržností; a environmentální, která obsahuje znalosti a postoje ohledně přírody, krajiny, životního prostředí, včetně jejich ochrany. Někdy bývá dodávána čtvrtá složka etika (kolektiv autorů, 2006).

Územní plánování – v České republice je územní plánování upraveno zákonem 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu spolu s příslušnými vyhláškami a týká se národní, regionální i lokální úrovně. Jeho cílem je vytvořit předpoklady pro výstavbu a zajišťovat podmínky pro udržitelný rozvoj území. K docílení udržitelného rozvoje území slouží orgány územního plánování, které korigují veřejné a soukromé zájmy v území. Cílem územního plánování je také chránit a rozvíjet přírodní, kulturní i civilizační hodnoty území (Maier et al., 2012).

3.3. Druhy a formy cestovního ruchu

V současné literatuře existuje hned několik dělení cestovního ruchu. Některá se nepatně odlišují od jiných, a proto je obtížné přesně definovat jednotlivé formy a druhy cestovního ruchu.

Druhy cestovního ruchu představují především jevový průběh a způsob realizace z hlediska geografických, ekonomických, společenských či jiných ukazatelů a mohou být dle Indrové et al. (2007) klasifikovány podle těchto hledisek:

Dle místa realizace – podle území, na kterém je uskutečněn

- **domácí cestovní ruch** – nedochází k překračování státních hranic vlastní země
- **zahraniční cestovní ruch** – jsou překračovány státní hranice. Dle konkrétního státu se dále rozděluje na výjezdový a příjezdový cestovní ruch.
- **mezinárodní cestovní ruch** – týká se pohybu cestujících mezi státy, jinými slovy také cestovní ruch více regionů či států.
- **cestovní ruch světový** – celkový cestovní ruch ve světě, při kterém jsou překračovány hranice. Udává ho veškerý příjezdový i výjezdový cestovní ruch všech států.
- **cestovní ruch světa** – celkový cestovní ruch na světě, tedy domácí i zahraniční cestovní ruch všech států.

Dle vztahu k platební bilanci státu – týká se pouze zahraničního cestovního ruchu

- **zahraniční cestovní ruch aktivní** – jsou zahrnuty jak příjezdy zahraničních turistů do dané země, tak jejich pobyt spojený se spotřebou zboží a služeb jimi hrazených. Má kladný vliv na platební bilanci státu.
- **zahraniční cestovní ruch pasivní** – jsou zahrnuty výjezdy obyvatel dané země do zahraničí. Má pasivní vliv na platební bilanci státu, neboť odčerpává devizové prostředky

Dle délky pobytu

- **krátkodobý** – do 3 přenocování
- **dlouhodobý** – více jak 3 přenocování

Dle způsobu zabezpečení cesty a pobytu

- **organizovaný** – je zajišťován cestovní kanceláří a ostatními podnikatelskými subjekty, účastník pouze kupuje zájezd
- **neorganizovaný** – účastník si sám obstarává služby

Dle počtu účastníků

- **individuální** – týká se pouze samotného účastníka, popřípadě jeho rodiny
- **skupinový** – týká se celého kolektivu

Dle způsobu financování

- **komerční** – všechny náklady jsou hrazeny účastníkem
- **sociální** – část nákladů hradí organizace či instituce (dětské tábory, lázeňské pobyty, podnikové rekreace)

Dle věku účastníků

- **cestovní ruch dětí** – organizované pobyty pro děti do 15 let (pobytové, sportovní dětské tábory, školní výlety, školy v přírodě)
- **cestovní ruch mládeže** – pro osoby ve věku 15 – 24 let bez svých rodičů či vlastních rodin
- **cestovní ruch seniorů** – pro obyvatele postproduktivního věku
- **cestovní ruch rodin s dětmi**
- **cestovní ruch ve věkové skupině lidí mezi 40 – 50 rokem („babyboomers“)** -ekonomicky aktivní lidé s odrostlými dětmi a dostatkem volného času

Dle převažujícího prostředí pobytu

- **městský cestovní ruch** – návštěva turisticky pozoruhodných měst a památek
- **venkovský cestovní ruch** – aktivní pobyty na farmách a zemědělských usedlostech spojené s prací na poli, sklizní plodin a podobnými aktivitami
- **lázeňský cestovní ruch** – pobyty týkající se léčebných procedur

- **cestovní ruch ve střediscích cestovního ruchu** – v horských, přímořských či jiných střediscích

Formy cestovního ruchu zohledňují motivační hledisko na cestovním ruchu a rozlišují se následující formy:

- **rekreační cestovní ruch**- cílem tohoto cestovního ruchu je zejména odpočinek, jakož i zlepšení fyzického a psychického stavu. Spadá sem rovněž příměstská, krátkodobější rekreace na chatách, chalupách, zahradách.
- **kulturně poznávací cestovní ruch** - je podnikán za účelem poznatků kultury, historie, tradic a zvyků. Může se jednat o historické památky, kulturní zařízení, přírodní zajímavosti a společenské akce.
- **náboženský cestovní ruch** - zahrnuje turistiku po poutních a posvátných místech (Mekka, Jeruzalém, Vatikán), církevních památkách, obřadech či oslavách.
- **společenský cestovní ruch** – jedná se o návštěvy příbuzných, známých, přátel, společenských akcí, navazování přátelských vztahů a známostí s lidmi, jež mají podobné záliby (klubová turistika).
- **vzdělávací cestovní ruch** - je prováděn za cílem získání nových poznatků a dovedností.
- **zdravotní cestovní ruch** – jeho cílem je zlepšování zdravotního stavu, rehabilitace, rekonvalescence, zdravotní prevence v místech s léčebnými účinky. Stává se stále významnějším.
- **sportovní cestovní ruch** - kromě vlastních sportovních aktivit různých forem (horská a vysokohorská turistika, pěší turistika, cykloturistika, lovecká turistika a jiné) může být pojat i jako pasivní diváctví některých sportovních akcí.
- **poznávání přírody** – jde především o návštěvy přírodních rezervací, národních parků, chráněných krajinných oblastí, včetně jejich fauny a flory.
- **dobrodružný cestovní ruch** - tento druh cestovního ruchu zahrnuje adrenalinové sporty, nebezpečné situace, člověk zde testuje jak své fyzické, tak i psychické vlastnosti.
- **profesní cestovní ruch** – je prováděn ve spojení s profesními činnostmi, týká se služebních cest, účasti na kongresech, veletrzích či výstavách, cílem je zlepšení vztahů mezi zaměstnanci či zákazníky.

- **politický cestovní ruch** – jde především o sjezdy či mítinky politických stran
- **nákupní cestovní ruch** – jedná se o cesty, jejichž cílem je nákupní aktivita
- **specifický cestovní ruch** – jeho cílem jsou specifické aktivity či specifické skupiny, například turistika pro vozíčkáře (Foret et Foretová, 2001).

3.4. Legislativa cestovního ruchu

Cestovní ruch v České Republice není upravován přímo určeným zákonem. Jeho metodickým a koordinačním orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj, které slouží pro všechny subjekty v oblasti cestovního ruchu. Cílem ministerstva je vytvořit podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v České Republice prostřednictvím legislativních nástrojů, dosáhnout také vyšší ochrany spotřebitele a určit pravidla pro provoz cestovních kanceláří a agentur. Prostředkem pro činnost ministerstva je strategický dokument Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2014-2020, který slouží k rozvojovým možnostem v oblastech cestovního ruchu České Republiky. Hlavními cíli koncepce na období 2014-2020 je zkvalitnění nabídky cestovního ruchu včetně podnikatelského prostředí, zřízení institucí pro efektivní politiku cestovního ruchu a zároveň zvýšení kvality lidských zdrojů, lepší přístupnost pro poskytovatele služeb na trh a významnější role cestovního ruchu v hospodářské a sektorových politikách státu. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2013). Podmínky pro podnikání a propagaci služeb v cestovním ruchu pak upravuje dokument Legislativa pro cestovní ruch, vydaný Ministerstvem pro místní rozvoj (Kulháněk et al., 2006).

Na úrovni krajů zajišťují organizaci cestovního ruchu od roku 2001 krajské úřady (Studnička, 2012). Na rozvoji cestovního ruchu se podílejí pomocí odboru regionálního rozvoje a cestovního ruchu či odboru cestovního ruchu a kultury (Indrová, 2007).

3.5. Vývoj cestovního ruchu v ČR

Historie cestovního ruchu je spojována již s počátky naší civilizace. První expedice byly podnikány po souši a vodě, později se také přidaly cesty vzduchem a vesmírným prostorem. Jednalo se zejména o obchodní, vojenskopolitické, náboženské, poznávací a sportovní výpravy. Počátky cestování jsou spojovány také se jmény jako Marco Polo a Kryštof Kolumbus, později se zakladatelem první cestovní kanceláře Angličanem Thomasem Cookem (Foret et Foretová, 2001).

V České republice se cestovní ruch jako v ostatních zemích Evropy vyvíjel do 2. světové války. Rozdělením světa na země kapitalistické a socialistické v letech 1948 – 1989 došlo k ovlivnění jeho rozvoje. Jednalo se o mnoho omezení a nařízení bránících volnému pohybu občanů. Po uplynutí roku 1898 se v České republice začal rozvíjet jak příjezdový, tak zároveň výjezdový cestovní ruch. V letech 1990 se na příjezdovém cestovním ruchu podílelo zhruba 36,6 milionu osob a na výjezdovém přibližně 13,4 milionu osob (Indrová et al., 2007). Domácí cestovní ruch se rozvíjel především formou organizovaného a vázaného cestovního ruchu či formou chataření a chalupaření. Na příjezdovém cestovním ruchu se podíleli občané socialistických zemí, zejména pak jednodenní návštěvníci z Polska, NDR a Maďarska (Čertík et al., 2011). Do roku 2005 došlo k nárůstu téměř na 100, 466 milionu osob na příjezdovém a 36,186 na výjezdovém cestovním ruchu (Indrová et al., 2007). Zákonem o „malé“ privatizaci z roku 1991 došlo k postupnému navrácení znárodněných zařízení, zejména základní infrastruktury cestovního ruchu. Menší pohostinská, ubytovací a restaurační zařízení byly navraceny drobným a středním podnikatelům. Jednalo se o téměř 15ti-letý proces. V letech 1993 – 2000 proběhla „velká“ privatizace, týkající se významnějších zařízení infrastruktury cestovního ruchu (hotelů, lázeňských zařízení, sportovně-rekreační infrastruktury, cestovních kanceláří atd.) Období po roce 1989 se týká největšího vzrůstu v oblasti cestovních kanceláří. Z původních 11 „družstevních“ cestovních kanceláří došlo do roku 1995 k nárůstu na 1100 cestovních kanceláří. V současné době jich u nás nalezneme zhruba 700. Kromě cestovních kanceláří došlo k přibývání turistických informačních center. Zásadně se také změnila organizace cestovního ruchu na moderní demokratickou a to z hlediska centrální, krajské i lokální úrovně. Vznikly státní a krajské politiky, spolu s jejich koncepcemi a programy týkajícími se rozvoje cestovního ruchu, organizace a činnosti turistických regionů, alokace omezených finančních prostředků, znovuzakládání turistických spolků a organizací, moderní výuky cestovního ruchu, podpory rozvoje cestovního ruchu z fondů EU aj. Právě díky těmto postupům došlo k navrácení České republiky k „normálním“ poměrům evropského cestovního ruchu (Vystoupil et al., 2010).

3.6. Udržitelný rozvoj cestovního ruchu

Při provádění cestovního ruchu je nutno dbát na životní prostředí. Šetrný vztah k přírodě zabezpečuje "Udržitelný cestovní ruch". Již v polovině 70. let identifikovaly první studie vytvořené organizací nevládního charakteru (nyní Světová organizace cestovního ruchu) závislost cestovního ruchu na zachování přírodních zdrojů. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) uznala, že udržení zdravého životního prostředí je zásadní pro růst cestovního ruchu (Torres-Delgado et Palomeque, 2014).

Pásková et Zelenka (2002) definují udržitelný cestovní ruch jako „cestovní ruch, který nenarušuje přírodní, kulturní a sociální prostředí“. Dle WTO zajišťuje udržitelný rozvoj cestovního ruchu potřeby současných turistů a regionů, přičemž se snaží tyto možnosti chránit a brát ohled na jejich budoucnost (Vaško, 2002).

Mohou existovat 3 různé přístupy pojímající pojem udržitelný cestovní ruch.

1. environmentální vymezení – rozvoj a plánování cestovního ruchu s cílem ochrany a zachování životního prostředí a respektování životního stylu.

2. holistická definice – aktivity a služby poskytované návštěvníkům ovlivňují prostředí jen do takové míry, která neobnovitelně negativně nemění globální ani lokální místní prostředí a biosféru a neomezuje tak využití cestovním ruchem či jiným antropogenním využitím do budoucnosti.

3. ekonomicko-environmentální vymezení – schopnost dané destinace o udržení potenciální konkurence v soutěži s novými destinacemi. Udržení si kulturní jedinečnosti a rovnováhy s životním prostředím.

Pásková (2009) pak ve své knize ještě doplňuje čtvrtý přístup a to

4. aktuální vymezení – cílem udržitelného rozvoje cestovního ruchu je uspokojit služby současných turistů včetně hostitelských regionů a současně ochránit a obohacovat budoucí možnosti. Mělo by se jednat o management, který naplňuje ekonomické, sociální i estetické potřeby a zároveň zachovává kulturní integritu, ekologické procesy, biologickou diverzitu i systémy pro podporu života.

Indikátory udržitelného rozvoje cestovního ruchu

Úkolem indikátorů udržitelného rozvoje cestovního ruchu je stanovit cíle rozvoje a zároveň zhodnotit efektivnost opatření vynaložených k jejich dosažení. Existují 2 formy indikátorů udržitelného rozvoje cestovního ruchu, a to klíčové indikátory, které je možno využít univerzálně pro všechny destinace, jako například pro ochranu území, stres, intenzitu využívání, sociální dopady, kontrolu rozvoje, odpadové hospodářství, proces plánování, kritické ekosystémy, spokojenost spotřebitelů, spokojenost místních obyvatel, únosnou kapacitu územního rozvoje cestovního ruchu a jiné. Dále se rozlišují specifické indikátory, které se používají pro vybrané typy destinací, například pro malé ostrovy (hodnota zahraničního vlastnictví, místní pracovní místa tvořená cestovním ruchem, dostupnost čisté vody, elektřiny), chráněná území (biodiverzita, změna složení druhů, intenzita cestovního ruchu), horské oblasti (reprodukce určitých druhů, dostupnost dopravy, spokojenost zákazníků), místa s kulturními atraktivitami (znečištění ovzduší, frekvence kriminality, sociální dopady a spokojenost zdejších obyvatel), pobřežní oblasti, osídlená místa, destinace pro ekoturismus (Pásková, 2009). Jiné dělení indikátorů cestovního ruchu nabízí například Remtová (2009), která je dělí do 3 skupin. První skupinou jsou indikátory tlaku (hnací síly), které zobrazují primární vliv lidských činností na životní prostředí (indikátory znečištění, spotřeby přírodních zdrojů). Druhou skupinou jsou indikátory stavu, které poukazují na aktuální stav životního prostředí (údaje o ozonové vrstvě). Třetí a zároveň poslední skupinou jsou indikátory odezvy, jež se týkají opatření a mají na starosti vyloučit negativní vlivy na životní prostředí.

3.7. Vliv cestovního ruchu na životní prostředí

Vlivy cestovního ruchu na životní prostředí mohou být hodnoceny jak z hlediska dopadů na jednotlivé složky, ekosystémy či celou biosféru. Při všech těchto hlediscích dochází vždy ke snižování potenciálu daného území k dalšímu rozvoji cestovního ruchu.

Jedním z vlivů cestovního ruchu na životní prostředí mohou být *emise* neboli uvolňování látek či energií ze zdrojů znečištění do životního prostředí. Cestovní ruch může ovlivňovat životní prostředí emisemi ze dvou hledisek. V prvním případě se jedná o přímé znečišťování, které je způsobováno především silniční a leteckou

dopravou, nočním lyžováním, provozem zábavných podniků a centry či zařízeními cestovního ruchu všeobecně. V druhém případě je cestovní ruch nepřímým zdrojem znečišťování životního prostředí. Jedná se o takové zdroje, které jsou spotřebovávány při stavbě a provozu jednotlivých zařízení pro cestovní ruch a jejich produkce či likvidace způsobuje emise (elektrická energie, stavební a konstrukční materiály). V důsledku záboru půdy pro výstavbu infrastruktury, budov, rekreačních areálů, zpevňování přírodních povrchů, odlesňování pro zřizování golfových hřišť atd. jsou uvolňovány do prostředí emise skleníkových plynů (freony, oxid uhličitý, vodní pára, metan), jež jsou zdrojem globálního oteplování. Vysoká koncentrace znečišťujících látek v ovzduší také přispívá ke vzniku smogu v určitých oblastech. S cestovním ruchem je spojeno i znečišťování povrchových a podzemních vod, půd či zvýšená hlučnost v místech s vysokou koncentrací návštěvníků.

Rozšiřováním a prohlubováním cest, prošlapáváním nových cest v blízkosti památek a přírodních zajímavostí dochází k *erozi*. Činiteli eroze mohou být také horolezecké činnosti v podobě zářezů od lan, výstavba infrastruktury cestovního ruchu, pohyb lidí po nezpevněných komunikacích ve volné přírodě, vodáctví narušující horninové prostředí a vegetaci dna.

Kromě emisí a eroze se cestovní ruch také významně podílí na narušování ekosystémů. Aktivitou cestovního ruchu je způsobováno *šíření nepůvodních druhů* rostlin a živočichů. Jedná se většinou o neúmyslnou lidskou aktivitu, kdy návštěvníci přenášejí semena rostlin, mikroorganismy, drobné živočichy a jejich zárodky na svých botách, oděvu, v potravinách, na povrchu dopravních prostředků. Problémem jsou pak zejména chráněná území, která chrání své původní ekosystémy. Vlivem rozvoje cestovního ruchu v těchto citlivých ekosystémech může docházet ke snižování biodiverzity úhynem ohrožených rostlin či živočichů v důsledku zavlečení nepůvodních druhů do dané lokality.

V neposlední řadě má cestovní ruch dopad na *poškození přírodních hodnot a biodiverzity*. Jedná se o druh vandalizmu, kdy návštěvníci vyrývají či sprejují grafity do skalních útvarů, poškozují či sbírají vzácné druhy rostlin, živočichů, nerostů, hornin a zkamenělin. Mimo jiné se na poškození mohou

podílet i samotní investoři (developeři), při výstavbě infrastruktury či vlastním provozováním služeb cestovního ruchu.

Aby nebyly uváděny pouze negativní vlivy cestovního ruchu na životní prostředí, nabízí literatura také žádoucí vlivy. Cestovní ruch může podporovat alternativní zemědělství a péči o krajinu, upadající řemesla, využívat výrobní, zemědělské, těžební, vojenské nebo církevní areály, které mohou být centrem agrotistiky, venkovského, báňského či religiózního cestovního ruchu. Podílí se na zvyšování přístupnosti a prostupnosti krajiny, na budování cyklo i hipostezek, dochází díky němu k nárůstu úrovně a intenzity ochrany přírody, k udržitelnému využívání přírodního bohatství. Zároveň má cestovní ruch kladný vliv na nárůst investic do techniky, výzkumu a školství aj (Pásková, 2009).

4. Metodika

Praktická část diplomové práce zabývající se mikroregionem Kutnohorsko a jeho cílovými obcemi byla díky cestovnímu ruchu sledována z více oblastí.

Pro zpracování přírodních charakteristik území posloužila tištěná literatura zapůjčená v městské knihovně v Kutné Hoře a zpracované dokumenty z městského úřadu Kutná Hora – odboru životního prostředí.

K získání řady údajů, zejména sociálních a demografických, posloužil portál Českého statistického úřadu. Dále pak byly využívány jednotlivé webové portály obcí, občanského sdružení Denemark, neziskové organizace MAS Lípa pro venkov z. s., zpracované územně analytické podklady, statistické údaje obcí či strategické dokumenty.

Konkrétní informace mi byly poskytnuty pracovníky jednotlivých odborů městského úřadu v Kutné Hoře a zastupiteli obcí. Zejména pak pro cestovní ruch mikroregionu posloužily schůzky a zápisy ze zasedání jednotlivých obcí o budoucích plánech.

Velkým přínosem mi byla možnost seznámit se s úspěšně obhájenými diplomovými pracemi z minulých let, které mi pomohly k utvoření kostry celé práce.

Důležitou součástí praktické části byl terénní průzkum území, při němž byla rovněž pořízena fotodokumentace.

Ze zpracovaných údajů byla nadále vytvořena SWOT analýza, která má posloužit k nastínění budoucího rozvoje cestovního ruchu v mikroregionu a k návrhu jeho environmentálně šetrného rozvoje.

5. Charakteristika zájmového území

5.1. Identifikace lokality

Mikroregion Kutnohorsko se nachází v severní části okresu Kutná Hora a je tvořen celkem 5 obcemi: *Kutná Hora, Nové Dvory, Církvice, Hlízov, Svätý Mikuláš*. Jako dobrovolný svazek o rozloze 7603 ha a celkovém počtu obyvatel 23 813 byl vytvořen na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích se zakladatelskou smlouvou dne 31. 7. 2002 se sídlem svazku v Kutné Hoře. Hlavním cílem svazku je vzájemná pomoc a spolupráce při řešení otázek týkajících se společného zájmu těchto sdružených obcí (Městský úřad Kutná Hora, 2014).

Územně správní členění

Obec s pověřeným obecním úřadem: Kutná Hora

Obec s rozšířenou působností: Kutná Hora

Okres LAU 1: Kutná Hora (CZ0205)

Kraj NUTS 3: Středočeský (CZ020)

Obr. č. 1: Hranice okresu Kutná Hora (Zdroj: ČSÚ, úprava autor)

5.1.1. Geografická poloha

Mikroregion Kutnohorskó se rozprostírá v severní části okresu Kutná Hora, v blízkosti města Čáslav a v přibližné vzdálenosti 70 km východně od hl. města Prahy.

Obr. č. 2: Vyznačení hranic mikroregionu (Zdroj: ČSÚ, úprava autor)

5.1.2. Přírodní podmínky

5.1.2.1. Geomorfologie

Geomorfologicky se území mikroregionu řadí severovýchodní částí k Čáslavské kotlině, na kterou v jihozápadní části navazuje Kutnohorská plošina (kolektiv autorů, 2010a). Čáslavská kotlina je nejteplejší a nejúrodnější oblastí Kutnohorska (Košťál et Košťálová, 2013). Jde o bezlesou oblast, s převažujícím zástupem orných půd (kolektiv autorů, 2010a), tvořenou strukturně denudačními plošinami, méně výraznými říčními terasami a širokými údolními nivami řeky Klejnárky. Čáslavská kotlina se skládá ze dvou podokrsků, a to z Mikulášské kotliny, tvořící nejrozsáhlejší homogenní část o délce 17 km s výškovými rozdíly 10-30 m a Církvické kotliny, vytvářející menší geomorfologickou jednotku podél břehu dolního toku Klejnárky a Brslenky. Nadmořská výška území se pohybuje kolem 200-240 m a výškové rozdíly mezi 10-25 m. Podloží utváří křídové sedimenty, překryté

holocenními nivními náplavy. Církvická kotlina se vyznačuje svými rovinami s úrodnými půdami na spraších a náplavech, které jsou intenzivně zemědělsky využívány. Mezi Mikulášskou a Církvickou plošinou se prostírá geomorfologická jednotka Kačinský hřbet, tvořená křídovými pískovci a slínovci, místy s písčítým pokryvem. Výškové rozdíly Kačinského hřbetu se pohybují kolem 10-20 m. Zalesněné oblasti lze nalézt v okolí zámku Kačina.

5.1.2.2. Geologie

Skalní podklad Kutnohorska je tvořen více geologickými jednotkami. Větší část území spadá do kutnohorsko – svratecké oblasti zastoupené kutnohorským krystalinikem. Jižní část se řadí k oblasti moldanubické a severovýchodní část k oblasti české křídové pánve.

Kutnohorské krystalinikum

Na jeho obsahu se podílí mnoho typů hornin, jež byly metamorfované v podmínkách kyanit-staurolitové či silimanit-almandinové facie. Nejvíce se vyskytujícími horninami jsou dvojslídne ruly, svory, amfibolity a skarny. Kutnohorské krystalinikum se skládá ze tří jednotek: Šternbersko-čáslavská pestrá skupina, Kutnohorská skupina a Malínská skupina.

Moldanubikum

Nejhojnějšími horninami moldanubika jsou biotické a silimanit-biotické pararuly, často se také vyskytují vložky amfibolitů, kvarcitů, kvarciticých rul, krystalických vápenců, erlanů a v menší míře hadců (kolektiv autorů, 2010a).

V průběhu geologického vývoje země vznikaly vlivem vrásnění a krystalizací horninové a rudní žíly, které představují ložiska rud, v oblasti Kutnohorska především stříbrných rud. Nižší oblasti mikroregionu jsou tvořeny křídovými sedimenty. Celý reliéf je pak doplněn čtvrtohorními hlínami a sprašemi (Kapavíková et al., 1978).

Ložiska nerostných surovin

RUDY

Železné rudy

Metamorfovaná stratiformní ložiska se vyskytují podél hranic kutnohorského krystalinika a jsou tvořena polohami, šmouhami a čočkami masivního magnetitu, který je občas provázen sulfidy (pyrhotinem, chalkopyritem a sfaleritem). V současné době je ložisko bez jakéhokoli ekonomického významu. Je téměř vytěženo a blokováno ochranným pásmem nádrže Vrchlice.

Nikl-měď-kobaltové rudy

Mezi Malínem a Kačinou se nacházejí v podloží křídových sedimentů reziduální a zvětralé rudy ultrabazických těles kutnohorského krystalinika. U Kačiny byly v hloubce 66 – 70,5 m nalezeny zvětralé serpentinity s obsahem 0,54 % niklu. Tyto rudy však nemají žádný ekonomický význam.

Rudy olova, mědi a zinku s příměsí stříbra

Žilná a žilníková ložiska patří k nejvýznamnějším ložiskům na Kutnohorsku. Ve 14. a 15. století byly kutnohorské doly hlavním zdrojem stříbra. Z těchto dolů bylo v minulosti získáno asi dva tisíce tun stříbra. Vznik minerálních rudních žil probíhal celkem ve 3 vývojových etapách, počínaje křemenem, rudními minerály a končící karbonáty. Pro první etapu je typický arsenopyrit, pyrit, sfalerit a pyrhotin. Pro druhé vývojové stádium je značný výskyt galenitu, stříbrnosného tetraedritu a chalkopyritu. Třetí stádium zahrnuje ušlechtilé stříbrné rudy a ostatní minerály antimonu. V devadesátých letech 20. století byly evidovány zdroje rud olova, zinku, mědi a stříbra. V nynější době jsou tyto zásoby nevyužitelné. Pro ochranu ložisek slouží „Chráněný ložiskový územní Kutnohorský revír“ rozdělený na jednotlivá rudní pásma.

Cín-wolframové rudy

Žilné a žilníkové typy zrudnění spjaté s turmalinizací se vyskytují v metamorfitech kutnohorského krystalinika. Jde o hnědé, křemen-turmalínové žíly,

které obsahují kasiterit, arzenopyrit, pyrit pyrhotin, chalkopyrit a apatit. Stejně jako předchozí ložiska nejsou využitelné.

Zlatonosné rudy

V metamorfitech kutnohorského krystalinika lze nalézt ložiska zlata mající různý původ. Zlato se vyskytuje jak ve formě zlatěnek téměř ryzího zlata, tak ve formě elektra krystalických až kostrovitých tvarů.

NERUDY

Vápence a dolomity

Krystalické vápence a dolomity se rovněž vyskytují v kutnohorském krystaliniku. V dřívější době se některé využívaly jako zemědělská hnojiva, k výrobě vápna či jako stavební kámen. Dnes je využíváno pouze ložisko bílého, nepravidelně tmavě šmouhatého krystalického vápence dolomitu Bohdaneč.

Kámen pro kamenickou výrobu se v minulosti vyskytoval u Vyšatova lomu na jihozápadním okraji Kutné Hory. Vyšatova skála nacházející se v blízkosti chrámu sv. Barbory byla jediným využitelným zdrojem kamene na rekonstrukci kutnohorských památek. Těžba zde trvala do roku 1980. V dnešní době již není skála k těmto účelům využitelná, neboť se nachází v intravilánu města.

Stavební kámen

Kámen pro výrobu drceného kameniva má pro svou výrobu na území hojný výskyt zdrojů. Lze použít všechny metamorfity moldanubika i kutnohorského krystalinika. Nejvhodnějším materiálem se jeví amfibolity, zejména pak moldanubické. Zásoby stavebního kamene byly evidovány na předměstské části Kutné Hory Karlově.

Štěrkopísky a písky

V 60. letech 20. století byly při stavbě závodu ČKD využívány terciérní štěrkopísky a písky. Nyní jsou pískovny opuštěny a z větší míry rekultivovány.

Cihlářské suroviny

Spraše a sprašové hlíny se v minulosti využívaly pro výrobu cihlářského zboží. Na území Kutné Hory se vyskytoval dobývací prostor v Sedlci, který byl později zrušen.

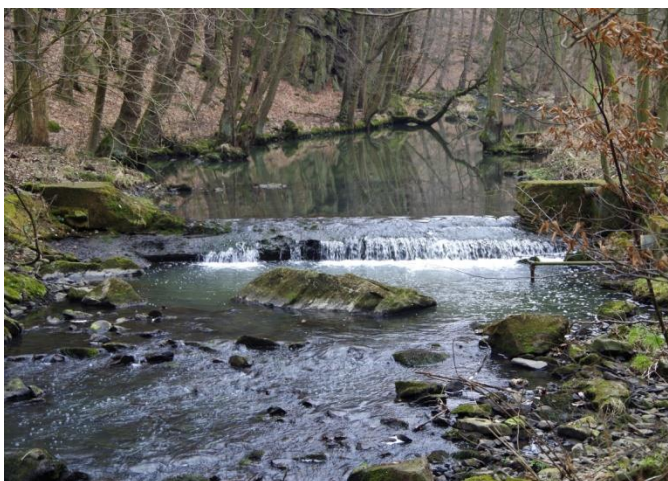
V současné době a nedaleké budoucnosti jsou ve sledovaném území využitelné cihlářské suroviny, kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu a stavební kámen (Kapavíková et al., 1978).

Obr. č. 3 a 4: Geologická expozice bývalého lomu v KH (foto autor)

5.1.2.3. Hydrologie

Území mikroregionu náleží oblasti povodí Horního a středního Labe. Nejvýznamnějšími toky jsou řeka Klejnárka a její levý přítok říčka Vrchlice. Klejnárka, hlavní vodní tok Nových dvorů, protéká Církvicí a východně od Hlízova přijímá přítok Vrchlici. Vrchlice protéká přes území Kutné Hory a v těsné blízkosti Nových Dvorů ústí do Klejnéřky. Krátkým umělým vodním tokem je ve sledovaném území Beránka, vytékající ze štoly na úpatí Kaňkovských vrchů a ústící jihovýchodně od Hlízova do řeky Klejnéřky. Východně od Nových dvorů pak pramení malý nížinatý tok, zvaný Stará Klejnéřka, protékající Novým rybníkem, Kačinskou oborou a na západě ústící do řeky Klejnéřky. Na území obce Hlízov se nachází malý, umělý vodní kanál Šífovka, který je pozůstatkem plavebního kanálu z 16. století a v dřívějších dobách sloužil k dopravě dřeva pro stříbrné doly na Kaňku. Úsekem zachovaným do současnosti protéká 2 km dlouhá Šífovka, která je levostranným přítokem řeky Klejnéřky. Roku 2000 se stal kanál Šífovka s přilehlými biotopy interakčním prvkem regionálního ÚSES (Lipský et al., 2013).

Obr. č. 5: Řeka Vrchlice (foto autor)

Jako zásobárna pitné a užitkové vody pro Kutnou Horu a přilehlé obce slouží 88 ha velká vodní nádrž Vrchlice. Na území jednotlivých obcí se pak nacházejí rybníky (Ovčárecký, Nový rybník). Ovčárecký rybník je se svou rozlohou 9,38 ha největší vodní nádrž na území. Voda rybníka je díky splachům živin ze zemědělské půdy a silným přihnojováním ze strany rybářů velmi eutrofizovaná a slouží k rybochovným účelům a koupání (Lipský et al., 2013).

Obr. č. 6 a 7: Vodní nádrž Vrchlice (foto autor)

Celé pásmo spadá do vymezeného území zranitelné oblasti stanové nařízením vlády České republiky. Na území hrozí krátkodobé přívalové deště, omezen je také povrchový odtok z důvodu rostoucí zástavby a zpevňování ploch. K největšímu riziku dochází v letních bouřkových měsících od května do srpna. Na obou řekách došlo v roce 2005 k vymezení záplavových území (kolektiv autorů, 2010a), včetně aktivních zón: Klejnárka v ř. km 0,0 – 23,0 a Vrchlice v ř. km 0,0 – 11,0. Záplavové území řeky Klejnárky zasahuje do obcí Církvice, Nové Dvory a Hlízov. Dolní tok řeky je silně zahlouben. Záplavové území Vrchlice zasahuje pouze na území Nových

Dvorů, kde splývá se záplavovým územím Klejnárky. Tok je plně kanalizovaný a k rozlivům nedochází (Lipský et al., 2013). Bližší hydrologické informace znázorňuje Tabulka č. 1 a 2.

Tabulka č. 1: Hydrologické charakteristiky vodních toků (Zdroj: Lipský et al. 2013, úprava autor)

	Plocha povodí P	Roční úhrn srážek S	Průměrný odtok O	Odtokový součinitel	Specifický odtok	Průměrný průtok
	km ²	mm	mm	O/S	l·s ⁻¹ ·km ⁻²	m ³ ·s ⁻¹
Klejnárka	344,76	619	124	0,20	3,84	1,32
Vrchlice	132,99	624	126	0,20	3,99	0,53

Tabulka č. 2: Přehled vodních nádrží ve sledovaném území (Zdroj: Lipský et al. 2013, úprava autor)

	Typ nádrže	Katastrální území	výměra (m²)
Ovčárecký rybník	rybník	Nové Dvory	93 782
Nový rybník	rybník	Jakub	35 918
Utopenec	rybník	Církvice	30 524
Rybníček v oboře	rybník	Nové Dvory	12 030

Kvalita vody, znečišťující látky

Kvalitu vody v Kutné Hoře stanovuje vodohospodářská společnost Vrchlice-Maleč a.s. Území Kutné Hory a okolí (Nové Dvory, Církvice, Kaňk) spadá do oblasti významně kontaminované potenciálně toxickými prvky, zejména arsenem, kadmíem, olovem, mědí a zinkem. U jedné třetiny odebraných vzorků kontaminovaných kadmíem byla překročena limitní hodnota pro pitnou vodu. Také u povrchových vod drobných vodotečí překročily vzorky na arsen, kadmium a zinek limitní hodnoty. Území Kaňku udává ze všech míst na Kutnohorsku nejvýznamnější výskyt arsenu, kterým jsou kontaminovány jak podzemní, tak povrchové vody. Zatížení rizikovými prvky je způsobeno rudními ložisky a silně mineralizovanou vodou.

U vody ve studních určené k vaření a pití je třeba provést rozbor na obsah těžkých kovů. Při výskytu nadlimitního množství není doporučeno užívání vody k pití, vaření a praní prádla.

5.1.2.4. Pedologie

Půdní pokryv zájmového území pokrývají z větší části fluvizemě modální – nivní půdy a fluvizemě glejové – nivní půdy glejové. V jihovýchodní části území se nalézají černozemě, s půdním substrátem spraše, středně těžké, bez skeletu, s vysokým obsahem kvalitního humusu a velmi dobrými sorpčními vlastnostmi. V oblasti Kačinského hřbetu se vyskytují mělčí, skeletovité kambizemě (hnědé půdy), s mělkým humusovým horizontem a kolísavým obsahem humusu (Lipský et al., 2013).

Stejně jako u vod jsou v důsledku výskytu rudních ložisek na území Kutnohorska všechny složky životního prostředí zatížené rizikovými prvky, které pocházejí z těžebních rudnin, úpravárenských a struskových odvalů a ze silně mineralizované důlní vody. Nejzatíženější složkou těmito látkami je půda, z které se pak kontaminace šíří do ostatních složek.

5.1.2.5. Vegetace

Biogeografické poměry

Zkoumané území náleží dle biogeografického členění do Polabského bioregionu, který je charakterizován nivami, nízkými a středními terasami. Bioticky spadá území do bukodubového vegetačního stupně. Terasy jsou zastoupeny převažujícími borovými doubravami s dubohabrovými háji. Na většině území dominuje orná půda, ojediněle se vyskytují nivní louky. Území se vyskytuje ve fyto geografickém okrese Střední Polabí, kterému odpovídá hercynská fauna.

Vegetační poměry

Fyto geograficky se region nachází v planárním a kolinním stupni oblasti Českého termofytika. Místní flóra je zastoupena pestře, s převažujícími nivními středoevropskými druhy: sněženka podsněžník (*Galanthus nivalis*), česnek medvědí (*Allium ursinum*), hrachor bahenní (*Lathyrus palustris*). Menší míru vegetace zastupují demontánní druhy: silenka dvoudomá (*Silene dioca*). Kontinentální druhy

představuje kozinec písečný (*Astragalus arenarius*), sinokvět chrpovitý (*Jurinea cyanides*), violka nízká (*Viola pumila*), jarva žilnatá (*Cnidia dubium*), ostřice benátská (*Carex buekii*). Reliktní stanoviště slatin a písků utváří boreokontinentální druhy: ostřice Buxbaumova (*Carex buxbaumii*).

Vlivem intenzivního hospodaření spojeného s vodohospodářskými úpravami došlo k výraznému pozměnění krajiny, které mělo za následek ochuzení diverzity flóry i vegetace. Převážnou část území (66,7 %) zaujímá intenzivně využívaná orná půda, na které se nejčastěji pěstují obiloviny, řepka a kukuřice.

Lesní vegetace

Na mnoha místech území lze nalézt zachovalé porosty údolních jasnoořšových luhů typu střemchové jaseniny (*Pruno-Fraxinetum*). Nivní polohy, v blízkosti zámku Kačina, zastupují porosty tvrdého luhu typu jilmové doubravy (*Quercu-Ulmetum*). Nízkou část území tvoří porosty trvale zamokřených půd, mezi něž patří v nížinách společenstva měkkého luhu řek (*Salicion albae*) a společenstva svazů (*Alnion glutinosae* a *Salicion cinereae*). Ve velmi malé míře jsou zachovány lesnickou kultivací značně degradované acidofilní doubravy (*Genisto germanicae-Quercion*), společenstev bezkolencové doubravy (*Molinio arundinaceae-Quercetum*), kostřavové borové doubravy (*Festuco ovinae-Quercetum*) a bikové doubravy (*Luzolo albidae-Quercetum petraeae*). Kromě předchozích jsou výrazně ochuzena a degradována společenstva hercynských dubohabřin (*Carpinion*) a teplomilných doubrav (*Quercion petrae*). Zbylé lesní porosty utváří zejména lesní kulticenózy s borovicí lesní (*Pinus sylvestris*) a smrkem ztepilým (*Picea abies*). Celé území charakterizují plošky značně synantropizovaných lesních porostů s nevhodnou skladbou dřevin: borovice černá (*Pinus nigra*), trnovník akát (*Robinia pseudoacacia*), dub červený (*Quercus rubra*), v podrostu s převládajícím bezem černým (*Sambucus nigra*), ostružníkem maliníkem (*Rubus idaeus*), třtinou křovištní (*Calamagrostis epigejos*), kopřivou dvoudomou (*Urtica dioica*), meruzalkou srstkou (*Ribes uva-crispa*) a netýkavkou malokvětou (*Impatiens parviflora*).

Křoviny

Křovinná společenstva v území spadají do řádu *Prunetalia* s převládající trnkou (*Prunus spinosa*), šípky (*Rosa* sp.), svídou krvavou (*Cornus sanguinea*)

a brslenem evropským (*Euonymus europaeus*). Stanoviště s nadměrným obsahem humusu obývá bez černý (*Sambucus nigra*).

Luční vegetace

Luční vegetace je v území zastoupena zhruba 2,9 %. Utváří jí především mezofilní louky nížin se společenstvy *Arrhenatheretum elatioris*. Vlivem intenzivního hnojení či ponechání ladem došlo v území ke značné degradaci porostů. Vegetaci mezofilních stanovišť ovlivněných pastvou a sešlapáváním tvoří krátkostébelné porosty svazu *Cynosurion*. Malou část území zastupují nehnojené louky střídavě vlhkých stanovišť s kolísající hladinou podzemní vody (*Molinion caeruleae*) a eutrofní vysokostébelné louky s trvale zvýšenou vlhkostí ve svrchních částech půdy (*Calthion palustris*). Převážnou část porostu utváří v dnešní době ovsíkové louky svazu *Arrhenatherion*. Ve vzácném množství se vyskytují fragmenty porostů xerothermních a semixerothermních travinobylinných společenstev hlubších, minerálně bohatých luk svazu *Bromion erecti*. V některých místech lze nalézt degradované porosty lemů mezofilních lesů svazu *Trifolion medii*. Písčítá stanoviště klasifikují fragmenty psamofilních travinných společenstev s paličkovcem šedavým (*Corynephorus canescens*).

Synantropní vegetace

Plevelovou vegetaci polí ochuzují soustavná chemická ošetřování. Převažujícími plevelely v území jsou: heřmánkovec nevonný (*Tripleurospermum inodorum*), kokoška pastuší tobolka (*Capsella bursa-pastoris*), pcháč oset (*Cirsium arvense*), chundelka metlice (*Apera spica-venti*), penízek rolní (*Thlaspi arvense*), laskavec ohnutý (*Amaranthus retroflexus*), merlík bílý (*Chenopodium album*), merlík švédský (*Ch. suecicum*), svízel přítulná (*Galium aparine*), ježatka kuří noha (*Echinochloa crus-galii*), mák vlčí (*Papaver rhoeas*). Eutrofizace okolních polí a ruderalních stanovišť podporuje šíření nitrofilních druhů, především kopřivy dvoudomé (*Urtica dioica*), kerblíku lesního (*Anthriscus sylvestris*), bršlice kozí nohy (*Aegopodium podagraria*) (Lipský et al., 2013).

5.1.2.6. Fauna

Sledované území zastupuje běžná středoevropská fauna ochuzená intenzivním využíváním zemědělské krajiny (Lipský et al., 2013) Kavka (2009) uvádí 203 druhů ptáků, z nichž 82 je zvláště chráněných. Z průzkumu brouků bylo zjištěno 12 zvláště chráněných druhů. Dále pak 42 druhů vážek, z nichž 3 druhy patří mezi zvláště chráněné.

Nejvýznamnějšími ornitologickými lokalitami jsou Ovčárecký a Nový rybník. Oba rybníky jsou díky rozsáhlým porostům rákosí hnízdištěm vodních i mokřadních ptáků. Mezi pravidelně hnízdící zvláště chráněné druhy patří potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*), potápka roháč (*Podiceps cristatus*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*), cvrlička slavíková (*Locustella luscinioides*). Nepravidelně hnízdícími druhy jsou bukač velký (*Botaurus stellaris*), bukáček malý (*Ixobrychus minutus*), kopřivka obecná (*Anas strepera*), chřástal kropenatý (*Porzana porzana*), chřástal malý (*Porzana parva*) a moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*). Porosty v blízkosti rybníků pak obývá slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) a žluva hajní (*Oriolus oriolus*). Na rybnících byly také pozorovány vzácné druhy ptáků: volavka rudokrká (*Podiceps grisegena*), volavka červená (*Ardea purpurea*), polák malý (*Aythya nyroca*), turpan hnědý (*Melanitta fusca*), jespák rezavý (*Calidris canutus*), jespák písečný (*Calidris alba*), bekasína větší (*Gallinago media*), rybák bahenní (*Chlidonias hybridus*), rákosník ostřicový (*Acrocephalus paludicola*) a linduška horská (*Anthus spinoletta*). Rezervace Na Hornické a Kačinská obora patří k nejdůležitějším hnízdištím ptáků vázaných na stromy s dutinami, jako lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*) a lejsek černohlavý (*Ficedulla hypoleuca*), strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*), strakapoud malý (*Dendrocopos minor*), holub doupňák (*Columba oenas*).

Faunu polí tvoří především koroptev polní (*Perdix perdix*), křepelka polní (*Coturnix coturnix*). Z umělých odchovů je myslivci vypouštěn bažant obecný (*Phasianus colchicus*). Čejka obecná (*Vanellus vanellus*), která hnízdí nejhojněji na polích či zamokřených loukách je ohrožena zánikem tradičního hospodaření na venkově. V okolí přírodní rezervace Na Hornické sídlí skřivan lesní (*Lullula arborea*).

Mezi významné brouky Novodvorská patří krajník pižmový (*Calosoma sycophanta*), nosorožek kapucínek (*Oryctes nasicornis*), roháč obecný (*Lucanus cervus*), zlatohlávek skvostný (*Cetonischema aeruginosa*), krásek třesňový (*Anthaxia candens*) a kriticky ohrožený páchník hnědý (*Osmoderma eremita*) přebývajících ve stromech. Díky výskytu páchníka hnědého byla Kačinská obora vyhlášena za jako evropsky významná lokalita soustavy NATURA 2000.

Nevyužívané vodní plochy, především tůň v Kačinské oboře či přírodní rezervace Na Hornické jsou sídlištěm mnoha vážek (Lipský et al., 2013). Jak uvádí Kavka (2009), 17 ze zjištěných druhů patří do červeného seznamu ohrožených druhů České republiky. Jsou to například lesklice skvrnitá (*Somatochlora flavomaculata*), klínatka žlutonohá (*Stylurus flavipes*), klínatka rohatá (*Ophiogomphus cecilia*) či šidélko širokoskrnné (*Coenagrion pulchellum*). Kromě zmíněných se na území Kutnohorska vyskytuje rak říční (*Astacus astacus*), indikující kvalitu povrchové vody a další vodní živočichové, jako vydra říční (*Lutra lutra*) a z ryb střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*) (Košťál et Košťálová, 2013).

5.1.2.7. Přírodní pozoruhodnosti

V zájmovém území je vyhlášena národní přírodní památka, přírodní rezervace, přírodní památka, dvě evropsky významné lokality a několik významných krajinných prvků.

NPP Kaňk

Národní přírodní památka byla vyhlášena roku 1833 díky svému příbojovému útesu křídového moře s hojnými zkamenělinami. Rozprostírá se přibližně 2 km od centra Kutné Hory na ploše 0,5 ha. Podloží utváří horniny kutnohorského krystalinika, především ruly a migmatity s křemenovými vložky, nad migmatity se nachází vrstva hrubozrnných příbojových slepenců různých velikostí. Křídovou faunu zastupují zbytky mechovek, mlžů, dírkonošců a jiné schránky mořských křídových živočichů. Floristicky je oblast bohatá na teplomilnou vegetaci trávniků a výskyt kriticky ohroženého druhu čistce německého (*Stachys germanica*) (Cittadella, 2014).

PR Na Hornické

Jedná se o chráněné území o výměře 42,2 ha a nadmořské výšce 200 m, nacházející se z části v katastrálním území obce Sv. Mikuláš, vyhlášené roku 2002. Přírodní rezervace je tvořena lužními lesy s převahou jilmové doubravy se slepými rameny a vodní faunou (populace obojživelníků). Flóru zastupuje žebratka bahenní (*Hottonia palustris*), leknín bílý (*Nymphaea alba*), v lužním lese pak dymnivka dutá (*Corydalis cava*), plicník tmavý (*Pulmonaria obscura*) a orsej jarní hlíznatý (*Ficaria verna* subsp. *bulbifera*). Pravidelně dochází ke kosení lučních porostů (kolektiv autorů, 2007).

PP Kačina – zámecký park anglického typu tvořený mnoha přírodními biotopy (kolektiv autorů, 2010a).

EVL Kačina CZ 0213792

Jde o zámecký park anglického typu se solitérními dřevinami a přírodními biotopy. Lesní společenstva tvoří dubohabřiny, v nižších polohách tvrdé luhy. U pravidelně sečených luk dochází v mnoha případech k degradaci vlivem intenzivního hospodaření či ponecháním ladem. Místní flóru zastupuje bohatý výskyt ožanky čpavé (*Teucrium scordium*), pryšce lesklého (*Euphorbia lucida*) a sevláka potočního (*Sium latifolium*). Z hlediska fauny tu lze nalézt páchníka hnědého (*Osmoderma eremita*) a lesáka rumělkového (*Cucujus cinnaberinus*). Zámecký park je ideálním místem pro jejich výskyt. Cílem je zachování současného charakteru lokality, péče o zachování starých odumírajících stromů (kolektiv autorů, 2010a).

EVL Nový rybník u Kačiny CZ 0213001

Jedná se o přírodní památku rybníka s mokřadem obklopenou litorálním porostem. Dominantní výskyt rákosu (*Phragmites sp.*) místy doplňuje orobinec úzkolistý (*Typha angustifolia*). U litorálního porostu dochází k plynulému přechodu v příbřežní dřevinné formace s převažující olší, jasanem a vrbou. Keřový porost zastupuje bez černý. Některé břehové části jsou zabahněné a tvořené drobnými tůňkami. V současné době slouží rybník k chovu kapra. Místní faunu zastupují obojživelníci, zejména kuňka ohnivá (*Bombina bombina*), skokan štíhlý (*Rana dalmatina*), skokan zelený, rosnička zelená (*Hyla arborea*) a ropucha obecná (*Bufo bufo*) (kolektiv autorů, 2010a).

VKP

Nový rybník – datum vydání 4. 5. 1994; výskyt skokanů, ropuch, tažný rybník pro ptactvo (kolektiv autorů, 2010a).

Zatopený lom Karlov – datum vydání 23. 11. 1994; původní mořské dno – cenoman (kolektiv autorů, 2010a).

Městský park – datum vydání 15. 11. 1994; výskyt jinanu, platanu a liliovníku (kolektiv autorů, 2010a).

Areál městského hřbitova – datum vydání 9. 12. 1994; soubor dřevin (kolektiv autorů, 2010a).

Park pod Vlašským dvorem – datum vydání 3. 5. 2001; historická plocha zeleně v sídelním útvaru (kolektiv autorů, 2010a). Park byl založen roku 1933. Skládá se ze sedmi teras bývalé vinice s vinným sklepem a hudebním pavilonem (kolektiv autorů, 2007).

Cihelna v Sedlci – datum vydání 6. 8. 1999; křídové skalky s nepr. ústřicemi (kolektiv autorů, 2010a).

Vyšatův městský lom – rozsáhlý opuštěný lom na území města, ve spodní části s vystupujícími lavicovitými vápenci (kolektiv autorů, 2007).

Turkaňk – opuštěný a přirozeně zarostlý lom v podložních rulách s útržky křídového souvrství a s obsahem pelagických vápenců (kolektiv autorů, 2007).

Haldy starého lomu Kuntery a Šafary – haldy patřící ke Staročeskému pásmu s rozsáhlým dolováním v počátku 16. století (kolektiv autorů, 2007).

V zájmové území se nachází i památné stromy. V Nových Dvorech byla roku 1990 vyhlášena jakubská alej, tvořená lípou malolistou (*Tilia cordata*), jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*) javory (*Acer* sp.) a topoly (*Populus* sp.). V Hlízově byly roku 2006 vyhlášeny za památné stromy dvě lípy u Panny Marie (*Tilia platyphyllos*).

5.1.3. Klima

Území mikroregionu spadá podle Quittovy klasifikace do oblasti teplé (T), tvořenou pak podoblastí T2, kterou charakterizuje dlouhé, teplé a suché léto, velmi krátké přechodné období charakteristické teplým až mírně teplým jarem a podzimem a krátká, mírně teplá, suchá až velmi suchá zima, kde sněhové pokrývky trvají velmi krátkou dobu. Průměrné lednové teploty se pohybují v rozmezí od -2 až -3 °C, dubnové 8-9 °C, červencové 18-19 °C a říjnové kolem 7-9 °C. Počet letních dní v této oblasti je mezi 50-60, mrazových dní 100-110 a ledových dní kolem 30-40. Počet dní s teplotou alespoň 10 °C je udáván 160-170 dny v roce. Srážky jsou charakterizovány srážkovým úhrnem ve vegetačním období, který udává 350-400 mm a srážkovým úhrnem v zimním období, který byl naměřen kolem 200-300 mm. Počet dnů se sněhovou pokrývkou je dán 40-50 dny, počet jasných dnů taktéž 40-50 dny a počet zatažených dnů 120-140 dny (kolektiv autorů, 2010a).

5.1.4. Alokace obce/regionu vůči okolí

Mikroregion Kutnohorsko leží v jihovýchodní části Středočeského kraje, při hranicích s Pardubickým krajem na severovýchodě a krajem Vysočina na jihovýchodě. Území sousedí s obcemi Záboří nad Labem, Kobylnice, Rohozec, Chotusice, Čáslav, Třebešice, Kluky, Křesetice, Malešov, Miskovice, Červené Pečky, Grunta, Libenice.

Obr. č. 8: Alokace mikroregionu vůči okolí (Zdroj: ČSÚ, úprava autor)

5.2. Historický a kulturní vývoj

5.2.1. Vývoj osídlení obce

Kutná Hora

První písemná zmínka o Kutné Hoře, tehdy jako osadě, pochází z roku 1289. Vznik města byl podnícen objevením stříbrných ložisek ve 13. století. Tehdy docházelo k výraznému rozvoji těžby, nejen na území Kutné Hory, ale také na nedalekém vrchu Kaňk, Sukov a Kuklík a v údolí Bylanky a Vrchlice. Významným krokem v historii se stal pro Kutnou Horu rok 1300, kdy král Václav II. vydal horní zákoník, stanovující organizační a technické podmínky pro pravidelný chod dolů, kterým se měli všichni horní lidé řídit. Téhož roku byla provedena měnová reforma. Všechny mincovny na území státu byly zrušeny a ponechána byla pouze mincovna ve Vlašském dvoře, kde se zahájilo ražení pražských grošů. Kutná Hora se těmito kroky začala vyvíjet ve finanční centrum českého státu a zároveň se měnila v město královské. Počátkem 14. století byly položeny základní kameny měšťanských domů. Do poloviny 16. století byla Kutná Hora kvetoucím městem. To se však změnilo roku 1547, kdy byla v kutnohorské mincovně ukončena ražba pražských grošů v důsledku ubývajících mocností ložisek. Následující válečné období vedlo ke zpomalení růstu města a roku 1727 byla mincovna ve Vlašském dvoře definitivně uzavřena. Dnes je město Kutná Hora známo především pro svou bohatou architekturu, díky níž si roku 1995 zasloužilo zápis do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. (Štroblová et al, 1997).

Nové Dvory

O této obci pochází první zmínka z roku 1370, kdy byl sedleckými cisterciáci vytvořen dvůr nazvaný Nový a okolo něj utvořena osada. Tento dvůr byl vlastněn klášterem až do husitských válek. Po vypálení sedleckého kláštera přešel Nový dvůr do vlastnictví české královské komory a poté do rukou několika majitelů. Od roku 1990 jsou Nové Dvory vyhlášeny městskou památkovou zónou (Nové Dvory, 2014).

Církvice

První historické prameny o této obci putují do roku 1165. Jméno Církvice pochází od staroslovanského jména „cerkev“ (církev), což znamená dřevěný chrám. Církvice jako zdrobnělé jméno označuje dřevěný chrámeček. Tyto chrámky byly

stavěny v 10. století na skalnatých výšinách, aby byli věřící lépe chráněni proti nepřátelům (Zavadil, 1912b).

Hlízov

Hlízov patří mezi jedny z nejstarších obcí na Kutnohorsku. Jeho původní název Hlídov se odvíjí od obyvatel, kteří hlídali hranice oldřišské župy (územně správní celek) od župy čáslavské. Již v 11. století vedla kolem Hlízova stará zemská stezka, v dnešní době silnice spojující města Čáslav a Kolín. Roku 1143 byla obec darována cisterciáckému klášteru v Sedlci a zůstala v jeho vlastnictví do husitských válek. Během husitských válek došlo ke zboření sedleckého kláštera a Hlízov byl pak několikrát přepsán do vlastnictví jiných majitelů. Dnes je Hlízov samostatnou obcí (Hlízov, 2014).

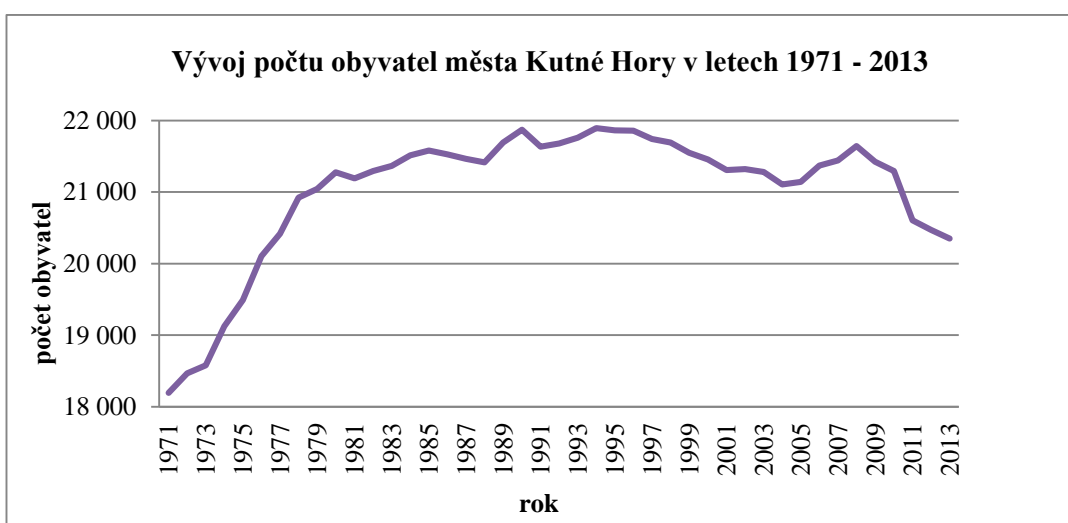
Svatý Mikuláš

V 10. století se mezi městy Kolín a Čáslav rozkládal veliký les Bor, ve kterém byla založena osada pojmenovaná podle tohoto lesa. Roku 1278 došlo ke koupi lesa s osadou sedleckým opatem Mikulášem I. a osada začala příslušet do pravomoci cisterciáckého kláštera. Ten zde roku 1307 nechal postavit chrám na počtu biskupa sv. Mikuláše. Od té doby byla osada nazývána „Bor sv. Mikuláše“. Roku 1639 došlo k jejímu vypálení Švédy a značně byl poškozen i chrám. Po opravě došlo k odbourání hlavní lodi a zůstal pouze presbytář s věží, který je dochovaný dodnes (Segiň, 2000).

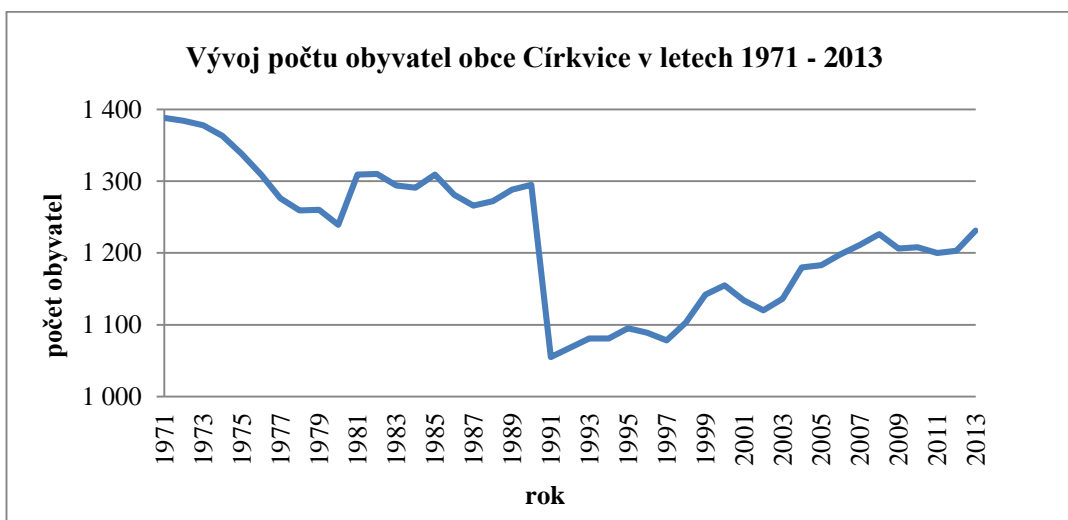
5.2.2. Historicko – demografický vývoj obyvatelstva

V minulosti se území Kutnohorska vyznačovalo především svou zemědělskou činností. V počátcích 90. let docházelo k budování průmyslových zařízení a zvyšování průmyslové činnosti. Významný podíl na demografickém vývoji obyvatel Kutnohorska mělo založení strojírenského závodu ČKD, tabákového, ale i textilního průmyslu. To mělo také vliv na zvyšující se výstavbu a počet obyvatel ve městě. Průběh 90. let však zaznamenal útlum či zánik výroby některých podniků a stěhování obyvatel za prací do jiných měst. Vliv na následný nárůst počtu obyvatel mělo až vybudování firmy Foxconn Technology. Od roku 2009 docházelo k opětovnému poklesu a odlivu obyvatel v důsledku ekonomické krize. Svou výrobu omezily i firmy ČKD a Foxconn Technology.

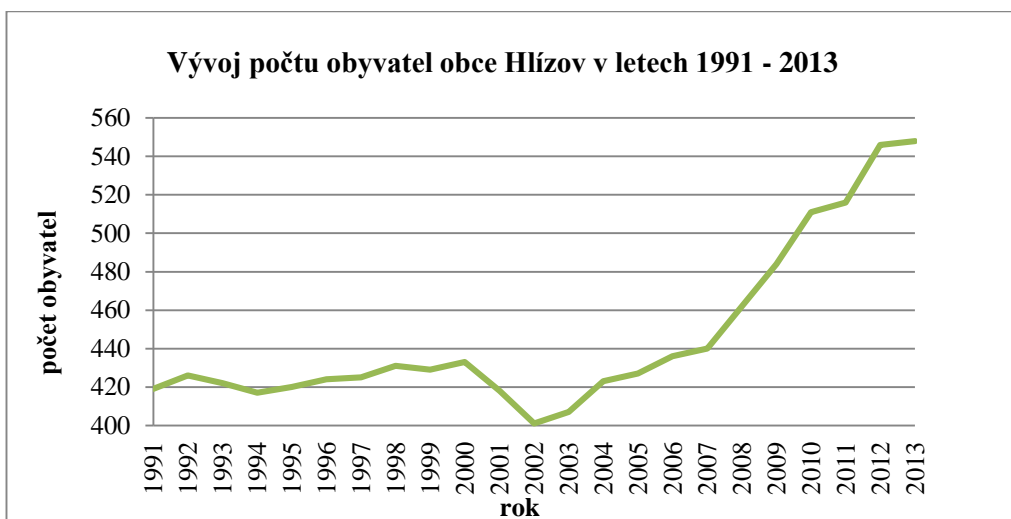
První sčítání obyvatel na území Kutné Hory proběhlo roku 1971. Tehdy byl zaznamenán počet 18 196 obyvatel. V následujících letech docházelo k postupnému nárůstu obyvatel, až do let 1980. Roku 1981 počet mírně poklesl, zhruba o 85 obyvatel. Nejvyšší počet obyvatel na území města byl k roku 1994, a to 21 893. K datu 31. 12. 2013 se na území Kutné Hory nachází celkem 20 349 obyvatel, z něhož 9939 tvoří muži a 10 410 ženy. Vývojový průběh obyvatel Kutné Hory od roku 1971 do roku 2013 znázorňuje Graf č. 1. Vývoj obyvatel v ostatních obcích zachycují Grafy č. 2-5.

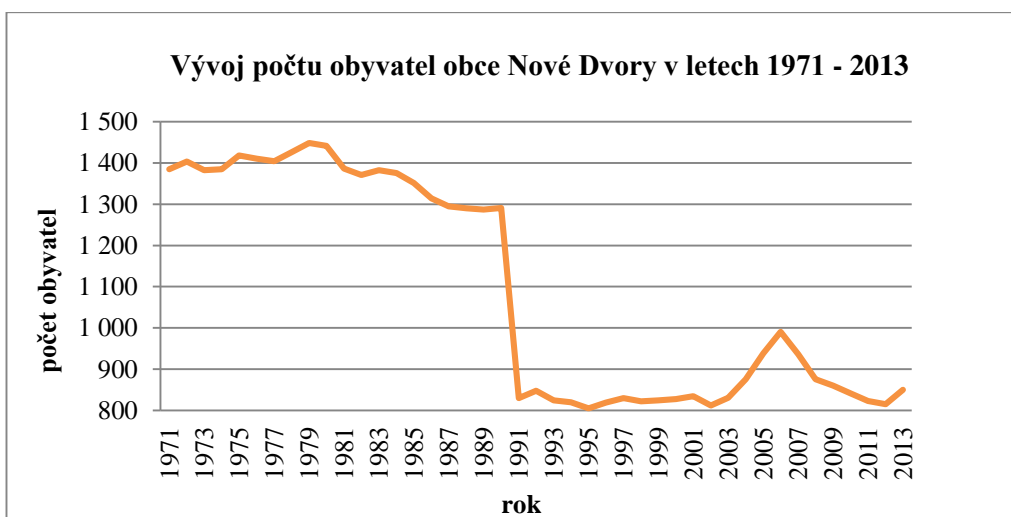
Graf č. 1: Vývoj obyvatel Kutné Hory (Zdroj: ČSÚ 2014, úprava autor)

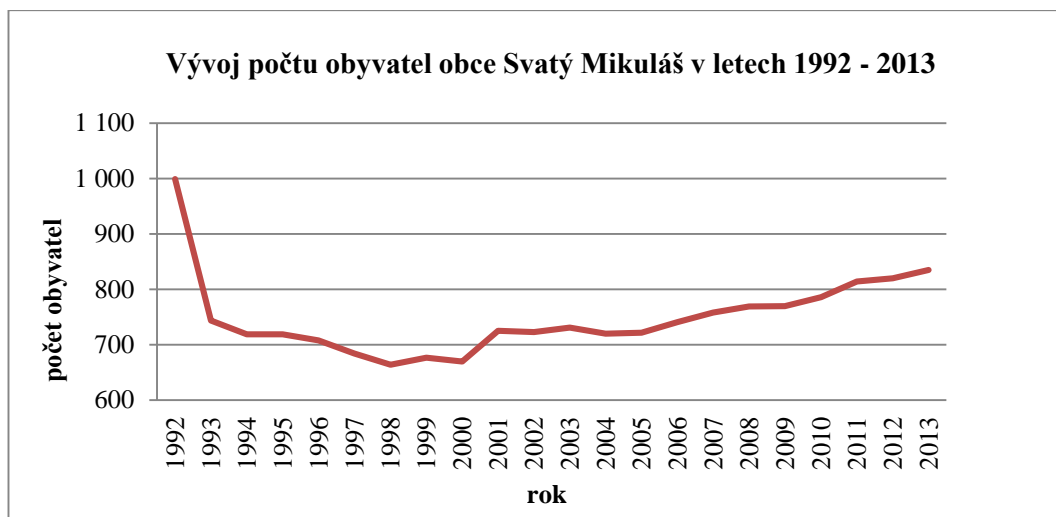
Graf č. 2: Vývoj obyvatel obce Církvice (Zdroj: ČSÚ 2014, úprava autor)

Graf č. 3: Vývoj obyvatel obce Hlízov (Zdroj: ČSÚ 2014, úprava autor)

Graf č. 4: Vývoj obyvatel obce Nové Dvory (Zdroj: ČSÚ 2014, úprava autor)

Graf č. 5: Vývoj obyvatel obce Svatý Mikuláš (Zdroj: ČSÚ 2014, úprava autor)

Seznam významných osobností mikroregionu

Literární tvorba

Vavřinec z Březové – spisovatel a básník husitské doby, dílo: Husitská kronika, Budyšínský rukopis

Jan Campanus Vodňanský – básník a profesor na Karlově univerzitě, dílo: Odae sacrae

Mikuláš Dačický z Heslova – spisovatel a básník, dílo: Paměti, Prostopravda

Jan Kořínek – spisovatel a filozof, dílo: Staré paměti kutnohorské

Bedřich Bridel – profesor rétoriky, poetiky, básník, prozaik a překladatel, dílo: Jesličky, Co Bůh? Člověk?

Jan Erazim Vocel – básník a dramatik, dílo: Přemyslovci, Meč a kalich, Labyrint slávy

Josef Kajetán Tyl – zakladatel moderního českého divadla, tvůrce textu národní hymny, prozaik a publicista, dílo: Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka, Pomněnky z Roztěže, Kutnohorští havíři aneb Krvavý soud

Karel Havlíček Borovský – básník, novinář, redaktor Pražských novin, dílo: Obrazy z Rus, Epištoly Kutnohorské, Tyrolské elegie, Král Lávrova, Křest sv. Vladimíra

Josef Věnceslav Jelínek-Vrchlický – autor povídek, dramát, dílo: *Náhoda*, *Můj žal*

Josef Braun – historický prozaik, dílo: *Kutnohorský kat*, *Kutnohorský primátor*, *Čtvero obrázků starohorských*

Josef Václav Pokorný-Pikulík – spisovatel, dílo: *S troškou do mlýna*, *Dědictví*

Gabriela Preissová – autorka próz, dramát, dílo: *Gazdina roba*, *Její pastorkyňa*

Rudolf Krupička – básník a dramatik, dílo: *Zlatá kotva*, *Hlas*, *Nový Majestát*

Jaroslav Humberger – novinář a prozaik, dílo: *Ateistické povídky*, *Mikuláš Dačický z Heslova*

Ladislav Dyměš – lyrický básník meditativních veršů, dílo: *Epitaf*

Karel N. Novotný – básník, dílo: báseň *Kutná Hora*, *Hvězdárna*

Jan Fiala – spoluredaktor vlastivědného časopisu, autor divadelní hry, dílo: *Máslníkův klenot*

Josef Vepřek – redaktor, konzervátor památkové péče, dílo: *Kutnohorsko*

Jaromír Siegl – knihovník, publicista, spisovatel, dílo: *Kutnohorský přínos krásné literatury XX. století*

Jiří Orten – největší kutnohorský básník 20. století, dílo: *Čítanka jaro*, *Cesta k mrazu*, *Mé město*

Jiří Otaš – lyrický básník, autor drobných próz i pro děti, dílo: *Za sluncem*, *Jiskry na trati*, *Pohádky od rybníka*

Miroslav Florian – básník, redaktor, dílo: *Snubní prsten*, *Vroubky*

Zdeněk Jelínek – historik, dílo: *Operace Silver A*, *Vzpomínky na okupaci*

Přemysl Rut – spisovatel, hudebník, herec, scénárista, dílo: *Žádné tragédie*, *O dobré paní Zdislavě* (Šťastný, 2003).

Ostatní

Rudolf Adámek – malíř, grafik

Bohumil Augustin – tanečník, taneční pedagog, odborný publicista

Jan Basler – hudební skladatel, autor hudebních skladeb

Petr Jan Brandl – barokní malíř (oltářní obrazy a biblické výjevy)

František Drs – houslista, dirigent

Čeněk Fousek - malíř

Jan Jakub Hartmann – malíř historických obrazů a krajín, významný představitel české barokní malby

Tomáš Baltazar Janovka – hudební skladatel, spoluzakladatel evropské hudební lexikografie

Jaroslav Jareš – malíř, uměleckoprůmyslový výtvarník

Felix Jenewein – malíř a kreslíř

Oldřich Koníček – malíř

Jaroslav Král – malíř, kreslíř

Marie Kučerová – Herbstová – hudební skladatelka, autorka dětských oper (Broučci)

Antonín Lhota – malíř

Jan Lier – prozaik, novelista, fejetonista, divadelní a výtvarný kritik, dramaturg, lektor Národního divadla v Praze

PhDr. Gustav Adolf Lindner – filosof, vlastenec, pedagog, psycholog

František Pelíšek – malíř, grafik

Zdeněk Pešánek – sochař, architekt

Miloslav Smrkovský – akademický malíř, sochař, restaurátor

Josef Jan Šedivý – malíř, restaurátor oltářních obrazů

Josef Jaromír Štietka – lékař, vlastivědec, zakladatel kutnohorské nemocnice a divadla

PhDr. Helena Štroblová – historička

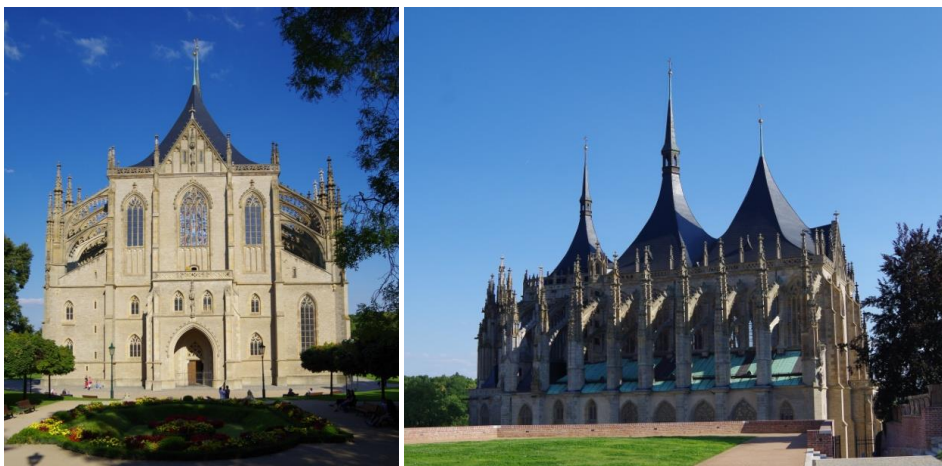
František Vysekal – malíř, ilustrátor, diplomat

5.2.3. Kulturní bohatství

Památky Kutné Hory

Chrám sv. Barbory

Založení chrámu sv. Barbory se datuje do 14. století. Stavební práce probíhaly celkem v pěti etapách v letech 1388 – 1558 (Procházka, 1992) na ostrohu za městskými hradbami, kde stála kaple zasvěcená patronce horníků sv. Barboře. Na stavbě se podíleli také významní stavitelé jako Matyáš Rejsek, Benedikt Rejt či člen rodiny Parlěřů. V 17. století byl chrám svaté Barbory určen k účelu kolejního kostela pro Jezuity. Když byl jezuitský řád zrušen, katedrála připadla Státnímu náboženskému fondu a došlo k postupnému zchátrání. V letech 1884 – 1905 byl chrám pod vedením stavitelů Láblera a Mockera zrestaurován do podoby, jak ho známe dnes (Štroblová, 1997).

Obr. č. 9 a 10: Chrám sv. Barbory (foto autor)

Kaple Božího těla

Severovýchodně od chrámu sv. Barbory se nachází kaple vystavěná v 80. letech 14. století. Původně měla stavba sloužit jako kostnice. S příchodem

Jezuitů došlo k terénním úpravám a k nově vyřešenému vstupu s barokním portálem. Po jejich odchodu se zde nacházela varhanářská dílna a kaple nepřetržitě chátrala. V dnešní době slouží zrekonstruovaná kaple k turistickým prohlídkám a pro mimořádné komorní akce (Štroblová, 1997).

Obr. č. 11: Kaple Božího těla (foto autor)

Jezuitská kolej

Jezuitská kolej se stavěla v letech 1667 – 1703. Autorem projektu byl významný stavitel jezuitských budov Domenico Orsi, který zvolil půdorys písmene F připomínající habsburské panovníky Ferdinanda II a Ferdinanda III. Cíl jezuitských stavitelů spočíval v naznačení „královské cesty“ od Chrámu sv. Barbory k Vlašskému dvoru. Na mostě před Jezuitskou kolejí byla vytvořena galerie soch, jejíž autor František Baugut vložil do kamene představu dvanácti jezuitských světců (Štroblová, 1997).

Obr. č. 12 a 13: Jezuitská kolej (foto autor)

Hrádek

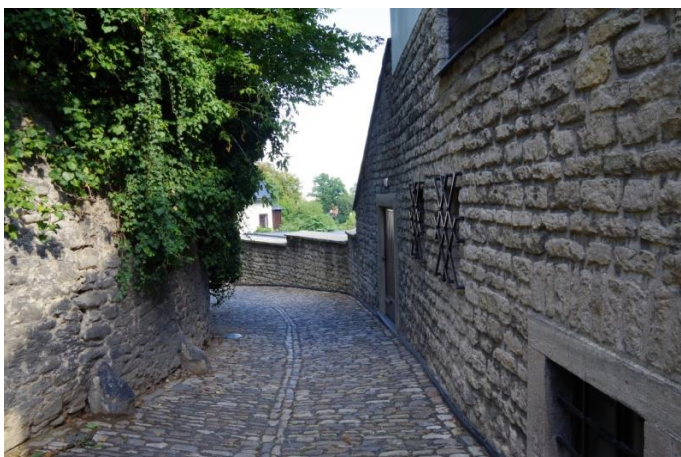
První zpráva o Hrádku pochází z roku 1312. Tehdejší Hrádek byl vybudován jako gotická věžovitá tvrz na ochranu města ze západu před armádou německého císaře Albrechta II. Na přelomu 14. a 15. století, kdy byl Hrádek vlastněn Václavem z Donína, došlo k velké přestavbě tvrze na gotický hrad. Největší proměny se Hrádek dočkal na konci 15. století. Majitel Jan Smíšek z Vrchovišť proměnil hrad v patricijské sídlo. Na hradě se pak několikrát vystřídali majitelé. Roku 1948 přešel Hrádek do majetku státu a od roku 1956 slouží jako Okresní muzeum stříbra v Kutné Hoře. V polovině 90. let se podařilo Hrádek získat do vlastnictví města. Dnes je muzeum stříbra včetně stříbrného dolu přístupné veřejnosti (Košťál et Košťálová, 2013).

Obr. č. 14 a 15: Hrádek (foto autor)

Ruthardská ulice

Ulička linoucí se podél bývalých hradeb města, spojující Hrádek, Kostel sv. Jakuba a Vlašský dvůr, dostala svůj název podle měšťanského rodu Ruthardů. Osud této uličky je spojován s pověstí o Rozině Ruthardové. Její otec, bohatý kutnohorský měšťan Jiří Ruthard byl natolik lakomý, že místo aby svou dceru provdal a daroval jí věno, zazdil jí ve sklepení domu. Jeho dcera zemřela hlady a často se v domě zjevovala a předpovídala mu záhubu. Roku 1648 došlo k náhlému zřícení domu, jež v sutinách pohřbil patnáct lidí (Kutná Hora, 2014).

Obr. č. 16: : Ruthardská ulice (foto autor)

Kostel sv. Jakuba

U zrodu kostela sv. Jakuba roku 1330 stáli němečtí patriciové včetně minciřů a pregěrů, kteří patřili k tehdejším bohatým podílníkům v mincovně ve Vlašském dvoře. Stavby kostela probíhali do roku 1420. Požár z husitských dob zasáhl i kostel sv. Jakuba, nešlo však o přílišné poničení. V šedesátých letech 15. století byl opraven krov a pořízeny fresky v minciřské kapli. Významných stavebních změn se kostel sv. Jakuba dočkal v osmdesátých a devadesátých letech 15. století pod vedením Jana Charváta z Ostrova. Vystavena byla kruchta nad minciřskou kaplí, opraveny klenby, umístěny chórové lavice a varhany. Po Bílé hoře byl změněn zásadně i interiér. Na konci 17. století došlo k vybavení kostela do dnešní podoby (Štroblová, 1997).

Obr. č. 17: Kostel sv. Jakuba (foto autor)

Arciděkanství (Vysokostelská škola)

S rostoucím významem vysokostelské školy v 16. století byla stavba nové školy čím dál více potřebnější. V letech 1594 – 1595 byla za finanční příspěvek Zikmunda Kozla z Riezentalu postavena budova zdobená portálem se znakem města v ornamentálním zakončení (Štroblová, 1997).

Obr. č. 18: Arciděkanství (foto autor)

Vlašský dvůr

Počátky Vlašského dvora nejsou do dnešní doby zcela objasněny, neboť z těchto dob není zachována žádná písemná zmínka. Tehdy na tomto místě stával královský hrádek, který posloužil pro účel nově vznikající mincovny státu. Objekt již od začátku chránily proti nepřátelům hradby oválného půdorysu. Ve 14. a 15. století byl pod vedením krále Václava IV. pozměněn původní účel budovy a vystavena kaple spolu s královským palácem. O rozsáhlejší opravy Vlašského dvora se také zasloužil Jiří z Poděbrad. Na konci 15. století nechal nejvyšší mincmistr Horstofar z Malešic vystavět mincmistrovský dům. V období baroka byla na nádvoří přidána i kašna. Tuto podobu si Vlašský dvůr zachoval od konce 18. století a po skončení činnosti horního úřadu začal značně chátrat. Na konci 19. století došlo pod vedením Ludvíka Láblera k přestavbě. V dnešní době patří Vlašský dvůr nejvýznamnějším kutnohorským památkám (Štroblová, 1997).

Obr. č. 19: Vlašský dvůr (foto autor)

Kostel Matky Boží na Náměti

S kostelem z druhé poloviny 14. století se pojí pověst o bývalém rudním trhu. Rudokupci zde vykupovali od těžařů stříbrnou rudu. Kousky spadlé na zem byly nametány a schraňovány a ze získaného stříbra pak byla zaplácena stavba kostela. Spolu s kostelem sv. Jakuba patří kostel Matky Boží na Náměti k nejstarším kamenným svatyním (Štroblová, 1997).

Kostel sv. Jana Nepomuckého

Projekt této netypické budovy pro kutnohorskou architekturu zpracoval v letech 1734 - 1754 F. M. Kaňka. Na výsledné podobě se podílel také K. I. Dientzenhofer. Stavba byla sponzorována z výnosů záduší a z příspěvků soukromých donátorů. Průčelí kostela je zdobeno sochou sv. Vojtěcha a sv. Prokopa, nástropní malbu představující legendu o sv. Janu Nepomuckém zpracoval J. Riedlemayer a F. X. Palka (Štroblová, 1997).

Obr. č. 20: Kostel sv. Jana Nepomuckého (foto autor)

Morový sloup

Barokní dílo od sochaře Bauguta vznikalo v letech 1713-1715 jako reakce na morovou epidemii v Kutné Hoře, při níž v roce 1713 zemřelo 6 tisíc lidí. Na sloupu jsou znázorněny plastiky havířů a na vrcholu socha P. Marie Immaculaty (Štroblová, 1997).

Obr. č. 21: Morový sloup (foto autor)

Dům U Mramorů (č. 173)

Dům u mramorů představuje renesanční stavitelství v Kutné Hoře. Když Zikmund Stejšek z Freisichtsselbs získal po roce 1560 dva gotické domy, nechal je zbořit a vystavěl na jejich místě nový dům. O Vánocích roku 1950 se špatně postavený renesanční štít budovy zřítíl a usmrtil několik lidí čekající na bílé vánoční pečivo. Po následné opravě byl vytvořen portál s dekorativním tympanonem a kanelovanými sloupy. Dnes je, dům zdoben malbami od F. Vysekala z roku 1911 (Štroblová, 1997).

Obr. č. 22: Dům U Mramorů (foto autor)

Sankturinovský dům

Na místě dnešního paláce s barokní fasádou stával na konci 13. století věžový dům. Jeho gotická věž sloužila k bydlení a obranným účelům, areál domu pak k hutnění stříbra. Roku 1481 došlo ke koupi domu zlatníkem Benešem, který byl později pod finančním tlakem donucen prodat svůj dům Sankturinovi z Nedvojovic. V letech 1787 – 1793 se dům dočkal stavebních úprav. Byla opravena fasáda a mansardová střecha. V dnešní době slouží dům jako kulturní a společenské centrum s informačním střediskem a galerií Felixe Jeneweina v druhém patře (Štroblová, 1997).

Obr. č. 23: Sankturinovský dům (foto autor)

Kamenný dům

Dům náležel od šedesátých let 15. století rodině Kroupů. Prokop, jeden z rodiny, se rozhodl zbudovat z domu patricijské sídlo. Stavitelem byl roku 1489 zvolen mistr Brikcí, zvaný Gauschke. Při pohledu na Kamenný dům je výrazný trojúhelníkový štít s římsou zdobený reliéfem s pastýřskými scénami. Rytíři v turnajovém zápasu připomínají Prokopovo šlechtictví. Vrchol štítu zdobí madona s dítětem a po stranách Adam a Eva pod Stromem poznání. Po renovaci v 19. století se stal Kamenný dům muzeem (Štroblová, 1997).

Obr. č. 24: Kamenný dům (foto autor)

Kamenná kašna

Kamenná kašna vyjadřuje úctu kutnohorských měšťanů k vodě, které bylo odjakživa nedostatek. Přivedení většího pramene dřevěnými trubkami do Kutné Hory se stalo úctyhodnou událostí. Za autora kašny postavené roku 1495 bývá považován Matyáš Rejsek. Polygonální stavba původně zdobená sochami na konzolách je umístěna na malém náměstíčku v blízkosti měšťanských domů (Štroblová, 1997).

Obr. č. 25: Kamenná kašna (foto autor)

Dům u rytířů

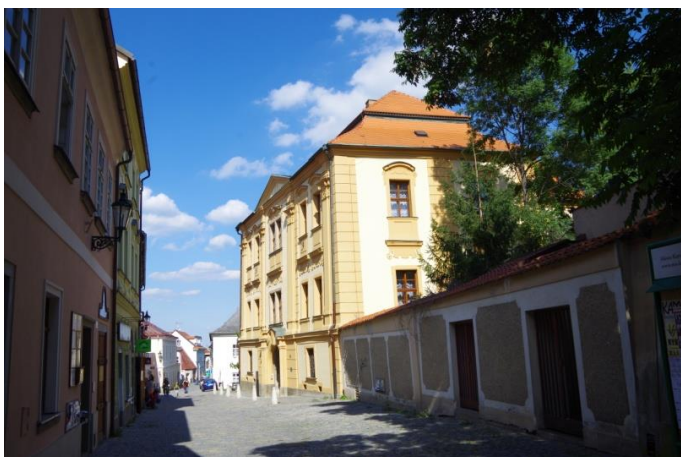
Naproti Kamenné kašny stojí dům přestavěný v roce 1824 v klasicistním stylu zdobený reliéfem dvojice rytířů (Štroblová, 1997).

Obr. č. 26 a 27: Dům u rytířů (foto autor)

Knížecí dům

Kdysi na tomto místě stávaly dva domy, později přestavěné v jednopatrovou budovu s bohatě řezaným portálem. V jagellonské době, když byl dům vlastněn Janem Knajzlíkem ze Světic došlo k zásadní přestavbě. Do dnešní doby se dochoval interiér domu s výzdobou. Druhá přestavba byla uskutečněna v pozdně barokní době a přinesla honosnou fasádu. Dnes se v Knížecím domě nachází umělecká škola a v mázhauzu se konají komorní kulturní akce (Štroblová, 1997).

Obr. č. 28: Knížecí dům (foto autor)

Klášter řádu sv. Voršily

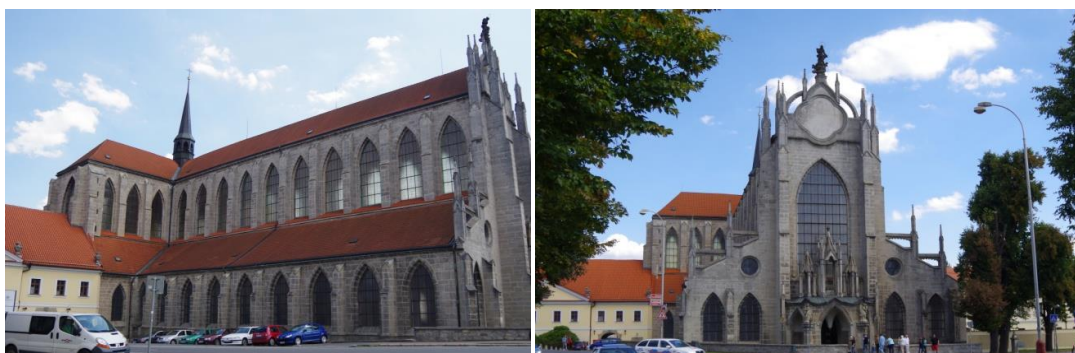
Skupina Voršilek, jež přišla do Kutné Hory v roce 1712, hledala místo vhodné pro stavbu kláštera. Se stavbou se započalo až o dvacet let později pod vedením K. I. Dientzenhofera. Z původního smýšleného kláštera polygonálního půdorysu se podařilo vystavět pouze tři křídla. Na počátku 20. století pak vznikl kostel projektovaný B. Ohmannem (Štroblová, 1997). V dnešní době slouží klášter Voršilek jako církevní gymnázium v Kutné Hoře.

Obr. č. 29 a 30: Klášter řádu sv. Voršily (foto autor)

Sedlecký klášter

Na přelomu 13. a 14. století patřil klášter v Sedlci k nejvýznamnějším církevním ústavům v Čechách. Kostel na Nanebevzetí Panny Marie byl stavěn mezi roky 1282 – 1320. V dubnu roku 1421 podlehl klášter i katedrála útoku husitů a vyhořel. Několik let poté čekal na obnovu. Na přelomu 17. a 18. století došlo pod vedením opata Jindřicha Snopka k obnově katedrály i celého areálu. Svůj podíl tu také ztvárnil umělec českého baroka Jan Blažej Santini. Roku 1783 nařídil císař Josef II. zrušení cisterciáckého kláštera. Sedmnáct mnichů bylo přeloženo jinam a odsvěcený kostel sloužil jako sklad mouky. Do opuštěného kláštera byla roku 1812 přenesena tabáková režie, která zde slouží do dnešní doby. Stejně jako chrám sv. Barbory je Sedlecký klášter zapsán do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO (Štroblová, 1997).

Obr. č. 31 a 32: Sedlecký klášter (foto autor)

Hřbitovní kaple s kostnicí

Gotická stavba z konce 14. století se skládá ze dvou kaplí nad sebou. Podzemní kaple se podobá kapli na jeruzalémském poli Hakeldama, kde pohřbívali zemřelé poutníky. Z hakeldamského pole byla přivezena hrst hlíny a rozprášena na klášterním hřbitově, který byl nazýván Svatým polem. Když byl v 15. století zrušen hřbitov, kosti byly přesunuty do podzemní kaple. Po požáru v Kutné Hoře byla kaple na počátku 18. století znovu obnovena, včetně úpravy interiéru a navržené výzdoby z kostí. Dnes patří Kostnice k nejnavštěvovanějším památkám Středočeského kraje (Kutná Hora, 2014).

Obr. č. 33: Kostnice (foto autor)

Památky Nových Dvorů

Zámek

Se stavbou renesančního zámku v Nových Dvorech započal roku 1593 rod Žerotínů z Moravy. Ten však nesetřval na zámku příliš dlouho a roku 1628 sem přichází hrabě Petr Vok Švihovský z Rýzmburka, za jehož pobytu byl zámek přepaden švédskými oddíly generála Banéra a vypálen. Přestavby se dočkal až v letech 1680 – 1686 za hraběte Bernarda Věžníka z Věžníka. Díky němu dostal zámek novou podobu v barokním stylu a byl doplněn francouzským parkem s altány. Od Věžníků kupuje roku 1722 panství hrabě František Antonín Pachta z Rájova a po něm uherský hrabě Karel Batthyányi, který zde hostil císařovnu Marii Terezii. Po rodě Chotků, jež přebudovali zámek s parkem do klasicistního slohu a zanedlouho přesídlili na Kačín, se přeměnil zámek v sídlo správy panství a byty úředníků.

Zámecký park zpustl a byl rozparcelován na pole. Po 2. světové válce byl zámek zkonfiskován a později se stal základní školou, která je zde dodnes (Košťál et Košťálová, 2013).

Obr. č. 34: Zámek v Nových Dvorech (foto autor)

Červený domek

Dva kilometry severovýchodně od obce Nové Dvory se nachází samota Červený domek. Domek byl původně ve vlastnictví Hlízova až do roku 1791, kdy ho koupil hrabě Jan Rudolf Chotek z Chotkova. Tehdy na tomto území zřídil lesopark, táhnoucí se směrem ke Kačíně a v něm vystavěl kanál a lovecký barokní zámek. Zámek získal díky své červené fasádě dnešní název „Červený domek“. Roku 1824 Chotkové ze zámku odešli a přeměnili ho na hájovnu. V polovině 19. století byl vykácen i místní lesopark a zanikl kanál říčky Klejnárky. V roce 1885 prodali Chotkové zámek městu Kutná Hora, které zde zřídilo byt pro hospodářského úředníka. Nyní je zrenovovaný zámek obklopen loukami a poli a slouží majitelům k rekreačním účelům (Košťál et Košťálová, 2013).

Obr. č. 35: Červený domek (foto autor)

Památky Církvic

Zámek

Historie církvickeho zámku směřuje do roku 1713, kdy církevní vrchnost vybudovala barokní zámek sloužící pro letní pobyt klášterních úředníků a mnichů. Zámek byl poté roku 1772 prodán opatem Leandrem Kramářem. Za pobytu hraběte Emanuela Zádubského ze Šontálu se zámek dočkal pozdně barokní přestavby a byl doplněn kaplí. Téměř celé 19. století patřil hraběti z Rummerskirchenu, až do roku 1889, kdy byl připojen hrabětem Leopoldem ze Šternberka k sousedním Zásmukám. Pozemková reforma roku 1926 způsobila zabrání a rozparcelování zámku. Následně se zámek dostal do nešlechtických rukou a nějakou dobu sloužil také jako skladiště. Nyní je zrekonstruovaný zámek ve vlastnictví ing. Jaroslava Drahovzala (Košťál et Košťálová, 2013).

Kostel Sv. Vavřince

Založení kostela se datuje do doby Cyrilo-Methodějské. Původně byla stavba dřevěná, později došlo k přestavění do gotického stylu. Roku 1684 byl kostel naposledy přestavěn do barokního stylu. Hlavní oltář je zasvěcen Sv. Vavřinci, po němž pravděpodobně nese kostel svůj název (Zavadil, 1912a).

Obr. č. 36: Kostel Sv. Vavřince (foto autor)

Kostel Sv. Jakuba

Kostel v románském stylu pochází z 12. století. K jeho založení došlo nejspíše vdovou Marií po Slaviborovi ze Švabenic. Kostel se vyznačuje sochařskou výzdobou v jižním průčelí, spadající mezi nejrozsáhleji zachované soubory románských plastik v Čechách (Církvíce, 2014).

Obr. č. 37: Kostel Sv. Jakuba (foto autor)

Památky Hlízova

Zámek

Zmínka o hlízovském zámku pochází z roku 1454, kdy si Jan Hrabáně z Přerubenic vystavěl v obci své sídlo, tehdejší gotickou tvrz. V roce 1570 získal statek rod Šatných z Olivetu a tvrz postupně chátrala, až zanikla. Na místě bývalé

tvrze si roku 1736 vybuodovala své sídlo Kateřina Šofmanová z Hemrlesu. Se stavbou zámku následně pokračoval Václav Klusák z Kostelce. Roku 1791 zámek koupil Jan Rudolf Chotek a vlastnil ho do roku 1911. Konfiskací roku 1945 propadl zámek do rukou československého státu. Po roce 1990 se zámek dočkal privatizace a jeho nynější majitel Evžen Geyer nechal zámek zrekonstruovat (Košťál et Košťálová, 2013).

Obr. č. 38: Zámek v Hlízově (foto autor)

Památky Sv. Mikuláše

Zámek Kačina

Tento klasicistní zámek si nechal v letech 1806 – 1824 vystavět nejvyšší purkrabí Království českého Jan Rudolf Chotek. Na stavbě se podíleli architekti jako Ch. F. Schuricht, J. Fischer či J. F. Jöndel. Chotkům sídlo patřilo do roku 1911. Po smrti Emericha Chotka z Chotkova zdědil sídlo hrabě Quido z Thun-Hohensteinu. Roku 1945 byl zámek přepaden armádou a vydrancován. Po konfiskaci československým státem se novým majitel stalo Státní zemědělské muzeum, které zde umístilo expozice přístupné veřejnosti. V dnešní době vlastní zámek Národní zemědělské muzeum Praha (Zavadil, 1912a).

Obr. č. 39: Zámek Kačina (foto autor)

Okolí Kutné Hory

Rozhledna na Kaňku

Na předměstí Kutné Hory se nachází nově vystavěná rozhledna, k jejímuž otevření došlo roku 2013. Třicet metrů vysoká rozhledna nabízí návštěvníkům výhled na Kutnou Horu, Polabí, Čáslav, Železné Hory a při dobré viditelnosti i na Ještěd či Krkonoše. Rozhledna je též součástí naučné Stříbrné stezky.

Obr. č. 40 a 41: Rozhledna na Kaňku s výhledem (foto autor)

Menhiry

Mezi další atraktivitu lákající návštěvníky do okolí Kutné Hory patří Menhiry vystavěné v letech 2012- 2013 jako obnova energetických bodů v krajině. Pro jeho zbudování posloužil žulový kámen z lomu v Morašicích (Denemark, 2014).

Obr. č. 42: Menhiry (foto autor)

5.2.4. Sportovně společenský život

Kutná Hora

Mikroregion Kutnohorský nabízí bohatý sportovně společenský život. Ve městě Kutné Hoře slouží k rekreačním aktivitám venkovní aquapark, otevřený od roku 2005, zahrnující kromě bazénů také vodní atrakce. Dalším sportovním využitím je TJ Sparta, pod kterou spadá krytý plavecký stadion se saunou a masáží, kuželna, jezdecký areál, tenisové kurty, hřiště házené a volejbalové hřiště. K relaxaci a odpočinku slouží solná jeskyně. Akčnější zájemci mohou nalézt zálibu v bobové dráze, která je nejdelší dráhou v České Republice. Mimo jiné nabízí město velké množství sportovních zařízení od fitness center až po zimní stadion.

Pro aktivní sportovce pořádá město Kutná Hora periodické sportovní soutěže. Mezi ně patří například běh na dvanáct kilometrů dlouhou trať v okolí města, zvaný Dačického 12, dále pak mezinárodní závod historických vozidel, navazující na dlouholetou tradici veteránských závodů v Kutné Hoře, Kutnohorská laťka či Kutnohorská tour, pro cyklisty všech věkových kategorií. Pro základní školy jsou každoročně ke konci školního roku připravovány Městské hry olympiády dětí a mládeže. Kutná Hora podporuje i celorepublikové akce odehrávající se ve městě.

Jedná se o Český pohár horských kol, mistrovství ČR v cyklokrosu či fotbalový turnaj na počest Huga Meisla. Město Kutná Hora má také více než 20 sportovních oddílů zaměřujících se na práci s mládeží. TJ turista organizuje noční pochod okolím Kutné Hory. Dále ve městě probíhají kuželkářské memoriály B. Duse a F. Nocara, dog-trekking, squashový turnaj. Pro handicapované děti je klubem Sluníčko pořádáno Vítání jara, zahrnující různé sportovní disciplíny.

Nové Dvory

Nové Dvory nabízí ke sportovnímu využití fotbalové hřiště, hřiště na vybíjenou a házenkářské hřiště se sokolovnou. Dále v obci slouží Sbor dobrovolných hasičů, Tělovýchovná jednota Sokol (fotbalový oddíl, oddíl odbíjené) a Myslivecké sdružení „Mír“.

Církvice

V Církvicích lze ke sportu využít hřiště, školní tělocvičnu a otevřený stadion. Mezi zájmové sdružení a spolky patří v obci Sbor dobrovolných hasičů Církvice s dlouholetou historií, Myslivecké sdružení Lověna Jakub či TJ Církvice-Jakub nabízející pestrý sportovní program.

Hlízov

Obec Hlízov nabízí svým obyvatelům sportoviště zahrnující hřiště na kopanou a kurt na míčové hry. Dále zde existuje TJ Sokol a Sbor dobrovolných hasičů, který pořádá pro děti a jejich rodiče „Rozloučení s prázdninami“, prostřednictvím cesty pohádkou vesnicí.

Svatý Mikuláš

Ve Svatém Mikuláši lze využít hřiště a tělocvičnu sloužící též ke školním účelům. Každoročně je zde pořádán TJ Sokolem Kačina, SDH Svatý Mikuláš a OÚ Svatý Mikuláš Silvestrovský běh. Běh je rozdělen do kategorií pro děti do 6 let, do 11 let, do 14 let, pro dospělé do 35 let a nad 35 a nechybí také kategorie běhu pro ženy.

5.2.5. Duchovní život

Ve městě Kutná Hora bylo podle sčítání lidu, domů a bytů k 26. 3. 2011 celkem 3 206 věřících, z toho 1 208 obyvatel příklánějících se k víře Církve římskokatolické, 96 obyvatel k víře Církve československé husitské, 109 osob k víře Českobratrské církve evangelické, 31 obyvatel k víře Pravoslavné církve, 27 osob Náboženské společnosti Svědci Jehovovi.

Z obyvatel Nových Dvůr vyznává víru celkem 114 obyvatel. K římskokatolické církvi se přiklání 44 obyvatel, k církvi československé husitské 3 obyvatelé, k církvi českobratrské evangelické 1 obyvatel.

Církvice měli k roku 2011 celkem 114 věřících obyvatel. Z nich se 51 přiklání k víře římskokatolické církve, 1 k víře československé husitské církve, 2 obyvatelé českobratrské evangelické církve.

V obci Hlízově bylo k 1.3.2011 95 věřících obyvatel. Z nich 28 římskokatolické církve, 1 obyvatel československé husitské církve, 4 osoby českobratrské evangelické církve a 2 obyvatelé pravoslavné církve.

Svatý Mikuláš k roku 2011 zaznamenal 111 věřících obyvatel. 46 náleží k církvi římskokatolické, 1 k československé husitské církvi, 12 k církvi českobratrské evangelické (ČSÚ, 2014).

5.3. Pracovní příležitosti

5.3.1. Alokace – vzdálenost zaměstnání

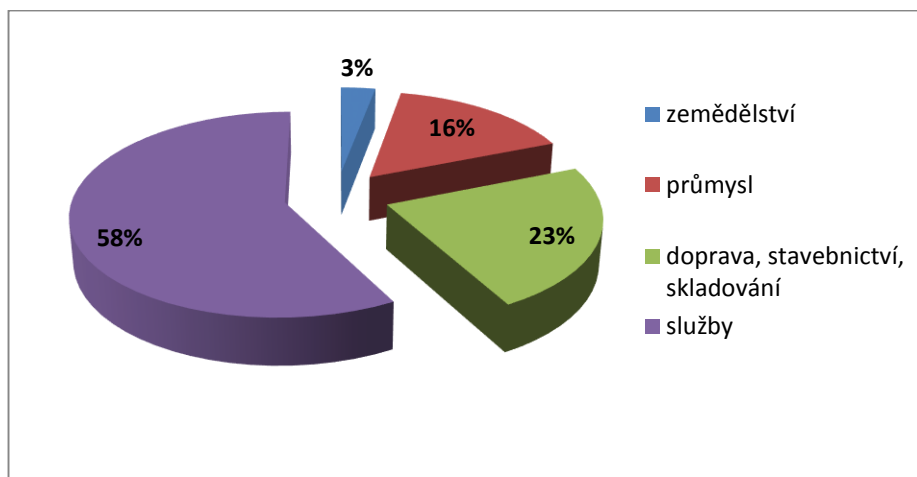
Pracovní příležitosti na území mikroregionu nejsou příliš bohaté. Většina obyvatel dojíždí za prací do větších měst, zejména Kolína, Časlavi, Pardubic či hlavního města Prahy. Samotné obce nabízí pouze menší pracovní příležitosti především ve službách.

5.3.2. Charakter podnikatelských aktivit

Ve sledovaném území převažují odvětví služeb a obchodu. Procentuální podíl jednotlivých odvětví znázorňuje Graf č. 6.

Převážné množství obyvatel zaměstnává firma *Foxconn Technology, CZ s.r.o.*, která poskytuje kompletní řešení v IT oblasti a produkci spotřební elektroniky,

a jediná tabáková továrna na českém území Philip Morris ČR, a.s. Dalším subjektem v Kutné Hoře je průmyslová firma *ČKD Kutná Hora a.s.* vyrábějící odlitky z oceli a tvárné litiny, svařované komponenty a železniční podvozky. Výrobou průmyslových modelů se zabývá firma HpH Sailplanes, mezi jejíž produkty patří kluzáky Glasflugel 304C, 304 CZ, HPH 304S a HPH 304TS. V textilním průmyslu se do dnešní doby zachovala pouze jediná firma vyrábějící prádlo, a to Pleas a.s. Zemědělské služby v Kutné Hoře zastupuje firma Obila a.s.

Graf č. 6: Procentuální zastoupení podnikatelských odvětví v mikroregionu Kutnohorský (Zdroj: ČSÚ 2014, úprava autor)

Obec Nové Dvory nabízí na svém území pracovní příležitosti ve firmě Art-Style, zabývající se zakázkovou výrobou stylového nábytku, kuchyní, prodejem exotického nábytku či opravou. Další pracovní nabídky poskytují jednotliví živnostníci.

V obci Církvice funguje benaSONET, s.r.o., jejíž činností je výroba a prodej drogistických a úklidových prostředků.

V Hlízově převažují soukromní živnostníci poskytující automobilové služby, montáž sádkartónů a zateplování fasád, vodoinstalatérství a topenářství, zámečnictví či truhlářské práce. Rovněž se zde nachází známá veterinární ordinace Antonína Škarky.

Na území obce Svatý Mikuláš se nachází firma PRIMO Group s.r.o., vyrábějící mycí a čisticí prostředky včetně kosmetiky.

5.3.3. Nezaměstnanost

V Kutné Hoře se roku 2011 ucházelo o práci celkem 1 117 obyvatel. Míra nezaměstnanosti k 31. 12. 2011 byla 10 %. V Nových Dvorech se ucházelo o práci 54 obyvatel a míra nezaměstnanosti odpovídala 13 %. Podobně na tom byla obec Církvice, kde se ucházelo o práci 41 obyvatel, a míra nezaměstnanosti udávala 12,3 %. V Hlízově se pak o práci ucházelo 28 osob. Míra nezaměstnanosti se pohybovala kolem 13,7 %. Svatý Mikuláš k tomuto dni udával 35 osob ucházejících se o zaměstnání. Stejně jako v Kutné Hoře byla míra nezaměstnanosti v obci 10 %. Dle Úřadu práce ČR stoupla v roce 2012 míra nezaměstnanosti v území na 10,5 %. Rok 2013 udával nezaměstnanost 8,8 %. K 31. 12. 2014 došlo k poklesu nezaměstnanosti na Kutnohorsku na 7,6 % (ČSÚ, 2014).

5.3.4. Významní podnikatelé

Mezi známé osobnosti na Kutnohorsku se řadí Josef Dospiva, podnikající s elektrem ve společnosti Dospiva Elektro. Další výraznou osobou v podnikání je Ing. Jan Bílý provozující od roku 1990 rodinnou firmu Art-Style v Nových Dvorech. Díky městským volbám, které přinesly změny v zastupitelstvu města Kutné Hory, dává starosta Martin Starý otevřenou ruku podnikatelům a novým pracovním příležitostem.

5.4. Bytový fond v obci

5.4.1. Byty

V Kutné Hoře bylo k roku 2011 dle sčítání lidu, domů a bytů celkem 23 760 domů, z nich 22 059 rodinných a 1 350 bytových. Obydlených domů bylo z celkového počtu 17 520. Ve vlastnictví fyzických osob bylo 15 233 domů, ve vlastnictví obce či státu 409 domů, ve vlastnictví bytového družstva 151 domů a ve spoluvlastnictví vlastníků bytů 1 225 domů. Co se týče bytového fondu, k roku 2011 bylo celkem 28 231 obydlých bytů, z toho 17 724 bytů v rodinných domech a 10 184 bytů v bytových domech (ČSÚ, 2014).

Samotné město Kutná Hora má v současné době ve vlastnictví 494 bytů, z nichž 34 je volných. U volných bytů je pronájem řešen formou výběrových řízení, která jsou na základě doporučení Bytové komise rady města vyhlašována radou města na konkrétní byty.

5.4.2. Počet žádostí o byt

System podávání žádostí o byt a vedení pořadníku na přidělování bytů se s přijetím Bytové koncepce Města Kutná Hora již neuplatňuje. Město vede pouze seznam žadatelů o byty v Domech pro seniory.

5.4.3. Možnost další výstavby – územní plán a jeho aktuálnost

Všechny sledované obce mají zpracovaný územní plán, který je k dispozici na jejich webových stránkách, včetně jeho aktualizace.

5.5. Občanská a technická vybavenost obce

5.5.1. Školy

Mateřské školy

Mateřské školy se nachází v každé obci mikroregionu Kutnohorska. V obci Církvice je dvoutřídní MŠ pro 56 dětí, v obci Hlízov MŠ pro 23 dětí, v Nových Dvorech MŠ pro 25 dětí a ve Svatém Mikuláši MŠ pro 21 dětí. Za období 2012/2013 byla kapacita ve všech MŠ zcela naplněna. Město Kutná Hora má 8 MŠ s 19 třídami a celkovou kapacitou 476 a dále pak jednu církevní MŠ sv. Jakuba pro 28 dětí a MŠ Pohádku pro 84 dětí. Stejně jako v ostatních obcích byla za období 2012/2013 kapacita plně naplněna.

Základní školy

Na území mikroregionu se nachází 6 základních škol. Celkem 4 základní školy ve městě Kutná Hora: *ZŠ Kamenná stezka*, *ZŠ Jana Palacha*, *ZŠ T. G. Masaryka* a *ZŠ Žižkov* plus jedna základní a praktická škola. Dále pak *ZŠ Církvice* (4 třídy) a *ZŠ a MŠ Nové Dvory* (9 tříd).

Střední školy

Střední školy zastupují dvě gymnázia: *Gymnázium Jiřího Ortena* a *Církevní gymnázium sv. Voršily*, dále pak *Vyšší odborná škola*, *Střední průmyslová škola* a *Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky* a *Střední odborná škola* a *Střední odborné učiliště řemesel Kutná Hora*.

Dále se v Kutné Hoře vyskytuje jedna ZUŠ, jedno středisko volnočasových aktivit – *Dům dětí a mládeže Dominik* a jedno zařízení pro děti od 2 let *Dětský klub Ošatka*.

5.5.2. Zdravotní péče

Zdravotní péče je pro občany soustředěna v Kutné Hoře Kutnohorskou nemocnicí s.r.o. a pečovatelskou službou. Dále zde fungují ordinace praktických lékařů. Obec Nové Dvory má svého praktického, dětského i zubního lékaře. Ostatní obce nedisponují žádnými zdravotními zařízeními a jsou proto odkázány na Kutnou Horu.

5.5.3. Sociální péče

Většina středisek sociálních služeb se nachází ve městě Kutná Hora. Jde o následující:

Domácí zdravotní péče ČČK Alice je nestátní zdravotnické zařízení, které poskytuje specifické pečovatelské služby, odborné sociální poradenství a farmakologický servis. Mimo jiné pořádá pro seniory Akademii třetího věku.

Domov Barbora Kutná Hora slouží pro osoby v nepříznivých životních situacích kvůli svému zdravotnímu stavu či snížené soběstačnosti.

Klub důchodců Kutná Hora slouží pro seniory k využití jejich volného času. Jeho cílem je zpříjemnit volné chvíle prostřednictvím přednášek, zájezdů, kulturních akcí či promítáním filmů.

LCC domácí péče s.r.o. poskytuje sociální služby a domácí zdravotní péči v prostředí domova.

O.s. DIGNO pomáhá zdravotně a tělesně postiženým osobám všech věkových kategorií pomocí osobní asistence.

Oblastní charita Kutná Hora napomáhá seniorům, dětem sociálně ohroženým i zdravotně postiženým i lidem žijícím v prostředí s nízkou sociokulturní úrovní.

Středisko Duhové Atrium nabízí pečovatelské služby pro seniory.

Pečovateľská služba Kutná Hora poskytuje terénny a ambulatný pečovateľskú službu seniorom a zdravotne postiheným.

Péče o zdravotně postižené občany se snaží integrovat zdravotně postižené děti mezi zdravé a vzájemně je podporovat.

Centrum pro zdravotně postižené Středočeského kraje zkvalitňuje život zdravotně postiženým osobám a pomáhá jim při jejich integraci do společnosti.

Centrum u Bartoloměje je příspěvkovou organizací, jež poskytuje sociální služby pro lidi mentálně postižené a jejich rodiny.

Domov Barbora K. Hora poskytuje sociální služby pro muže, kteří nemohou žít trvale doma kvůli svému postižení.

Středisko rané péče pomáhá předčasně narozeným dětem, dětem s mentálním, pohybovým či postižením, s poruchou autistického spektra, nerovnoměrným či opožděným vývojem.

Centrum Maják je klubovou rukodělnou dílnou pro seniory či zdravotně postižené osoby, kteří nemohou trvale pracovat.

Středisko A+B nabízí kromě sociálně rehabilitačních činností i poradenství při hledání zaměstnání, prověřování invalidity a nároku na invalidní důchod či psychologickou pomoc.

Klub Dobrý den poskytuje informace pro osoby duševně postižené a občasně volnočasové aktivity.

ROSKA Kutná Hora je nezisková organizace, jejímž cílem je pomoc pacientům s roztroušenou sklerózou.

V obci Hlízov pak zajišťuje bydlení a poskytování sociálních služeb *Dům s chráněnými byty*. Jde především o bytové jednotky pro osoby v omezenou soběstačností.

5.5.4. Telekomunikační služby

Telekomunikačními službami jsou plně pokryty veškeré obce sledované oblasti. Kromě volání jsou území obcí pokryta i mobilním internetem operátorů Vodafone, T-mobile, O2.

5.5.5. Bankovní služby

Veškeré bankovní služby mikroregionu soustřeďuje město Kutná Hora a jsou zastoupeny celkem bohatě. Nachází se zde Česká spořitelna, a.s., ČSOB, a.s., Komerční banka, a.s., GE Capital Bank, Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s., UniCredit Bank Czech Republic, a.s., Kooperativa pojišťovna, Vienna Insurance Group.

5.5.6. Inženýrská infrastruktura

5.5.6.1. Pitná voda

Město Kutnou Horu zásobuje pitnou vodou vodní nádrž Vrchlice, z níž je voda následně podle přísných limitů upravována v úpravně vody U svaté Trojice. Pitná voda je rozvedena veřejným vodovodem do obcí Církvice, Hlízov, Nové Dvory. Obec Svatý Mikuláš není na veřejný vodovod napojena. Zdrojem vody v této obci jsou soukromé či obecní studně (Lipský et al., 2013). Na vodovod Kutné Hory je napojena téměř většina obyvatel (98 %). Rezerva pitné vody je zhruba pro 35 tisíc lidí.

5.5.6.2. Kanalizace

Kanalizací disponují všechny obce kromě Svatého Mikuláše. Čistírna odpadních vod funguje Kutné Hoře, Církvicích, Nových Dvorech i Hlízově. Obec Svatý Mikuláš čistírnu odpadních vod nemá (Lipský et al., 2013). Na kanalizaci v Kutné Hoře je napojeno kolem 90 % obyvatel (232 kutnohorských domácností). V minulých letech také proběhla obnova čistírny odpadních vod a v některých částech města byly vybudovány kanalizační sítě, díky čemuž došlo ke zkapacitnění linky biologického čištění a úpravě kalového hospodářství. Pro obce s více než 2000 obyvateli je nutno zajistit v následujících letech odkanalizování a čištění odpadních vod.

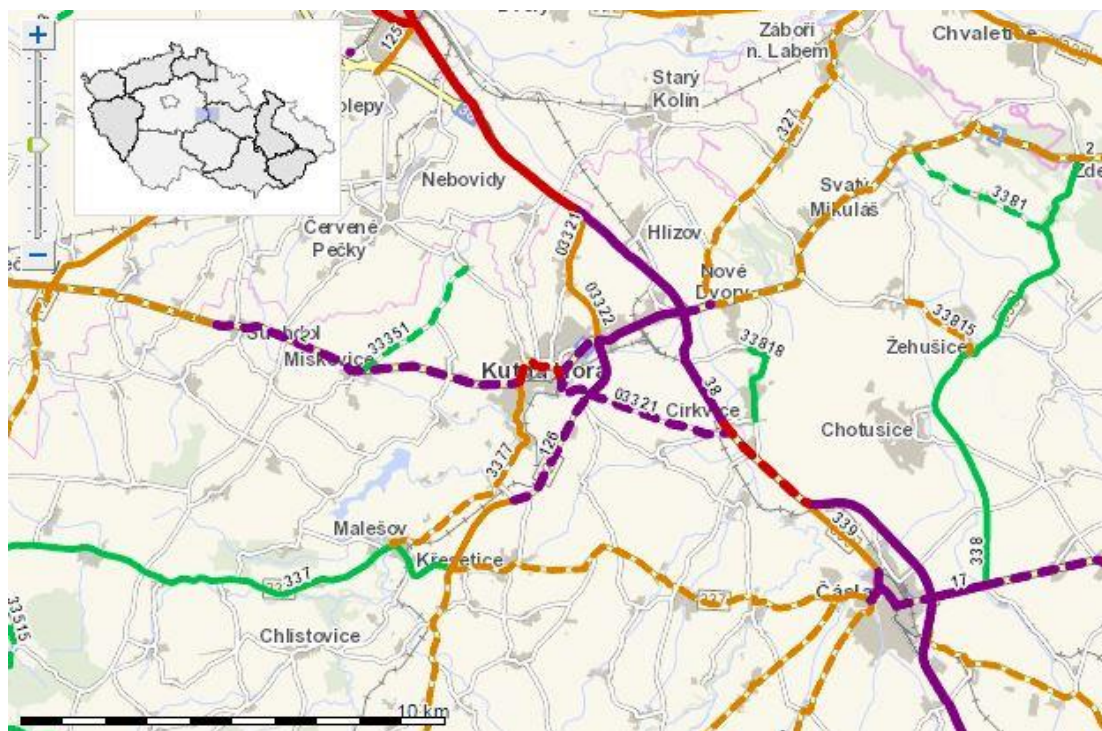
5.5.6.3. Rozvoj elektrické energie, rozvod plynu

Na rozvod elektrické energie i rozvod plynu jsou napojeny všechny sledované obce mikroregionu (Lipský et al., 2013). K výrobě elektřiny a tepla se používá vysokoúčinný kogenerační zdroj využívající obnovitelné palivo obilnou a řepkovou slámu. Ekologická soustava, jejímž provozovatelem je společnost EC Kutná Hora, je založena na dodávce levné tepelné energie. Na roční dodávku tepelné energie je třeba 8600 tun slámy. V srpnu tohoto roku byl zahájen odběr tepla z biomasového zdroje ČKD. Tímto zdrojem budou vytápěny základní a střední školy, azylový dům pro matky a sportovní haly.

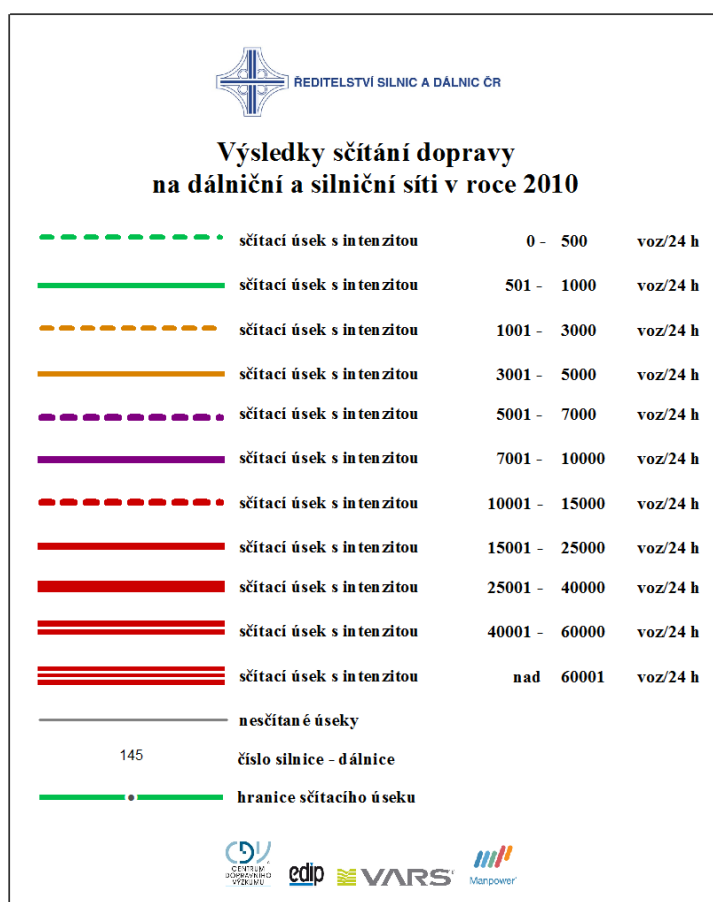
5.6. Doprava a její intenzifikace

5.6.1. Silniční doprava

Město Kutnou Horu protíná silnice I. třídy číslo 2 spojující Prahu, Kutnou Horu a Pardubice. Také zde začíná silnice II. třídy číslo 126 vedoucí do Zruče nad Sázavou. Intenzita dopravy na silnici číslo 2 byla podle Ředitelství silnic a dálnic ČR sečtena k roku 2010 na 5000 – 7000 vozidel za den. Stejně tomu bylo i na silnici číslo 126. Úsek silnice č. 2, vedoucí přes centrum města Kutné Hory zaznamenal za rok 2010 intenzitu 10 000 – 15 000 vozidel za den. Silnice č. 2 pokračuje z Kutné Hory přes obce Nové Dvory a Svatý Mikuláš. Na tomto úseku byla denní intenzita vozidel o něco nižší, a to mezi 1000 – 3000. Město Kolín, Kutnou Horu a Čáslav pak spojuje silnice I. třídy číslo 38, pokračující do Rakouska. Úsek vedoucí přes Církvice je místem častých dopravních nehod a denní intenzita vozidel se zde pohybuje mezi 10 000 – 15 000. Názornou ukázkou naznačuje mapa intenzity dopravy vysvětlená přehlednou legendou.

Obr. č. 43: Intenzita dopravy na místních komunikacích (Zdroj: rsd.cz, 2015)

Obr. č. 44: Legenda k intenzitě dopravy (Zdroj: rsd.cz, 2015)

5.6.2. Železniční doprava

Kutná Hora leží na železniční trati číslo 230 Kolín – Kutná Hora – Havlíčkův Brod, z které odbočuje trať číslo 235 Kutná Hora – Zruč nad Sázavou. Železniční trať 230 je dvojkolejná elektrizovaná celostátní trať zařazená v evropském železničním systému. Doprava na této trati byla zahájena roku 1869. Trať 235 je jednokolejná regionální trať, na které byla doprava zahájena roku 1905.

Obcí Hlízov a Církvice prochází rovněž železniční trať 230 Kolín – Kutná Hora - Havlíčkův Brod. V Nových Dvorech a Svatém Mikuláši se železniční trať nevyskytuje. Nejbližší železniční stanicí je Kutná Hora.

5.6.3. Veřejná doprava: obslužnost, dostupnost

Dopravní obslužnost v Kutné Hoře zajišťuje autobusová a železniční doprava. Nachází se zde zastávka dálkové linky, zastávka linky místního významu a stanice vlaku. Autobusovou dopravu zajišťuje společnost Veolia Transport Východní Čechy, a.s.

Obec Nové Dvory spojuje s Kutnou Horou, Kolínem, Čáslaví, Týncem nad Labem a Vrdu příměstské autobusové linky. Jejich provoz je ovšem omezen pouze na pracovní dny. O víkendech je obec bez autobusové obsluhy. Obdobně je na tom i obec Církvice, Hlízov a Svatý Mikuláš, kde autobusovou dopravu má na starosti společnost Veolia Transport Východní Čechy, a.s., fungující pouze v pracovních dnech.

Železniční obslužnost Církvic a Hlízova je zajištěna stanicemi vlaku, fungujících jak v pracovních dnech, tak o víkendech.

5.7. Životní prostředí

5.7.1. Kvalita ovzduší

Čistota ovzduší závisí na dvou faktorech, na množství emisí v území a okolí a na meteorologické situaci. V území jsou hlavní v rámci Registru emisí a zdrojů znečištění ovzduší zdroje REZZO 1 (velké stacionární zdroje). Zdroje REZZO 3 (malé stacionární zdroje) jsou významnější v obcích, kde je vysoký podíl vytápěných domácností tuhými palivy. Ze zdrojů REZZO 4 (mobilní - liniové zdroje) jde především o silniční vozidla na silnicích I. a II. třídy s vysokou frekvencí

dopravy (kolektiv autorů, 2010a). Další zdroje znečišťování jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3: Zdroje emisí v území mikroregionu (Zdroj: ÚAP 2010, úprava autor)

Název	OKEČ	Obec	Emise
UNIKOM a.s. – farma Kačina	Chov prasat	Svatý Mikuláš	NH ₃
GaTo, s.r.o.	Výroba nátěrových hmot, tiskařských černí a tmelů	Kutná Hora	TOC
ČKD Kutná Hora, a.s.	Odlévání oceli	Kutná Hora	TZL, NO _x , CO, TOC
ZOS Kačina a.s. – VVK Jakub	Rostlinná výroba kombinovaná s živočišnou výrobou	Církvice	NH ₃

TZL - tuhé emise

NH₃ - amoniak

NO_x - oxidy dusíku

CO - oxid uhelnatý

TOC – org. látky (OC) vyjádřené jako celkový uhlík (TOC)

5.7.2. Nakládání s odpady

Nakládání s odpady je hrazeno obcemi z vlastních finančních prostředků. Na území mikroregionu zajišťují svoz odpadů společnosti AVE, SOP a MVE plus. Skládka odpadů se zde nevyskytuje. Také žádná dlouhodobější černá skládka nebyla na území evidována. Provoz sběrného dvoru a zároveň svoz zajišťuje firma MVE plus, kterou vlastní Kutná Hora společně s městem Čáslav. Pravidelně také dochází ke svozu velkoobjemového a nebezpečného odpadu. Za svoz odpadu vybírají obce od občanů sumu přibližně 200 až 900 korun a všechny obce rovněž doplácí za občany sumu od 50 až po 1500 korun. V rámci mikroregionu se také nachází několik výkupen odpadu, jedná se zejména o výkup šrotu. Jednotlivé provozovatele výkupu znázorňuje tabulka č. 4. V Kutné Hoře je dále jedna třídící linka na výkup a třídění papíru a plastu provozována firmou Plast plus a jedna kompostárna provozovaná firmou ZERS spol. s.r.o.

Tabulka č 4: Výkupny odpadů na území mikroregionu (Zdroj: stránky obcí 2014, úprava autor)

Provozovatel	Obec	Provozovatel/vlastník (O,S)	
Jiří Hladík s.r.o.	Kutná Hora	Jiří Hladík s.r.o. (S)	výkup
Libor Černohlávek	Církvice	Černohlávek oil (S)	výkup gastroodpadu
PILC ODPADY s.r.o.	Kutná Hora	PILC ODPADY s.r.o. (S)	výkup železa a barevných kovů
TP METAL s.r.o.	Kutná Hora	TP METAL s.r.o. (S)	výkup železa a barevných kovů
Alois Culek	Kutná Hora	Alois Culek (S)	výkup drobných surovin

5.7.3. Vzhled obce, městská zeleň

Zeleň je ve městě zastoupena celkem hojně. Před každou základní školou se nachází park, dále jsou pak zelení pokryta obě městská sídliště. Nově byly obnoveny Vorlíčkovy sady u chrámu sv. Barbory, zahrnující parkový areál, lavičky a stoly pro odpočinek i podium pro různé akce. Park si za krátkou dobu našel veliké obliby, zejména pak v letních měsících. Kromě svatebních obřadů se zde konají oslavy či různá představení. Svě si zde najdou i lidé hledající ve městě odpočinek.

Za minulé čtyři roky došlo k výraznému zlepšení údržby zeleně, a to nejen na městských sídlištích, ale i v příměstských částech. Proběhly také rekonstrukce areálů, např. na náměstí Národního odboje. Podél Jezuitské koleje a morového sloupu se dostalo květinové výzdoby.

Ostatní obce mají kolem svých domů i návsi upravovanou zeleň. Okolní krajinu utváří především zemědělská pole a louky.

Obr. č. 45: Vorlíčkovy sady (foto autor)

5.7.4. Hluk, vibrace, záření

Za největší zdroje hluku jsou v mikroregionu považovány komunikace – I/38 ovlivňující obce Církvice a Hlízov, dále pak silnice I/2 a II/126 ovlivňující Kutnou Horu. Z plošných zdrojů má největší vliv na obec Církvice vojenské letiště Čáslav – Chotusice. Vibrace ani záření nebyly v mikroregionu zaznamenány.

5.7.5. Monitoring

V mikroregionu se provádí monitoring těžkých kovů a radonu, které mají vliv zejména na půdu a dále pak na ostatní složky životního prostředí. Nejvýrazněji je prostředí ovlivněno arsenem, kadmíem, olovem, mědí a zinkem.

5.7.6. Ochrana krajiny – přírodní potenciál

Regionální biocentra vymezena dle VÚC

1710 Nové Dvory, 950 Na Vrchlici

Regionální biokoridory

1297 Na Vrchlici – Nové Dvory

V území se nachází i několik brownfieldů ovlivňující krajinný ráz. Jedná se především o budovy vzniklé v dobách socialistického zemědělství, kdy byla hospodářská zvířata koncentrována ve velkochovech. Opuštěné areály působí negativně nejen na estetiku krajiny, ale také na pohodu i životní prostředí obyvatel a návštěvníků venkova. Zanedbané je i okolí objektů, zarostlé nitrofilní ruderální

vegetací (kopřivky, černý bez, lebeda, bodláky, merlíky). V případě využívaných objektů živočišné velkovýroby je okolí narušeno zápachem a únikem odpadů (močůvky) do povrchových a podzemních vod (Lipský et al., 2013).

5.8. Cestovní ruch

5.8.1. Turistický profil oblasti

Sledované území je příměstskou oblastí, jejímž centrem je město Kutná Hora. Na cestovní ruch v oblasti má podstatný vliv právě Kutná Hora, zapsaná v Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, lákající ročně na své území tisíce návštěvníků. Okolní obce mohou rovněž nabídnout turisticky atraktivní prostředí, doplněné přírodním bohatstvím, kulturními krásy a zajímavými akcemi v průběhu roku.

5.8.2. Možnosti pohybu návštěvníků

Návštěvníci se mohou pohybovat po vyznačených turistických trasách a cyklotrasách. Údržbou a regenerací cest se zabývá občanské sdružení Denemark.

Cyklotrasy

Územím mikroregionu prochází celkem 4 cyklotrasy. První cyklotrasa č. 0091, zvaná také Vinařská okružní trasa, začíná i končí v historickém jádru města Kutné Hory a dále pokračuje podél bývalého vinohradu. Druhá cyklotrasa č. 1 je také značena z centra Kutné Hory a směřuje kolem Vrchlice do Bylan, kde pokračuje směrem na Čáslav. Třetí cyklotrasa č. 0106 je vedena parkem pod Vlašským dvorem k Vrchlici, kde se nadále napojuje na „Královskou cestu“ vedoucí údolím Vrchlice kolem kamenolomu, štoly sv. Antonína Paduánského, mlýnu Dänemark, Spáleného mlýnu, mlýnu Cimburk a Šimákov až k Velkému rybníku. Trasa pokračuje přes obce Malešov, Roztěž, Polánka k zřícenině hradu Sion a přes obec Poličany zpět do Kutné Hory. Poslední trasou v území je cyklotrasa č. 0128 vedoucí z Neškaredic přes Církvice, Nové Dvory, Červený domek u Nových Dvorů, Kačinu, Svatý Mikuláš až do Svaté Kateřiny. Celý přehled cyklotras na území mikroregionu, včetně jejich délky znázorňuje Tabulka č. 5.

Tabulka č 5: Přehled cyklotras v mikroregionu Kutnohorsko (Zdroj: Kutná Hora 2014, úprava autor)

číslo	cyklotrasa	km
1	Kutná Hora – Čáslav – Žleby – Ronov n. D.	33
0091	Vinařská okružní trasa Kutná Hora	5
0106	Kutná Hora – Malešov – Roztěž – Miletice – Uhlířské Janovice – Talmberk	41
0128	Neškaredice – Církvice – Kačina – Sv. Mikuláš – Kateřina	11

Turistické trasy

Oblíbenou trasou je tzv. Královská cesta, lemovaná starými mlýny směřující k Velkému rybníku. Tato cesta je součástí Stříbrné naučné hornické stezky vedoucí ke skalám, které jsou lákadlem mnoha horolezců. Pro zdatnější je zde Vrchlického cesta linoucí se lesem podél říčky Vrchlice až ke zřícenině hradu Sion, který byl v letech 1426 – 1427 vystavěn Janem Roháčem z Dubé. Krajinářským parkem kolem zámku Kačina vede po cestách a pěšinách další z naučných stezek, jejíž součástí je i bývalá obora, která tuto stezku doplňuje a seznamuje návštěvníky s místními biotopy a dalšími zajímavostmi (Denemark, 2014).

Obr. č. 46 a 47: Turistické trasy v mikroregionu (foto autor)

Obr. č. 48: Turistické trasy a cyklotrasy na Kutnohorsku (Zdroj: mapy.cz, 2015)

5.8.3. Možnosti zábavy, kultury a společenských zážitků

Kulturní vyžití

Spolkový dům nabízí výstavní prostor pro mnoho akcí jako je např. interaktivní výstava iQ pobytu, Kočovní muzeum strašidel či akce pořádané pro žáky mateřských a základních škol.

Městská knihovna je příspěvkovou organizací zřízenou městem Kutná Hora. Služby knihovny jsou poskytovány v hlavní budově a čtyřech pobočkách rozmístěných po celém městě. Knihovna také nabízí dobrovolné celoživotní vzdělávání formou Univerzity volného času (UVČ). V Nových Dvorech a Církvicích jsou poskytnuty čtenářům místní knihovny.

Městské Tylovo divadlo je stejně jako knihovna rovněž příspěvkovou organizací města. Jejím úkolem je pořádání kulturních a společenských akcí pro veřejnost a provozování *kina Modrý kříž*. Součástí Tylova divadla je velký divadelní sál a malá loutková scéna sloužící v dnešní době jako skladiště.

KD Lorec seskupuje většinu obyvatel města a okolí při společenských kulturních akcích, jako jsou plesy, taneční, koncerty či veletrhy. Největším prostorem KD je nově opravený společenský sál se dvěma balkóny, tvořený podiem, předsálím a salónek. Kromě společenských akcí zajišťuje kulturní dům také cateringové služby.

Galerie Felixe Jeneweina, jejímž zřizovatelem je město Kutná Hora, pořádá během roku osm výstavných projektů, koncerty, přednášky, divadelní představení a keramické dílny pro děti. Každý rok v červenci probíhá také umělecký workshop JENEWEIN – Kutná Hora. Vzniklá díla inspirovaná tvorbou Felixe Jeneweina zůstávají majetkem města a součástí sbírek GFJ.

GASK – Galerie Středočeského kraje se zaměřuje na výtvarné umění 20. a 21. století. Její vznik se datuje do roku 1963. Původní název instituce byl České muzeum výtvarných umění. Od roku 2009 došlo ke změně názvu i sídla. Dnešní galerie sídlí v Jezuitské koleji a zároveň je druhou největší galerií v České republice.

České muzeum stříbra patří k nejstarším a nejbohatším muzeím v České republice. Nejrozsáhlejším fondem muzea je archeologie, schraňující 120 000 kusů sbírek, dále pak fond numismatický, dosahující 19 000 kusů (mince, medaile, svátostky, bankovky) a výtvarný fond mající 9 000 kusů sbírek (obrazy, kresby, grafiky, plastiky). Téměř 7 000 kusů geologických sbírek zahrnuje rudy, minerály a horniny. Snahou současného muzea je budování rozsáhlé nové expozice.

Muzeum tabáku poskytuje návštěvníkům přehled o historickém i současném vývoji společnosti. Expozici se zaměřuje na historii pěstování tabáku, výrobu tabáku, modely, stroje a předměty vázané k výrobě tabáku. Pozoruhodná je i sbírka originálních cigaretových krabiček z celého světa.

Obr. č. 49: Expozice cigaretových krabiček v muzeu tabáku (foto autor)

Kromě výše zmíněných Kutná Hora nabízí i menší galerie: *Galerie Art&Decor*, *galerie Slunce*, *galerie Paprsek*, *galerie Spirála*, *galerie U Vlašského dvora*, *Malá galerie Petra a Pavla*, *galerie a knihkupectví Kosmas*, *Alchymistická dílna*, *Arcus Gallery*, *Bořek Šípek Glass Dependence*, *Odhalení tajemné tváře Kutné Hory*.

Na zámku Kačina lze navštívit *Národní zemědělské muzeum*, které nabízí expozici dějin rodu Chotků a venkovní expozici zahrnující skleníky, zahradu léčivých bylin.

V Církvicích funguje divadelní ochotnický spolek *DIVOCH*, založený roku 2006. Spolek hraje nejen v kulturním domě v Církvicích, ale i v přilehlých obcích. Jeho součástí je dětský soubor. Nejčastějším repertoárem spolku jsou pohádky.

Společenské zážitky

Město Kutná Hora nabízí v průběhu roku celou řadu společenských událostí, kde si najdou své záliby nejen místní obyvatelé, ale i mnozí turisté.

Stříbrná Kutná Hora je asi nejznámější událostí v Kutné Hoře. Každoročně pořádaná historická událost Královské stříbření Kutné Hory představuje slavné tradice královského horního města. Dvoudenní událost, zahájená průvodem procházejícím městem v dobových krojích a pokračující v parku pod Vlašským dvorem, bývá zakončena bohatým ohňostrojem.

Mezinárodní hudební festival Kutná Hora zahajuje již sedmým rokem letní sezónu v Kutné Hoře. Tento festival nabízí interpretační výkony českých

i zahraničních hudebníků pod vedením violoncellisty Jiřího Barty. Láká tak do města příznivce vážné hudby nejen z České Republiky, ale i ze zahraničí.

Operní týden patří k jedné z nejvýznamnějších kulturních událostí v Kutné Hoře. Letos již popatnácté oživlé historické památky města vítaly své návštěvníky.

Kutnohorský varhanní festival se pořádá v Kutné Hoře již čtvrtým rokem. Festival konaný na konci léta přináší svým posluchačům zážitek formou varhanní hudby v prostředí církevních památek města.

Kutnohorské léto se koná v Kutné Hoře již šestým rokem v období od června do září. Festival připravuje pro obyvatele a návštěvníky města ve spolupráci s provozovateli památek bohatý kulturní program.

Creepy Teepee festival je přehlídkou alternativní hudby v Kutné Hoře lákající stovky návštěvníků. V areálu bývalého kutnohorského pivovaru je prostřednictvím mnoha žánrů představen průřez současnou světovou alternativní scénou.

Veteran rallye & srpnové hodování je mezinárodním závodem historických vozidel navazující na tradici pořádání veteránských závodů v Kutné Hoře. Kromě přehlídky vozidel je doplněn bohatým kulturním programem na Palackém náměstí.

Svatováclavské slavnosti jsou událostí zakončující turistickou sezónu s kvalitní muzikou a řemeslnými trhy lákající nejen místní návštěvníky.

Kutnohorská kocábka patří k nejstaršímu folk&country festivalu na Kutnohorsku. Její vznik se datuje do roku 1983. Letos proběhl v parku pod Vlašským dvorem již sedmnáctý ročník tohoto festivalu.

Ortenova Kutná Hora je celostátní soutěžní přehlídkou mladých básníků, hudebních a literárních vystoupení pořádaných v historických objektech města.

Tyjátrfest je multižánrovým festivalem amatérských a autorských divadel malých forem.

Kytarová noc představuje evropské i světové profesionální umělce v oboru klasické kytary a příbuzných nástrojů.

Probouzení Kutné Hory zahajuje turistickou sezónu doprovázenou bohatým programem v historických objektech města či pod širým nebem.

Noc kostelů vítá v noční atmosféře návštěvníky do prostředí místních modliteben, klášterů a kostelů.

Muzejní noc umožňuje návštěvy muzeí a galerií v nočních hodinách. Na Kutnohorské muzejní noci se účastní České muzeum stříbra na Hrádku, Kamenný dům, Galerie Felixe Jeneweina, GASK – Galerie Středočeského kraje, Spolkový dům, Muzeum alchymistická dílna, Muzeum kostek a Muzeum odhalení tajemné tváře.

Dny evropského dědictví v Kutné Hoře otevírají během měsíce září dveře památek a budov, a poskytují tak svým návštěvníkům nahlédnout do jindy nepřístupných prostor.

GJOu Student Fest je studentských festivalem pořádaným v Kutné Hoře druhým rokem. Cílem je zviditelnění mladých regionálních kapel různých žánrů.

Gastronomický festival Kutná Hora byl ve městě pořádán již druhým rokem. Letos navázal na kuchyni první republiky, neboť tento seriál známý z obrazovek České televize byl natáčen v prostorách města. Festival představil návštěvníkům lahůdky servírované za první republiky za doprovodu stylové hudby. Součástí programu byla také výstava v jezuitské koleji, kde se nachází Galerie Středočeského kraje (GASK), kolekce historických snímků města, fotografie z natáčení seriálu První republika, přehlídka kostýmů či výstava motoveteránů. Představeny byly mimo jiné i regionální produkty, včetně kutnohorského vína a malých pivovarů.

Kaňkovský hornický jarmark pořádaný občanským sdružením Kaňk a Hornicko-historickým spolkem Barbora nabízí svým návštěvníkům stánky s ukázkami řemeslné výroby.

Vinobraní na Kačíně navazuje na znovuobnovenou vinařskou tradici. Kořeny prvního vinobraní sahají do roku 1847. Dožínky oslavovaly konec žní a podporovaly farmáře, zemědělské podniky i zpracovatele. Od roku 2012 láká bohatý program na Kačinu stovky návštěvníků. Ti se mohou těšit na fanfáry, koncerty, ukázky

zemědělských produktů, strojů, domácích zvířat, soutěže, prohlídky zámku, řemeslné trhy, burčákové hody, chutná jídla i vína.

5.8.4. Stávající poptávka/nabídka

Za rok 2013 činila návštěvnost všech kutnohorských památek celkem 832 037. Nejvyšší návštěvnosti bylo dosaženo zejména v letních měsících. Největší atraktivitou je pro turisty Kostnice, která se za minulý rok dočkala celkem 309 938 návštěvníků. Dalšími památkami, lákající turisty jsou Chrám sv. Barbory, České muzeum stříbra na Hrádku, Katedrála Nanebevzetí Panny Marie či Vlašský dvůr. Přehled návštěvnosti všech památek za jednotlivé měsíce je uveden v přílohách. I přes tento vysoký zájem turistů došlo oproti předchozímu roku k menšímu poklesu návštěvnosti, a to zhruba o 11 %. Návštěvnost kutnohorských památek i nadále rok od roku klesá.

5.8.5. Podpora cestovního ruchu

K podpoře cestovního ruchu v Kutné Hoře slouží celkem 4 informační centra. Ta nabízejí turistům aktuální informace o památkových objektech, výši vstupného, ubytovacích a stravovacích zařízeních, autobusových i vlakových spojích. V infokioscích umístěných před chrámem sv. Barbory, před kostnicí a na hlavním vlakovém nádraží lze využít i zvukového průvodce. Informační centrum v Sankturinovském domě mimo jiné rozvíjí služby pro místní obyvatele prostřednictvím on-line rezervací a předprodeje vstupenek na kulturní, sportovní či společenské události nejen ve městě, ale i v celé ČR. V loňském roce byl ve spolupráci s Městským Tylovým divadlem a kinem Modrý kříž započat předprodej vstupenek na představení konající se v těchto kulturních zařízeních. V neposlední řadě byl také zaveden kartový platební terminál pro návštěvníky informačního centra nakupující vstupenky. Dále byl letos představen nový systém rozšiřující orientaci ve městě, který má na starosti společnost Městské lesy a rybníky Kutná Hora spol. s r.o. Cílem tohoto systému, který vznikl v rámci projektu Kutná Hora dostupná všem, je zpřístupnění turistických lokalit osobám s poruchami zraku a sluchu. Pro podporu cestovního ruchu byly doplněny nové historizující litinové směrovky, tabule s plánkem města a vyznačenými památkami. Cestovní ruch v Kutné Hoře také podporuje propagace města a okolí prostřednictvím programů průvodcovské služby zvaných „Destinace Kutná Hora a okolí – jeden den nestačí“, „Řízení nabídky

cestovního ruchu v turistické destinaci Kutná Hora a okolí“ a „Propagace cestovního ruchu v turistické destinaci Kutná Hora a okolí“. Účelem těchto projektů je vytvořit systémy řízení, organizace a koordinace cestovního ruchu v KH a okolí.

Významným koordinátorem cestovního ruchu v této oblasti je Fond cestovního ruchu konstituovaný roku 2012 zastupitelstvem města. Jde o dobrovolné společenství, jehož členy jsou zástupci Rady města Kutné Hory, oddělení cestovního ruchu a marketingu, Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora, Římskokatolická farnost Kutná Hora – Sedlec, Průvodcovské služby Kutná Hora, s.r.o., zástupce organizací Středočeského kraje (GASK, České muzeum stříbra) a zástupce ubytovacích zařízení. Od roku 2014 vyvíjí fond marketingovou a propagační činnost. Marketingovým tahem v tomto roce byla kampaň lákající domácí i zahraniční turisty prostřednictvím billboardů a inzercí v médiích. Vytisknuta byla také nová turistická mapa určená návštěvníkům Kutné Hory.

Z hlediska rozvoje cestovního ruchu na venkově funguje spolupráce s MAS Lípa pro venkov z.s. Toto sdružení obcí na Kutnohorsku promítlo své objekty do mapy Kutné Hory a okolí, jako seznam míst atraktivních k návštěvě turistů.

Významnou propagaci města provádí také dobrovolný svazek obcí a měst ČR UNESCO, hájící zájmy měst, jež jsou jeho členy. Město Kutná Hora je tak propagováno prostřednictvím prezentací promítaných na veletrzích cestovního ruchu, inzercí v tištěných médiích a účastí na projektech „UNESCO pohledem života“, „Rozsvíťme památky UNESCO“ a „UNESCO je blízko“. Díky této spolupráci se v letošním roce účastnilo město projektu „Czech the Light“ jehož cílem bylo oživit památky formou videomappingu.

Cestovní ruch rozvíjí i dobrovolný svazek obcí Česká inspirace, kterým je Kutná Hora členem, zaměřený na kulturní nabídku. Město nabízí program pro rodiny s dětmi, večerní prohlídky památek, kulturní akce pro sportovce i gurmány. Kutná Hora se tak zapojuje do programů jako „Živá města – živé památky“ nebo „Jedeme na výlet“.

5.8.6. Vztah místních občanů k návštěvníkům

Vztahy mezi občany a turisty se jeví v celém území jako dobré. Nebyly zaznamenány žádné neshody. Vzhledem k vysoké návštěvnosti území se stali místní turisté součástí každodenního života.

5.8.7. Ubytovací kapacity

Ubytovací kapacity jsou v Kutné Hoře zastoupeny velice bohatě. Slouží zde několik hotelů, penzionů, apartmánů, privátů, ubytoven i kempů. Přehled všech ubytovacích zařízení uvádí tabulka č. 6. V Nových Dvorech soustřeďuje ubytování v 16 dvoulůžkových pokojích rodinný hotel Rudolf s hotelovou restaurací a kavárnou.

Tabulka č. 6: Přehled ubytovacích zařízení v Kutné Hoře (Zdroj: Kutná Hora 2014, úprava autor)

Název	Počet pokojů	Počet lůžek
EuroAgentur Hotel U Kata ***	45	100
Hotel a restaurant U Růže ***	11	28
Hotel Garni Na Havlíčku	9	15
Hotel Kréta ***	14	29
Hotel Mědínek ***	50	120
Hotel Opat ****	16	54
Hotel U Hrnčiče ***	5	12
Hotel U Varhanáře ***	10	30
Hotel U Vlašského dvora ***	10	24
Hotel U Zvonu ***	7	15
Hotel Zlatá Stoupa ****	40	90
Kavárna na Kozím plácku	1	4
Pension Bed & Breakfast	21	-
Penzion Art Kutná Hora	7	14
Penzion Barbora	10	24
Penzion Centrum	6	14
Penzion Dana Karásková	4	12

Penzion Havířská Bouda	5	13
Penzion Kutna	4	10
Penzion Octárna	3	6
Penzion Permoník	7	-
Penzion Prifis	-	-
Penzion Retro	4	10
Penzion Šafrán	3	6
Penzion Sedlec	27	60
Penzion U Ondřeje	3	12
Apartmá Dostálovi	2	-
Chata Vrchlice	1	4
Privát Elim	-	3
Privát Harley klub	7	17
Privát Kotvaldová	2	6
Ubytovna Avia	-	-
Ubytovna Horyn	-	58
Ubytovna Na Vyhlídce	7	10
Autocamp Transit	29	22

5.8.8. Stravovací kapacity

Stravování v Kutné Hoře je velkým businesssem dnešní doby. Hned několik restaurací, pizzerií, kaváren, cukráren či místních hospůdek poskytuje svým hostům pestrou nabídku včetně příjemného posezení. *Restaurace Barbora* nacházející se v blízkosti chrámu sv. Barbory se zabývá moderní gastronomií, nabízející svým návštěvníkům speciality české i zahraniční kuchyně. V blízkosti památek s výhledem na Kutnou Horu nabízí posezení také restaurace s terasou ve vile *U Varhanáře* či restaurace *Kometa*. V centru města lze využít restauraci *Harmonia*, *U Hrnčáře*, *U Vlašského dvora*, *U Kamenného domu*, *U kamenné kašny*, *U Žlutého kola*, mexickou restauraci *Calaveros*, stylovou restauraci *Mincovnu* certifikovanou Czech Specials či *Steak & Salad bar U Matěje*, připravující steaky, burgery i domácí pečivo. O příjemné posezení a tradiční české a staročeské pochoutky se postará restaurace *U Dačického*, *V Ruthardce* či *Středověká restaurace u krále Václava*.

V okrajových částech města pak nabízejí občerstvení restaurace *Na Pašince, Palma, Stará fara, U Balánů* či *Zlatý lev*.

Kromě typických restaurací lze využít ve městě i 4 pizzerie, a to *U šneka pohodáře, Sole Mio, Navvona, Vyžlovka* či 2 čínské restaurace. Posezení u piva zajišťují pivnice *V kotoru, U Krupků, Na Valech*.

V centru města se nacházejí i kavárny, jako *Scharlota, Tiziano caffè, Blues café, Organzza café* či *kavárna Na kozím plácku*. Dále pak cukrárnu *U Kamila* a *U kraba*, Cocktail bar v Barborské ulici, čajovna na Havlíčkově náměstí a několik vináren.

V Nových Dvorech nabízí pohostinství Zámecká restaurace postavená roku 2010. Kromě restaurace a pizzerie zde mohou návštěvníci využít i bowlingovou dráhu a hernu. Dále je zde k dispozici restaurace „U Hájků“. V Hlízově je za pohostinství, provozované každý den ve večerních hodinách, odpovědný Josef Nowok. Ve Svatém Mikuláši se nachází hostinec „Na Huse“ a v Církvicích lze využít hostinec „Na Velké“.

5.8.9. Vytíženost kapacity

Návštěvnost ubytovacích zařízení v Kutné Hoře činila za rok 2013 celkem 40 018 přenocování, z toho 23 357 bylo rezidentů. K roku 2012 přenocovalo 41 477, z nichž 23 713 bylo rezidentů. Návštěvnost hotelu Rudolf v Nových Dvorech nebyla revidována (ČSÚ, 2014). Návštěvnost ubytovacích zařízení v Kutné Hoře je dána zejména jednodenním výletem turistů z Prahy. V posledních letech byla taktéž zaznamenána stížnost majitelů na nižší poptávku jednodenních návštěvníků, danou především návratem turistů do Prahy.

5.9. Hospodaření obce

5.9.1. Výdaje a příjmy

Schválený rozpočet mikroregionu na rok 2013 činil v dosažených příjmech 715 138 Kč. Celkové čerpané výdaje dosahovaly výše 628 083 Kč. Za rok 2012 dosáhly skutečné příjmy mikroregionu 48 105 Kč a výdaje 92 946 Kč. Mikroregionem nebyla přijata žádná dotace ze státního rozpočtu ani z krajského

úřadu. Rozpočtový výhled na rok 2014 představuje celkem 166 585 Kč v příjmech a 256 585 Kč ve výdajích.

Rozpočet města Kutná Hora zaznamenal v minulých letech značný útlum. Od roku 2012 se dostává opět do kladných čísel. Významně se podařilo zlepšit i cash flow. V roce 2014 se zůstatky na účtech pohybují okolo 50 milionů korun.

6. Výsledky práce

6.1. SWOT ANALÝZA – vyhodnocení současného stavu a rozvojového potenciálu mikroregionu Kutnohorska

Získané poznatky o zájmovém území a současném cestovním ruchu byly zpracovány do SWOT analýzy, jejímž cílem je poukázat na silné a slabé stránky mikroregionu Kutnohorska a upozornit na případné příležitosti a hrozby. SWOT analýza nastiňuje budoucí rozvojové cíle cestovního ruchu v mikroregionu.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• kulturně a historicky významné území• součást UNESCO• památkové rezervace Nové Dvory a Kačina• přírodně bohaté území• velké množství ubytovacích a stravovacích zařízení• velké množství muzeí, galerií a jiných kulturních zařízení• bohaté kulturní dění• návaznost na historické tradice• dobrá vybavenost mateřskými, základními i středními školy• existence významných firem	<ul style="list-style-type: none">• nízká poptávka po ubytovacích službách• málo pracovních příležitostí• odliv obyvatel do Prahy• špatné dopravní spojení malých obcí• nedostatečné služby v menších obcích, odkaz na vyjížděku do okolí• nízké povědomí o kulturním bohatství některých obcí• stagnující počet obyvatel• vysoká konkurence Prahy• výskyt radonu a rizikových prvků vlivem bývalé důlní činnosti• chybějící informační značení
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">• investice do rekonstrukce památek• využití bývalých budov pro nové účely• zájem obcí o rozvoj CR• podpora podnikatelů• provoz místních farem• obnova naučných stezek• výstavba nových rodinných domků• zájem o vybudování nové cyklostezky spojující obce mikroregionu• obnova veřejných prostranství• zatraktivňování okolí	<ul style="list-style-type: none">• stagnace města• stárnutí populace• vysoká konkurence služeb ve městě• špatná dostupnost služeb na venkově• nedostatečné dopravní spojení na venkově• nízký zájem občanů o společenské dění• konkurence okolních měst• chátrání starých budov• nedostatečné využívání ubytovacích zařízení

Ze vzniklé SWOT analýzy jsou jasné silné stránky mikroregionu, které utváří především kulturní zázemí, bohaté na množství památek a historických budov, jež jsou lákadlem mnoha turistů. Kromě budov je v mikroregionu podporován i společenský život, ať už ve městě či na vesnicích. Aby nebyla zmiňována pouze kultura, je území mikroregionu i přírodně bohaté, jedná se o široké zastoupení přírodních památek, lokalit, nerostného bohatství či chráněných druhů. Celkem dobře je mikroregion vybaven i vzdělávacími a ubytovacími zařízeními.

Mezi slabé stránky mikroregionu se řadí málo pracovních příležitostí a složitější dopravní spojení. Slabé pracovní příležitosti mají za následek odliv obyvatel do větších měst a stagnující počet obyvatel. Vybavenost základní infrastrukturou není na vesnicích až tak vysoká, většina obyvatel je nucena dojíždět do Kutné Hory. Kulturní bohatství na vesnicích díky špatné informovanosti a nedostatečnému značení jistě strádá na návštěvnosti i zisku. V nevýhodě jsou rovněž ubytovací služby, které díky konkurenci Prahy ztrácí zájemce.

Jako příležitost se ve sledovaném území jeví zájem o rozvoj cestovního ruchu, který je podpořen investicemi a rekonstrukcemi budov. S nově zvoleným starostou by mohla být významnou příležitostí podpora podnikatelů, kteří do současné doby byli spíše v nevýhodě. Dobrovolné sdružení Denemark se významně podílí na zatraktivňování území, zejména obnovou stezek, zeleně, veřejných prostorů a budováním nových kulturních příležitostí. Zájem je také o vybudování cyklostezky, která by jednotlivé obce propojila a přispěla tak k jejich vyšší návštěvnosti.

Případnými hrozbami mikroregionu by mohl být nezájem některých občanů o společenské dění a bez případného dalšího rozvoje také celková stagnace.

6.2. Současný vliv cestovního ruchu na sledované území

Provádění cestovního ruchu by mělo být ekologicky šetrné, aby nedocházelo k narušování složek životního prostředí a byl tak možný další rozvoj území.

Ze zpracované analytické části vyplynulo, že nejvíce mikroregion navštěvují zahraniční turisté, jejichž cílem je kulturní bohatství a dění. Návštěvníci z okolí využívají v mikroregionu turistické trasy a cyklotrasy, díky nimž mohou spojit užitečné s příjemným.

Fauna a flóra

Během terénního průzkumu nebylo zpozorováno úmyslné poškozování fauny či flóry. Turistické trasy i cyklotrasy využívají především rodiny s dětmi, páry či skupiny osob. Při větších skupinách návštěvníků může během pochodů dojít k sešlapávání zeleně či rušení zvěře. V tomto případě záleží na jednotlivcích, jak se budou ke svému okolí chovat. Vhodné je upozornění účastníků ze strany organizátora.

Půda a horninové bohatství

Cyklotrasy i většina turistických tras vedou po značených zpevněných cestách, kde není výrazný vliv na okolní půdu. U nezpevněných cest směřujících k přírodním památkám nacházejících se v lesním prostředí by mohlo dojít k vyššímu zhutnění půdy. Tyto cesty nejsou vhodné pro použití jakýkoliv motorových vozidel, která by mohla prostředí narušit. Vliv na horninové prostředí se týká zejména NPP Kaňk, kde je k vidění příbojový útes křídového moře se zkamenělinami, který se stává zájmem mnoha sběratelů.

Odpady

Cestovní ruch v mikroregionu nemá výrazný vliv na znečištění odpady. Jedinou formou narušující místní vzhled krajiny jsou drobné odhozky mimo odpadkové koše.

Vzhled krajiny a jiné vlivy

Další negativní vlivy, které by závažně ohrožovaly prostředí a které by měly významný vliv na vzhled současné krajiny, nebyly pozorovány.

7. Návrh na rozvoj environmentálně šetrného cestovního ruchu v mikroregionu

Návrhy na rozvoj environmentálně šetrného cestovního ruchu vychází ze zjištěných údajů a měly by tak napomoci k dalšímu vývoji a zpestření cestovního ruchu v mikroregionu Kutnohorsko.

Doplnění informačních tabulí a ukazatelů

Mikroregion Kutnohorsko nabízí mnoho kulturních i historických památek, které nejsou soustředěny pouze v Kutné Hoře, ale také v ostatních obcích. V dnešní době nejsou k těmto památkám osázeny ukazatele a informační tabule, které by obeznámily návštěvníky o jejich místě výskytu.

Památky jsou dobře přístupné po silnicích a zpevněných cestách. Vhodné by bylo ke každé silnici hlavní třídy usadit směrovky informující o jednotlivých památkách nalézajících se v obci. Nové směrovky by více poukazovaly na přítomné památky a zájemci by tak získali širší přehled o kulturním bohatství.

Druhotnou činností je zviditelnění těchto památek formou informačních tabulí. Informační tabule umístěné u každé památky by zahrnovaly stručné údaje o historii, mapku pro lepší orientaci a doplňující fotografie.

Zatraktivnění ubytovacích služeb

Velkou nevýhodou vysokého zastoupení ubytovacích služeb v mikroregionu je jejich ztráta na zisku. Turisté navštěvující mikroregion přijíždí na jednodenní zájezdy, po kterých se vracejí zpět do Prahy, kde rovněž přenocují. Ubytovací zařízení nejsou proto využívána tak, jak by si přáli jejich majitelé.

Pro nalákání turistů k přenocování by bylo vhodné poskytnutí dárkových balíčků či víkendových pobytů. Ty by zahrnovaly ochutnávky vína, místních výrobků z farem, vybraných specialit české kuchyně či některých regionálních potravin. Velkým lákadlem by byla také prohlídka noční osvětlenou Kutnou Horou. Turisté by poté mohli využít wellness pobyty či netradiční gastronomický zážitek v dobové restauraci U Dačického.

Rozvoj venkovské turistiky

Zájmové území má mnoho venkovských atraktivit, které nejsou dostatečně využity. Jelikož se většina turistů soustředí především na kulturní bohatství Kutné Hory, jsou okolní obce lehce opomíjeny, i přesto, že nabízí hodně zajímavostí. Vhodné by bylo proto jejich zapojení a zvýšení návštěvnosti.

K rozvoji venkovské turistiky by mohly napomoci autobusové zájezdy. Jejich cílem by bylo navštívit všechny 4 sledované obce (Církvice, Nové Dvory, Hlízov, Svatý Mikuláš), včetně jejich kulturního bohatství. Obec Církvice má mimo jiné 2 farmy, které rovněž provozují prodej místních výrobků. Návštěva místních farem jako součástí zájezdů by byla velkým lákadlem. Vyšší návštěvnost obcí by pozitivně ovlivňovala stravovací i ubytovací zařízení.

Větší propagace obcí

Celý mikroregion by si jistě zasloužil větší propagaci, ať už na webových stránkách, v tisku či ostatních médiích. Propagované by měly být jednotlivé obce, ve kterých se odehrává spousta kulturních programů během roku, ale povědomí turistů o nich již není příliš tak veliké. Mnohé by usnadnila turistická informační centra v obcích poskytující informace, plánky, pohlednice, letáčky s kulturními akcemi a prohlídkami. K zřízení turistických informačních center na vesnicích by mohly posloužit bývalé opuštěné prostory.

Zbudování nové cyklostezky

Mikroregion Kutnohorsko se nachází v nížinatém kraji, atraktivním zejména kulturními památkami. Návrh na zbudování nové cyklostezky, která by propojila jednotlivé obce mikroregionu, by mohl napomoci vyšší návštěvnosti okolních obcí.

Navržená cyklotrasa začíná i končí v Kutné Hoře a vede přes všechny zmiňované obce mikroregionu. První zastávkou jsou Menhiry, nacházející se pod Kaňkovským vrchem. Odtud se pokračuje na kaňkovskou rozhlednu, která nabízí zdejším cyklistům výhled na Kutnou Horu a okolí. Cyklotrasa je značena souběžně s modrou turistickou značkou až do Hlízova, kde je k vidění nově zrekonstruovaný zámek. Trasa následně vede kolem řeky Klejnárky a Červeného domku do Kačinské obory. Zde je jedinečná možnost prohlídky klasicistního zámku a národního

zemědělského muzea. Návštěvníci mají také možnost využít občerstvení v místní restauraci Na Huse. Přes Rohozec se cyklisté dostanou do Jakuba a Církvic, kde se nalézá kostel sv. Jakuba, kostel sv. Vavřince a církvicí zámek. Jako zpestření výletu mohou zájemci navštívit 2 rodinné farmy a zakoupit si místní výrobky. Po pravém břehu Klejnárky pokračuje trasa do Nových Dvorů. Zajímavostí této obce je zámek sloužící v dnešní době jako škola. Z Nových Dvorů směřuje trasa zpět do Kutné Hory ke kostnici, kde zároveň končí.

Obr. č. 50: Navržená cyklotrasa v mikroregionu Kutnohorsko

Vytvoření kulturní scény

K městu Kutná Hora se váže bohatá historie i mnoho významných literárních umělců, malířů či hudebních skladatelů. Kulturně historické bohatství by prezentovala sezónní divadelní scéna znázorňující historii a celkové postavení města. Kromě historických mezníků města by mohly být prostřednictvím divadelníků pod vedením odborného týmu sehrány kutnohorské pověsti či životy jednotlivých rodáků, kteří měli v tomto městě významné působiště. K prostorám pro divadelní scény bude využít Park pod Vlašským dvorem s veřejným pódium či nově zbudované podium u Jezuitské koleje.

8. Diskuze

Cestovní ruch přispívá k rozvoji území, ať už z hlediska ekonomického či sociálního, zahrnuje pracovní příležitosti a finanční přínos. Pro jeho realizaci a rozvoj je nutné splňovat určité přírodní, kulturní, sociálně-ekonomické, materiálně-technické, politické, ekologické, administrativní, personální a demografické předpoklady (Čertík, 2001). Při rozvoji cestovního ruchu by se mělo také pohlížet na životní prostředí a změny, které v něm cestovní ruch přináší. Pro správný rozvoj a budoucí využitelnost je potřebné zachování přírodních zdrojů a šetrný vztah k prostředí.

Celé území bylo během práce zanalyzováno. Získané poznatky posloužily pro SWOT analýzu, která přehledně znázorňuje silné i slabé stránky, možné příležitosti a hrozby. Ze zpracované analýzy pro mne vyplynuly závěry, že sledované území má pro budoucí ekologicky šetrný rozvoj vhodné podmínky.

Mikroregion nabízí bohaté kulturní zázemí doplněné nespočtem společenských akcí v průběhu roku a poměrně příznivým prostředím v teplé a úrodné oblasti. Kutnou Horu vnáší do povědomí desítky nádherných historických staveb, které mají u turistů veliké obliby. Není divu, že mezi nejčastější návštěvníky tedy patří zahraniční turisté, kteří podnikají jednodenní zájezdy s cílem navštívit co nejvíce památek.

Město si nestojí špatně ani po stránce ubytovací a stravovací, neboť nabízí nepřehledné množství zařízení, kde se mohou turisté občerstvit a přenocovat. Jak bylo zjištěno pomocí průzkumu a jak také naznačuje SWOT analýza, jsou sice ubytovací služby v území časté, ale jejichž návštěvnost již tak častá není. Právě díky jednodenním zájezdům, po kterých se turisté vrací zpět do svých domovů nebo zpět do Prahy, kde také přenocují, nemají místní služby takové tržby, jaké by si zajisté přály. Navrhovaná nabídka by mohla návštěvníky nalákat a přimět je tak v mikroregionu přenocovat a zajistit službám vyšší prosperitu.

Velkou podstatu hraje v území také venkovská turistika. Jak uvádí kolektiv autorů (2010b), jedná se o významné odvětví zahrnující téměř 20 % z nabízených turistických aktivit i přesto, že jde o novější směr cestovního ruchu (kolektiv autorů, 2011). Z analýzy území bylo zjištěno, že podmínky pro rozvoj turistiky na venkově

jsou celkem dobré, avšak postrádají jisté nedostatky. Navrhovaná značení poskytnou návštěvníkovi lepší orientaci a povědomí o přítomných památkách, informační tabule pak poslouží pro lepší přehled a znalost.

K tomu, aby turistika v mikroregionu fungovala, je nutná podpora všech obcí. Stejného názoru jsou i Foret et Turčínková (2005). Ke zvýšení celkové návštěvnosti obcí by mohly napomoci jednodenní autobusové zájezdy. Autobusové zájezdy byly navrženy z důvodu špatné dopravní dostupnosti obcí, zejména pak o víkendech. Mnohým turistům by to usnadnilo obtíže se spojením a nižší náročnost při plánování výletu by zvýšila jejich zájem. Využití místních farem se jevílo dobré nejen z hlediska atraktivity, ale také z jejich prosperity.

Na celkově vyšší návštěvnosti se podílí i návrh na zbudování nové cyklotrasy, propojující všechny obce a jejich jednotlivé cíle. Jak se můžeme dozvědět ve SWOT analýze, nápad na zbudování cyklotrasy vychází zejména z důvodu dlouhodobého zájmu obyvatel. Trasa byla navržena tak, aby byla přístupná i pro rodiny s dětmi, a proto z větší části vede mimo hlavní dopravní tahy. Účastníci mohou prostřednictvím znalostí a praxe v terénu získat nové poznatky.

V neposlední řadě je důležitá celková propagace. Aby jednotlivé navržené cíle byly účelné, je třeba na ně veřejnost upozornit.

Cílem cestovního ruchu v mikroregionu Kutnohorsko je nalákat turisty a využít kulturně historický potenciál území. Důležité je taky, aby atraktivní prostředí nebylo vlivem lidského faktoru negativně ovlivňováno. Šetrný rozvoj cestovního ruchu by mohl mít přínos nejen pro turisty. Podstatný je ovšem i zájem místních obyvatel o kulturní dění a zájem obcí o realizaci těchto cílů. Na stanovení jednotlivých návrhů se podílely zkušenosti z území, ve kterém sama autorka žije.

9. Závěr

Cílem diplomové práce bylo navrhnout environmentálně šetrný rozvoj cestovního ruchu ve venkovském mikroregionu Kutnohorsko. Zájmové území bylo podrobně analyzováno, byly studovány odborné podklady a literární zdroje, formou SWOT analýzy určeny silné a slabé stránky, znázorněny možné příležitosti i hrozby.

Mikroregion Kutnohorsko má pro rozvoj cestovního ruchu vhodné podmínky, které určuje bohatá historie a kultura. Přírodně je území rovněž významné a lze v něm nalézt několik zajímavostí. Svě si zde najdou i zájemci pěší turistiky či cykloturistiky.

Významně se na kulturním životě podílí zájmové spolky a sdružení. Mikroregion také podporuje každoroční akce a programy, které přináší návštěvníkům nevšední kulturní zážitky a zpestření jejich pobytu.

Za nevýhodu území se dá považovat nízké zastoupení služeb a špatná dopravní dostupnost, zejména pak na venkově, díky níž jsou místní obyvatelé i přijíždějící návštěvníci omezováni. Nevýhodou Kutné Hory je nedostatečné využívání ubytovacích služeb a málo pracovních příležitostí.

Mezi pozitivní stránky se dají zařadit zájmové aktivity obcí, které zvyšují jejich atraktivnost. Každá obec má dobré sportovní a kulturní zázemí. Zasedání obcí vede k realizaci kulturního dění, které je uskutečňováno v mnohých formách. Primárně je diskutováno o vzájemné spolupráci, která by měla vést k budoucímu rozvoji obcí v mikroregionu.

I přesto, že doposud nebyly ve zkoumané oblasti zaznamenány žádné významné vlivy na životní prostředí, měl by být cestovní ruch provozován šetrným způsobem. Návrhy pro rozvoj cestovního ruchu ve sledovaném území by mohly zlepšit dosavadní podmínky pro návštěvníky i provozovatele služeb cestovního ruchu.

Diplomová práce by mohla přispět jednotlivým obcím jako podnět pro jejich budoucí rozvoj a zároveň sloužit jako inspirace pro zlepšení cestovního ruchu v mikroregionu.

10. Použité zdroje

Literární zdroje

BORMANN A., 1931: *Die Lehre vom Fremdenverkehr*. Verkehrswissenschaftliche Lehrmittelgesellschaft bei der Deutschen Reichsbahn, Berlín, 186 s.

ČERTÍK M. et al., 2011: *Cestovní ruch – vývoj, organizace, řízení*. OFF, s.r.o., Praha, 352 s.

DARBELLAY F. et STOCK M., 2011: *Tourism as a complex multidisciplinary research object*. *Annals of Tourism Research* 39, 441-458.

FEDOR E. et NOVÝ E., 1937: *Cestovní ruch na Slovensku*. Bratislava, 95 s.

FORET M. et FORETOVÁ V., 2001: *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Grada Publishing, spol. s.r.o., Praha, 178 s.

FORET M. et TURÍNKOVÁ J., 2005: *Cestovní ruch*. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Brno, 108 s.

HORNER S. et SWARBROOKE J., 2003: *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Grada Publishing, a.s., Praha, 486 s.

INDROVÁ J. et al., 2007: *Cestovní ruch (základy)*. Oeconomica, Praha, 120 s.

KAPAVÍKOVÁ M. et al., 1978: *Kutnohorsko*. Středočeské nakladatelství a knihkupectví, Praha, 32 s.

KAVKA M., 2009: *Výsledky ornitologického a entomologického průzkumu v zájmovém území Kačinsko*. Kutná Hora, 27 s.

KOLEKTIV AUTORŮ, 2006: *Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu*. Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha, 92 s.

KOLEKTIV AUTORŮ, 2007: *Středočeský kraj. Životní prostředí*, Středočeský kraj, Praha, 253 s.

KOLEKTIV AUTORŮ, 2010a: *Územně analytické podklady pro území ORP Kutná Hora, 1. úplná aktualizace provedená v roce 2010*. Město Kutná Hora, online: http://www.mu.kutnahora.cz/data/pageadds/1494_txt_2010.pdf, cit. 17. 8. 2014.

- KOLEKTIV AUTORŮ, 2010b: *Venkovská turistika*. Česká zemědělská univerzita v Praze, Praha, 138 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, 2011: *Venkovský cestovní ruch – příležitost pro nové podnikání*. Úhlava, o.p.s., Klatovy, 140 s.
- KOŠŤÁL V. et KOŠŤÁLOVÁ R., 2013: *Historická sídla Středočeského kraje*. Barriester & Principal, o. s., Brno, 275 s.
- KULHÁNEK M. et al., 2006: *Legislativa pro cestovní ruch*. Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha, online: <http://www.mmr.cz/getmedia/c35ac714-7f76-4a20-9146-e8b6604f8c4c/Legislativa-pro-cestovni-ruch.pdf>, cit. 20. 8. 2014.
- LIPSKÝ Z., WEBER M., STROBLOVÁ L. a kolektiv, 2013: *Současnost a vize krajiny Novodvorská a Žehušická ve středních Čechách*. Nakladatelství Karolinum, Praha, 406 s.
- MAIER K. et al., 2012: *Udržitelný rozvoj území*. Grada Publishing, a.s., Praha, 256 s.
- MALÁ V. et al., 2002: *Základy cestovního ruchu*. Oeconomica, Praha, 100 s.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2013: *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014-2020*. MMR, Praha, online: <http://www.mmr.cz/getmedia/dac4627c-c5d4-4344-8d38-f8de43cec24d/Koncepce-statni-politiky-cestovniho-ruchu-v-CR-na-obdobi-2014-2020.pdf>, cit. 20. 8. 2014
- MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, 2004: *Strategie udržitelného rozvoje České republiky*. MŽP, Praha, online: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_uzrzelneho_rozvoje/\\$FILE/KM-SUR_CR-20100114.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_uzrzelneho_rozvoje/$FILE/KM-SUR_CR-20100114.pdf), cit. 10. 3. 2015.
- NORVAL A. J., 1936: *The Tourist Industry*. Sir Issac Pitman & Sons, Ltd., London, 343 s.
- OGILVIE F. M., 1933: *The Tourist Movement: An Economic Study*. P. S. King & Son, Ltd., London, 228 s.
- PALATKOVÁ M., 2011: *Mezinárodní cestovní ruch*. Grada Publishing, a.s., Praha, 224 s.

- PÁSKOVÁ M. et ZELENKA J., 2002: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha, 448 s.
- PÁSKOVÁ M., 2009: *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. Gaudeamus, Hradec Králové, 298 s.
- POSER H., 1939: *Geographische Studien über den Fremdenverkehr im Riesengebirge*. Göttingen.
- PROCHÁZKA B., 1992: *Kutná Hora*. Avros, Kutná Hora, 31 s.
- REMTOVÁ K., 2009: *Výkladový slovník základních pojmů z oblasti udržitelného rozvoje*. Ministerstvo životního prostředí ČR, Praha, 66 s.
- RICHARDS G., 2011: *Creativity and tourism*. Annals of Tourism Research 38, 1225-1253.
- SEGIŇ A., 2000: *Kutná Hora L. P. 2000*. Euroverlag spol. s.r.o., Plzeň, 71 s.
- STUDNIČKA P., 2012: *Současný stav řízení cestovního ruchu v České Republice*. Vysoká škola hotelová v Praze, Praha, 19 s.
- ŠŤASTNÝ R., 2003: *Kutná Hora literární*. HQ Kontakt, spol. s.r.o., Praha, 138 s.
- ŠTROBLOVÁ H., VANĚČKOVÁ J., NOVÁK P., 1997: *Kutná Hora a okolí. Čáslav a okolí. Posázaví*. KIC Kutná Hora, 47 s.
- TORRES-DELGADO A. et PALOMEQUE F. L., 2014: *Measuring sustainable tourism at the municipal level*. Annals of Tourism Research 49, 122-137.
- VAŠKO M., 2002: *Cestovní ruch a regionální rozvoj*. Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha, 95 s.
- VYSTOUPIL J. et al., 2010: *Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990 – 2009*. Urbanismus a územní rozvoj 13/5: 93-94.
- ZAVADIL A. J., 1912a: *Kutnohorsko slovem i obrazem. Díl II, část 1A*. Kuttna, Kutná Hora, 103 s.
- ZAVADIL A. J., 1912b: *Kutnohorsko slovem i obrazem. Díl II, část 1C*. Kuttna, Kutná Hora, 104 s.

Elektronické zdroje

CÍRKVICE, 2014, online: <http://www.cirkvice.cz/>, cit. 20. 9. 2014.

CITTADELA, 2014: Agentura ochrany přírody a krajiny a Ministerstva životního prostředí: Národní přírodní památka Kaňk, online: http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=index&site=NPP_kank_cz, cit. 18. 8. 2014.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2014, online: <http://www.czso.cz/>, cit. 15. 7. 2014.

DENEMARK – OBČANSKÉ SDRUŽENÍ, 2014, online: <http://denemark.jidol.cz/>, cit. 15. 1. 2015.

HLÍZOV, 2014, online: <http://obec-hlizov.cz/>, cit. 20. 9. 2014.

KUTNÁ HORA, 2014, online: <http://www.kutnahora.cz/>, cit. 20. 9. 2014.

MĚSTSKÝ ÚŘAD KUTNÁ HORA, 2014: Mikroregion Kutnohorsko, online: <http://www.mu.kutnahora.cz/index.php?sec=317>, cit. 15. 7. 2014.

NOVÉ DVORY, 2014, online: <http://www.novedvory.cz/>, cit. 20. 9. 2014.

ŘEDITELSTTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR, 2014, online: <http://www.rsd.cz/>, cit. 13. 1. 2015.

SVATÝ MIKULÁŠ, 2014, online: <http://www.svatymikulas.cz/>, cit. 20. 9. 2014.

ÚŘAD PRÁCE ČR, 2014, online: <http://portal.mpsv.cz/upcr>, cit. 12. 12. 2014.

11. Seznam obrázků

Obr. č. 1: Hranice okresu Kutná Hora (Zdroj: ČSÚ, úprava autor)	28
Obr. č. 2: Vyznačení hranic mikroregionu (Zdroj: ČSÚ, úprava autor)	29
Obr. č. 3 a 4: Geologická expozice bývalého lomu v KH (foto autor)	33
Obr. č. 5: Řeka Vrchlice (foto autor)	34
Obr. č. 6 a 7: Vodní nádrž Vrchlice (foto autor)	34
Obr. č. 8: Alokace mikroregionu vůči okolí (Zdroj: ČSÚ, úprava autor)	43
Obr. č. 9 a 10: Chrám sv. Barbory (foto autor)	51
Obr. č. 11: Kaple Božího těla (foto autor)	52
Obr. č. 12 a 13: Jezuitská kolej (foto autor)	52
Obr. č. 14 a 15: Hrádek (foto autor)	53
Obr. č. 16: : Ruthardská ulice (foto autor)	54
Obr. č. 17: Kostel sv. Jakuba (foto autor)	54
Obr. č. 18: Arciděkanství (foto autor)	55
Obr. č. 19: Vlašský dvůr (foto autor)	56
Obr. č. 20: Kostel sv. Jana Nepomuckého (foto autor)	57
Obr. č. 21: Morový sloup (foto autor)	57
Obr. č. 22: Dům U Mramorů (foto autor)	58
Obr. č. 23: Sankturinovský dům (foto autor)	59
Obr. č. 24: Kamenný dům (foto autor)	59
Obr. č. 25: Kamenná kašna (foto autor)	60
Obr. č. 26 a 27: Dům u rytířů (foto autor)	60
Obr. č. 28: Knížecí dům (foto autor)	61
Obr. č. 29 a 30: Klášter řádu sv. Voršily (foto autor)	62
Obr. č. 31 a 32: Sedlecký klášter (foto autor)	62
Obr. č. 33: Kostnice (foto autor)	63
Obr. č. 34: Zámek v Nových Dvorech (foto autor)	64
Obr. č. 35: Červený domek (foto autor)	65
Obr. č. 36: Kostel Sv. Vavřince (foto autor)	66
Obr. č. 37: Kostel Sv. Jakuba (foto autor)	66
Obr. č. 38: Zámek v Hlízově (foto autor)	67
Obr. č. 39: Zámek Kačina (foto autor)	68
Obr. č. 40 a 41: Rozhledna na Kaňku s výhledem (foto autor)	68

Obr. č. 42: Menhiry (foto autor)	69
Obr. č. 43: Intenzita dopravy na místních komunikacích (Zdroj: rsd.cz, 2015)	79
Obr. č. 44: Legenda k intenzitě dopravy (Zdroj: rsd.cz, 2015).....	79
Obr. č. 45: Vorlíčkovy sady (foto autor).....	83
Obr. č. 46 a 47: Turistické trasy v mikroregionu (foto autor).....	85
Obr. č. 48: Turistické trasy a cyklotrasy na Kutnohorsku (Zdroj: mapy.cz, 2015) ...	86
Obr. č. 49: Expozice cigaretových krabiček v muzeu tabáku (foto autor).....	88
Obr. č. 50: Navržená cyklotrasa v mikroregionu Kutnohorsko	102

12. Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Hydrologické charakteristiky vodních toků (Zdroj: Lipský et al. 2013, úprava autor)	35
Tabulka č. 2: Přehled vodních nádrží ve sledovaném území (Zdroj: Lipský et al. 2013, úprava autor)	35
Tabulka č. 3: Zdroje emisí v území mikroregionu (Zdroj: ÚAP 2010, úprava autor)81	
Tabulka č 4: Výkupny odpadů na území mikroregionu (Zdroj: stránky obcí 2014, úprava autor)	82
Tabulka č 5: Přehled cyklotras v mikroregionu Kutnohorsko (Zdroj: Kutná Hora 2014, úprava autor)	85
Tabulka č. 6: Přehled ubytovacích zařízení v Kutné Hoře (Zdroj: Kutná Hora 2014, úprava autor)	93

13. Grafy

Graf č. 1: Vývoj obyvatel Kutné Hory (Zdroj: ČSÚ 2014, úprava autor)	46
Graf č. 2: Vývoj obyvatel obce Církvice (Zdroj: ČSÚ 2014, úprava autor).....	46
Graf č. 3: Vývoj obyvatel obce Hlízov (Zdroj: ČSÚ 2014, úprava autor).....	47
Graf č. 4: Vývoj obyvatel obce Nové Dvory (Zdroj: ČSÚ 2014, úprava autor).....	47
Graf č. 5: Vývoj obyvatel obce Svatý Mikuláš (Zdroj: ČSÚ 2014, úprava autor)	48
Graf č. 6: Procentuální zastoupení podnikatelských odvětví v mikroregionu Kutnohorsko (Zdroj: ČSÚ 2014, úprava autor)	72

14. Přílohy

Příloha č. 1: Přehled návštěvnosti památek Kutné Hory za rok 2013 a 2014

**Měsíční návštěvnost památek
rok 2013**

Měsíc	Chrám sv. Barbory	ČMS - Hrádek	Vlašský dvůr	Kostnice	Katedrála Nanebevzetí Panny Marie	Kaple Božího těla	Kostel sv. Jana Nepomuckého	ČMS - Tytlův památník	ČMS - Kamenný dům	Jezuitská kolej	Muzeum Odhalení tajemné tváře KH	Alchymistická dílna	Kostel sv. Jakuba	Kostel Panny Marie Na Náměti	Kutná Hora celkem
Leden	12 066	0	1 613	15 588	2 588	50	0	0	0	398	86	52	0	0	32 439
Únor	7 138	0	1 419	9 697	2 193	63	0	0	0	883	140	76	0	0	21 609
Březen	16 417	0	3 658	20 437	3 541	91	0	0	0	1 244	240	97	0	0	45 725
Duben	22 381	10 113	5 313	24 257	5 362	547	186	340	1 875	1 284	340	238	0	0	72 236
Květen	33 724	15 841	7 338	36 523	8 642	738	446	413	1 552	1 235	438	174	0	0	107 064
Červen	26 047	7 508	5 877	30 254	6 712	431	212	105	1 088	1 454	340	187	1 224	0	81 439
Červenec	31 303	11 949	4 720	38 609	9 580	712	499	194	1 591	1 989	540	325	1 823	238	104 072
Srpen	35 599	14 094	5 389	42 291	10 483	601	410	235	1 630	1 651	650	319	2 117	223	115 692
Září	25 940	10 226	5 261	30 268	7 388	2 476	678	366	1 208	1 816	280	143	2 571	0	88 621
Ríjen	23 371	9 932	4 050	26 973	6 154	96	193	1 044	2 007	1 271	292	138	0	0	75 521
Listopad	15 044	3 829	2 607	17 378	3 180	79	0	75	620	1 280	183	59	0	0	44 334
Prosinec	15 491	1 851	2 393	17 665	3 381	55	1 649	0	0	659	117	44	0	0	43 285
Celkem	264 521	85 343	49 638	309 938	69 184	5 939	4 273	2 772	11 571	15 164	3 646	1 852	7 735	461	832 037
2012 - prosinec	11 142	0	1 922	14 449	2 895	46	349	0	0	612	123	55	0	0	31 593
Celkem:															
rok 2012	277 177	96 511	52 341	304 076	76 660	7 482	4 575	3 682	15 022	71 928	3 387	2 988	11 668	5 119	932 616
rozdíl															
rozdíl v %															

otevřeno pouze o víkendech

**Měsíční návštěvnost památek
rok 2014**

Měsíc	Chrám sv. Barbory	ČMS - Hrádek	Vlašský dvůr	Kostnice	Katedrála Nanebevzetí Panny Marie	Kaple Božího těla	Kostel sv. Jana Nepomuckého	ČMS - Tyjův památník	ČMS - Kamenný dům	GASK - Jezuitská kolej	Muzeum Odhalení tajemné tváře KH	Alchymistická dílna	Kostel sv. Jakuba	Kostel Panny Marie Na Náměti	Celkem
Leden	15 388	0	1 889	18 858	3 519	34	0	0	0	363	228	78	0	0	40 137
Unor	8 888	0	1 765	10 618	2 624	0	0	0	0	0	272	107	0	0	24 274
Březen	17 582	0	3 681	20 524	4 491	0	0	0	0	860	253	187	0	0	47 578
Duben	26 436	12 002	5 083	30 110	6 911	1 769	1 013	105	1 309	1 418	311	170	0	0	86 637
Květen	33 747	17 079	7 109	37 803	10 301	3 472	708	247	3 344	2 492	589	543	0	0	117 434
Červen	30 752	7 670	6 872	34 415	8 750	3 008	458	77	1 337	1 646	368	205	neevidováno	0	95 558
Červenec	34 981	12 315	4 402	43 101	11 743	5 343	312	242	2 055	1 803	694	411	4 931	550	122 883
Srpen	42 420	16 625	5 526	49 155	13 731	7 362	333	168	2 184	2 211	815	519	8 875	480	150 404
Září															0
Ríjen															0
Listopad															0
Prosinec															0
Celkem	210 174	65 691	36 127	244 584	62 070	20 988	2 824	839	10 229	10 793	3 530	2 220	13 806	1 030	684 905
Srpen 2013	35 599	14 094	5 389	42 291	10 483	601	410	235	1 630	1 651	650	319	2 117	223	115 692
Celkem:															
rok 2013	264 521	85 343	49 638	309 938	69 184	5 939	4 273	2 772	11 571	15 164	3 646	1 852	7 735	461	832 037
rozdíl															
rozdíl v %															

do 12. 1. 2014

otevřeno jen o víkendech